Postimees

14227 Tallinna linna keskraamatukogu
Vabaduse pst. 6 Tallinna
3 eks.

84. aastakäik

Ilmub iga päev varahommikul

Toimetus ja peakontor Tartus, Ülikooli t. 21/23.
Toimetus ja kontor Tallinnas, Viru tn. nr. 11.

Telefonid Tartus: Kella 9—15 kodukeskjaam kõigiks väljakutseteks 40-80, toimetuse kaugekõned 29-86, raamatukauplus 22-50. Peale kella 15 ja pühapäevadel toimetuse kaugekõned 29-86, toimetus (kohalik osakond, sport, üldised teated) 40-81, ajalehe trükikoda ja toimetuse öövalve peale keskkood 40-82, kontor 40-83, peatoimetaja ja toimetuse sekretär 40-84.

Telef. Tallinnas: Toimetus 436-81, kontor 436-11.

Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soovil.

Kuulutusi võetakse vastu äripäeviti: „Postimehe" peakontoris kl. 8.30-st kuni 18-ni, „Postimehe" raamatukauplukses, Suurturg 16, kl. 8-st kuni 17-ni, „Postimehe" Tallinna kontoris kl. 9-st kuni 15.30-ni. Pühapäeval: „Postimehe" peakontoris tel. 40-83, kl. 18 kuni 20-ni.

Üksiknumber 6 senti

Hinnata kaasandeks igal pühapäeval pilkeleht „Sädemed"

„Postimehe" tellimishinnad:

Postiga: 1 kuu — kr. 1.65, 2 kuud — kr. 3.30, 3 k. — kr. 4.40, üle 3 kuu korraga tellides iga ilmakuu kr. 1.40, 6 k. — kr. 8.60, 9 k. — kr. 12.80, 12 k. — kr. 17.—. Välismaale — kr. 4.— kuus.

Tellimishind Tartu linna tellijaile kojukandmisega on võrdne postiga tellimise hinnaga.

Postita (a. o. Tartus tellitusest ise ära viies) 1 kuu — kr. 1.50, 2 kuud — kr. 3.—, 3 k. — kr. 3.95, üle 3 kuu korraga tellides iga järgnev kuu kr. 1.15.

Aadressi muutmine 25 senti.

Kuulutuste hinnad: Kuulutuste kirjaga: kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 12 senti, teksti sees 15 senti mm. Kohaotsimiskuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha valiku soove täidetakse ainult võimalust mööda.

Nr. 3 **Neljapäewal, 4. jaanuaril 1940** **Tänast lehte 10 leheküIge**

Laine Esietenduseks seiklusfilm kaugest Siberist

Alates neljapäevast, 4. jaanuarist

Osalised: *Hilde Krahl*
Otto Gebühr

«Anja»

(HALASTUSVÄÄRT VALE)

Põnevaid sündmusi
kullakaevurite raskest elust Siberi väljadel.

Lisaks: «Kaevurid maa-all», «Eesti kroonika».

Algus kell 5, 7 ja 9 õhtul

Et soodustada kodumaa lepapakkudest toodetud väärtuslike lepa-vineerplaatide enamat tarvitamist, hakatakse alates **10. jaan. 1940. a.** kõigis a-s. A. M. Luther'i müügikohtades turustama

lepa-vineerplaate

10–30% hinnaalandusega

arvestatud kaseplaatide hinnast. Hinnaalandused on erinevad vastavalt vineerplaatide sortidele ja mõõtudele.

Eesti mehaanilise puutööstuse aktsia-selts

A. M. LUTHER

Prantsusmaa annab Soomele igal wiisil abi

Nii teatas Daladier Rahwastel iidu peasekretärile. „National Tidende" teatel saadab Inglismaa lennukeid, Prantsusmaa suurtükke

Uks kolmandik Soome jõududest Karjala maakitsusel

Kopenhaagenist, 3. jaanuaril. (Reuter) Helsingist sita saabunud teate järgi on Soome idapiiri lähedal Sallas praegu kõimas suur lahing.

Nõuk. Liidu sõjateade

Moskwast teatab Tass: Leningradi sõjawäeringkonna staap teatab:

2. jaanuaril ei olnud mingit tähtsat sündmust. Halwa ilmastiku tagajärjel N. Liidu lennukid tegid ainult luurelende.

Pole weel alanud

Helsingist teatab Reuter: Wiimased sõjateadaanded näitawad, et kuigi kestawad ägedad kohalikud wõitlused, pole siiski weel alanud Nõukogude Liidu koordineeritud rünnak Mannerheimi liinile.

„Peaaegu lakanud"

„Helsingin Sanomate" järgi on wõitlus Salla ja Petsamo rindel külma tõttu peaaegu lakanud. Ajaleht ütleb, et Petsamo piirkonnas on operatsioonid wähenenud patrulltegewuseks, mis toimub 22-kraadilises külmas.

Kaks täiendusliini Mannerheimi liini taha

Üldiselt oletatakse, et soomlastel on koondatud Karjala maakitsusele ⅓ nende armeest. Kõik senised teated kinnitawad, et soomlased ei ole seni loowutanud midagi oma maast. Nõukogude Liidu pealetungil puudus üllatuse moment ja seepärast oli soomlastel küllaldaselt aega tarwitusele wõtta ettewaatusabinõusid. Kuuldawasti jätkawad soomlased Mannerheimi liini taga kahe täiendawa kaitsesüsteemi ehitamist.

Briti ja Prantsuse abi

Kopenhaagenist teatab DNB: „National Tidende" Londoni kirjasaatja kirjutab muuseas: Wastawalt kokkulepitud koostööle liitlaste wahel sõjamaterjali tootmise aladel tahab Inglismaa saata Soome lennukeid ja Prantsusmaa suurtükke. Seewastu ei ole juttu Inglise wägede saatmisest Soome.

„Politikeni" Londoni kirjasaatja kirjutab: Inglismaa ja Prantsusmaa arwestawad seda, et Rootsi ja Norra kindlustawad igal juhul Soome saadetawaid transporte.

Soome sõjasaak

Nõukogude Liidu tankid, mis wallutati soomlaste poolt Salla lahingus

Daladier teadaanne Rahwasteliidule

Pariisist teatab Reuter: Peaminister Daladier on teatanud Rahwasteliidu peasekretärile, et Prantsusmaa annab Soomele igal wiisil oma wõimalikku abi, wastawalt Rahwasteliidu põhikirjale ja nõukogu ja täiskogu 12. detsembri otsustele.

Kas langesid norrapoolsele kaldale?

Oslost teatab DNB: Norra telegraafiagentuur teatab, et Norra sõjawäewõimud on alustanud juurdlust selle üle, kas N. Liidu pomme on langenud Paswiki jõe norrapoolsele küljele. On õige, öeldakse aruandes, et 6 pommi on langenud Paswiki jõe jääle, Grensefossist 2 kilomeetrit põhja pool. 4 pommi on langenud Paswiki jõe soomepoolsele küljele. Üks pomm on langenud täpselt piirijoonele jõe keskel, kuna teine pomm on langenud jõe norrapoolsele küljele.

Erkki Tamila †

Amsterdamist teatab Havas: Hollandi telegraafiagentuur teatab Helsingist, et tuntud Soome sportlane Erkki Tamila on saanud surma Soome rindel.

Holland walmistub lennurünnakute wastu

Hollandi erapooletuse korduwad rikkumised ja selleşt tulenewad hädaohud on Hollandi walitsust sundinud Amsterdami awalikke hooneid kaitsma liiwakottidega.

Raudteeõnnetus Jaapanis

Hulk inimohwreid

Tokiost, 4. jaan. (DNB) Saitama prowintsis, Tokiost lääne pool, põrkas Tokorozawa lähedal üks tulwil täis reisirong uue aasta sõitjatega kokku kaubarongiga. Seni on kätte saadud 11 laipa ja 12 raskesti haawatut. Arwatakse, et inimohwrite arw suureneb weelgi. Päästetööd on jätkumas.

Esaky San Remosse

Budapestist, 4. jaan. Reuter kuuleb autoriteetsest Ungari allikast, et wälisminister Krahw Esaky läheb puhkusele tõenäoliselt käesolewa nädala lõpul. Ta lahkub sel puhul Budapestist ja sõidab tõenäoliselt Itaaliasse, arwatawasti San Remosse.

Lõuna-Eesti Autokool

Tartu, Weski 23, telef. 39-49.
Juhataja Ed. Roomere.

Parim ettewalmistus autojuhtimise loa saamiseks. Eriti soodsad maksutingimused. Maalt õpilastele tasuta korter. Lõpetajaile motoristi ja traktorijuhi kutsetunnistus. Uus kursus algab 8. jaan. s. a. kell 6 p. l.

Nõudke tasuta õppekava ja tinigmusti!

Tähelepanu! Jõudis müügile **suurima edu saavutanud** romaani

„Tarzan"

2. anne

Hind 12 senti. Müügil kõikjal.

Kulda, hõbedat,

pandipileteid kõrge hinnaga ostab

F-a H. SELMANOVITS,

Aleksandri tän. 1

Ühendriikide lennukitööstusel tellimisi 550 milj. doll. wäärtuses

Juunis lastakse wette 16-tolliste suurtükkidega relwastatud lahingulaew „North Carolina"

New Yorgist, 4. jaanuaril. (DNB) Ametlikult teatatakse, et USA lennutööstus on astunud uue aastasse suurte tellimistega, mis on praegu täitmisel. Nende tellimiste koguwäärtus tõuseb umbes 550 miljoni dollarini. 1939. aasta algul oli tellimiste koguwäärtus ainult 153 miljonit dollarit. Ligi pool praegustest tellimistest on antud alles pärast möödunud aasta oktoobrikuu keskpaiku, kusjuures need tellimised on saabunud peagu kõik wälismaalt.

Washingtonist teatab Havas: Eelolewal juunikuul lastakse wette soomuslaew „North Carolina", mis on esimeseks soomuslaewaks, mis USA on ehitanud Washingtoni konwerentsist saadik 1921. aastal. Meredepartemang teatab, et praegu on ehitusel weel 6 sama tüüpi soomuslaewa 35.000 tonni suuruses.

Ehituselolew 35.000-tonnine lahingulaew „North Carolina", mis lastakse wette juba juunikuu algul, relwastatakse muuseas üheksa 16-tollise suurtükiga. Ühe sellise laewa ehituskulud tõusewad kuni 70.000 dollarini.

„North Carolina" sõjarlaew „Washington", mis on ehitusel Philadelphias, lastawat wette arwatawasti septembrikuus.

Kitsendada erakorralisi wolitusi

Washingtonist teatab DNB: Wabariiklik rahwasaadik Kean on seletanud „Associated Pressi" teatel, et kongressi algawal istungil ta kawatsewat esitada seaduseelnõu, mille järgi kitsendatakse presidendi mõningaid erakorralisi wolitusi ajal, millal kongress ei pea istungeid. Eelnõu kohaselt oleks president siis kohustatud kongressi kokku kutsuma juhul, kui seda nõuab mingi rahwuslik wajadus.

„Stoowija"

Riiast, 4. jaan. Nüüd on alustanud tegewust hiljuti ajutatud ühing „Stoowija", kuhu kuuluwad kõik stoowimisega ühenduses seiswad suuremad ettewõtted ja samuti ka juhtiwad import- ja eksportfirmad. Uuel ühingul on ainuõigus laadungite peale- ja mahalaadimiseks Riia sadamas. Seega saawad wõrdseid töötingimusi umbes 15.000 sadamatöölist, kes töötawad Riia sadamas. Uue ühingu peadirektoriks on töö-koja senine peasekretär Kleinhofs, kes lahkus oma seniselt kohalt.

Marokolased

wangi wõetud läänerindel.

Sõjaaegne Prantsusmaa

(„Postimehe" kirjasaatjalt Pariisis)

Juba neli kuud on Prantsusmaa ja Inglismaa sõjajalal Saksamaaga. Nüüd awaneb wõimalus heita tagantjärel pilk sellele, mis on wahepeal sündinud Prantsusmaal. Ma ei kawatse siinkohal laskuda arutlusse rahwuswahelise kõrge poliitika üle. Samuti ei hakka ma juurdlema, misjuguseid on konflikti endised wõi äsjased, otsesed wõi kaudsed, teatud wõi tundmatud põhjused. Minu kawatsus on palju tagasihoidlikum. Tahaksin lugejaile lihtsalt anda pilti Prantsusmaast, mis ei saa arusaadawail põhjusil olla kuigi täielik, kuid siiski tõetruu oma kujutluses.

Kõige pealt pean ütlema, et pole wõimalik ühestki waatekohast wõrrelda praegust sõda 1914. aasta sõjaga. Wiimane tuli üllatusena, esimest aga oodati juba enam kui aasta aega. Ettewaatuse puudusele 25 aasta eest järgnes pikk ja täielik ettewalmistus, aineline ja moraalne ettewalmistus. Ühiskondlikud wõimud olid kõik ette näinud ja wõib öelda, et mobilisatsioon kõigis oma kujudes, nii sõjawäelises, tööstuslikus ja majanduslikus on funktsioneerinud nagu täiuslikult reguleeritud kellasepatöökoda. Kuid just seepärast, et igaüks kindlasti arwestas sõda ja selleks oli ette walmistunud, läks rahwastik, nii tsiwiilelanikud kui sõjawäelased, automaatselt üle rahuolukorrast sõjaolukorrale.

Ma ei salga, et see pikk seisakuperiood, mille kestes kindralstaabi teadaanded kordawad wäsimatult: „midagi erilist pole märkida, rahulik päew frondil" muutub pikapeale waluisaks. Kuid kui sõdurid muutuwad rahutuks, siis tsiwiilelanikud wastupidiselt harjuwad ära selle pärlidega ääristatud sõjaseisukorraga ja seawad end selle kohaselt sisse, just nagu peaks see kestma wäga kaua. Isegi sõjawäelased ühinewad lõppeks nende seisukohaga ja tänu kohtulikult makswale lubaduste süsteemile ütlewad endile, et kõike arwesse wõttes on parem kaewata kaitsekraawe kui saata ja wastu wõtta mürske.

Idapoolsete piirkondade elanikkond, milline ewakueeriti kesk- ja lääne-departemangudesse, tunneb endal silmanähtawalt sõjamõjusid. On loomulik, et ei lahkuta oma kodukoldest ja töö juurest, ilma et süda kokku kisuks. Kuid üldiselt wõttes, kui arwestada kogu maa-ala, siis toimetab igamees oma tööd ja talitust nagu normaalseil aegadel. Septembrikuus awaldus muide mõningat rahulolematust walitsuste määruste kohta teatawate keskuste, eriti Pariisi ewakueerimise puhul. Praegu on kõik need, kes põgenesid warjule prowintsi, tagasi pöördunud pealinna, milline on omandanud peaaegu oma normaalse ilme. Liiklemiswahendid, milliseid septembrikuus piirati miinimumini, on peaaegu muutunud selleks, mis nad olid enne sõda. Kõige suurem puudus, mida kannatawad elanikud, on walguse puudus. Ajal, mil läheb pimedaks juba kell 4 peale lõunat, pakuwad linnad pisut sünget pilti. Kuid harjutakse kõigega.

Esimese kahe sõjakuu kestes kiskusid sagedased häired järsult ärganud pariislasi nende wooditest. Need häired olid harjutused, milledele elanikkond allus alul heatujuliselt. Nähes, et midagi erakorralist ei juhtunud, otsustas enamik kodanikke mitte enam laskuda keldritesse, ning eelistas sooja woodit tänawa külmale. See loobumine tsiwiilelanikkude pommitamisest nii ühelt kui teiselt poolt wäärib tähelepanu. Paistab, et sõdijad pooled on selleşt loobunud ühises arusaamises ja see teeb neile au. On wõimalik, et kartus surweabinõude eest on tarkuse algus. Igal juhul on seesugune sõja inimlikumaks muutmise püüe wäärt, et teda alla kriipsutataks. Kui see waid kestaks!

1914. aasta haaras Prantsusmaa ettewalmistamatult. Tuli kõik organiseerida waenlase silmade all ja tulla kuidagi toime toorainete ja tööjõu puudusega ja täiendada rahwa toitlustamiseks hädawajalike ja kiiresti wähenewate saaduste tagawarasid. Midagi selleşt ei toimu praegusel silmapilgul. Tsiwiilelanikkond ei kannata mingit puudust. Mõnesuguseid kitsendusi pandi tema suhtes küll maksma sõjawäele hädawajalikkude toidutagawarade täiendamiseks. Need olid kõik tähtsusetud kitsendused, mis isegi olekşid wõinud ära jääda, kui, nagu tawaliselt säärastel puhkudel, mõnelt poolt poleks kokku kuhjatud toiduainete tagawarasid.

Prantsusmaa on külluses warustatud toorainetega. Riigi Põhja piirkonna okupeerimine 1914. aastal tekitas sõelkriisi. Praegu on wõimalik rahuldada kõiki tarwidusi ja weel üle selle, seşt Prantsusmaa on teinud Itaaliale ettepaneku temale anda 1 kuni 2 miljonit tonni sütt. Liiatigi warustab Belgia kiwisõebassein samuti kui Inglismaa omagi Prantsusmaad säärase kiwisõega, millist ei tooda Prantsuse kaewandused. Mis puutub küttedõlidesse, siis on nendest hiigeltagawarasid, nii et neist keegi puudust ei tunne ja autod nagu normaalselgi ajal liiguwad, arwestades ainult nende arwu wähenemist, mis põhjustatud bussikonduktorite mobilisatsioonist ja sõidukite rekwireerimisest.

Tänu walitsuse energilistele korraldustele pole esinenud hindade tõusu ega tekkinud samuti merkantilismi, misjuguse kahetsemiswäärse nähte pealtwaatajad olime eelmises sõjas.

Tegelikult jätkub elu piiril, ja miljoneid inimesi nagu ei paneks seda tähele, relwaga käes. Pariis pole midagi kaotanud oma sarmist ja heast tujust. Kahtlematult ei saa teha olematuks nähet nagu: liiwakotid, kokku surutud puusammaste wahele, tõusewad Notre Dame'i arhitektooniliste toreduste tippu, kaitstes marseljeesi Are de Triomphe'i juures. Wäikeste karpkalade tants Ooperi hoone küljel. Henri 4., François 1. ja Jeanne D'Arc'i kujud, sildade kaunistused ja kirikute kiwist pitsid. Kahtlematult on kuulsad ehitised tühjad warandusteşt, mis on läinud kaugetesse prowintsidesse. Kuid sellele waatamata säilitawad nad oma uhke hoiaku, nagu Louvre'i palee, la Madelaine, les Invalides ja oma sambatipult walitseb suur keiser linna nagu ikka.

Palju kauplusi, eriti rahwarohkeis kwartaalides, on suletud mobilisatsiooni tõttu. Wälja arwatud see ja luksuskwartaalide pooleldi kadumine, milline aktiiwne witaalsus walitseb kogu päewa keskustes, kuhu see aktiiwsus on mõnesuguseil wiisil kondenseerunud.

Sama wõib öelda prowintsilinnadeşt, wälja arwatud frondile lähedaseid. Kõige pealt küll läänes ja lõunas woolab elu täiel rindel ja kui suurtes prowintsi keskustes poleks walgustuse puuduşt, ei wõidaks uskuda, et on sõda. Teatrid ja kinod, mis olid hetkeks suletud, on taas awanud oma' uksed ja rahwahulgad ruttawad etendustele.

Mis puutub maakohtadesse, siis annab end teatawal pool tunda töötawate käte puudus põllumajanduses. Naised, lapsed ja raugad asendawad nii hästi kui wõimalik mehi nende äraolekul. Lõunas ja edelas, kus enam kui pooled põllutöölised on itaallased, on põllutööd ja külwid toimunud normaalselt, ja kogu maa-ala kohta wõib ette näha, et 1940. aasta wiljasaak kujuneb ainult wähe madalamaks 1939. aasta omast. Pealegi on olemas silmapaistwaid wilja- ja weinitagawarasid, kõnelemata muudeşt maapinna saadusteşt.

Seesugune on wõimalikult tõetruu pilt Prantsusmaa praeguseşt olukorrast.

Henry de Chambon.

Uus Riigiwolikogu liige K. Selteri asemele

74. walimisringkonnas Riigiwolikogu walimised 28. ja 29. jaan.

Walimiste Peakomitee eile peetud koosolekul otsustati Riigiwolikogu walimised 74. walimisringkonnas — kus koht jäi wabaks K. Selteri lahkumisega — pidada 28. ja 29. jaanuaril.

Kandidaatide esitamiskirjad peawad olema esitatud hiljemalt 14 päewa enne walimisi, kuna posti teel saadetud esitamiskirjad peawad olema käes hiljemalt 14. päewal enne walimisi. Edasi otsustas Peakomitee Riigiwolikogu walimise seaduse § 49 ette nähtud tähtaega lühendada 3 päewalt kahele päewale, see tähtaeg kõneleb walimismaterjalide kättetoimetamisest walijaile.

74. walimisringkonna alla kuuluwad teatawasti Rakwere, Kunda ja Jõhwi linnad. Kandidaatide esitamiskirjadele allkirjade andmist ja allkirjade tõestamist peawad kohalikud omawalitsused Walimiste Peakomitee otsuse kohaselt korraldama 10.—13. jaanuarini kella 9—15 ja 17—19, kusjuures seda wõidakse toimetada ka mitmes kohas korraga. Seaduses ette nähtud wolikirja tekst otsustati jätta endiseks (Riigi Teataja nr. 5, 1938), samuti jääwad endisteks nimeliste tunnistuste ja walimissedelite tekstid.

Esitamiskirjade wastuwõtmine Peakomitees toimub 13. jaanuaril kella 12—14 ja 18—20, posti teel saadetud esitamiskirjad peawad olema käes hiljemalt 14. jaanuariks.

Riiginõukogus jääb üks koht täitmata

Walimiste Peakomitee otsus wähemusrahwuste kultuuromawalitsuste esindaja asjus

Walimiste Peakomitee eilsel koosolekul oli arutusel ka Riiginõukogu wähemusrahwuste kultuuromawalitsuste esindaja küsimus, milline kerkis teatawasti päewakorda ühenduses W. Wrangelli lahkumisega Riiginõukogust. Walimiste Peakomitee asus seisukohale, et Riiginõukogu kujundamise seadus eeldab, et wähemusrahwuste kultuuromawalitsuste esindaja walimisel peab olema wähemalt 2 kultuuromawalitsust, kes walikşid esindaja Riiginõukokku. Kuna sakşa kultuuromawalitsuse likwideerumisega Eestis on järele jäänud ainult üks, nimelt juudi kultuuromawalitsus, siis Riiginõukogu kujundamise seaduse § 16 mõtte kohaselt ei ole wajalik korraldada wähemusrahwuste kultuuromawalitsuse uue esindaja walimist lahkunud W. Wrangelli asemele. Riiginõukogus jääb see koht Riiginõukogu kujundamise seaduse § 19 mõttes esialgu täitmata.

Ühtlasi walimiste Peakomitee otsustas esineda peaministrile awaldusega, et Wabariigi Walitsus algataks Riiginõukogu kujundamise seaduse § 16 muutmist.

Riigiwolikogu astub kokku 9. jaanuaril

Awakoosoleku päewakorras Kriminaalseadustiku muutmise ja Rahwa terwishoiu korraldamise seadused

Riigiwolikogu juhatuse otsusega määrati Riigiwolikogu 6. istungjärgu awakoosolek teisipäewaks, 9. jaanuariks algusega kell 17. Päewakorras on: Kriminaalseadustiku muutmise ja täiendamise seadus esimesel lugemisel ja Rahwa terwishoiu korraldamise seadus esimesel lugemisel.

Riigiwolikogu juhatuse otsusega wõiwad Riigiwolikogu komisjonid alustada tööd 9. jaanuaril kell 10 hommikul.

Riigiwolikogule esitatud Talundite päримise seadus anti Riigiwolikogu esimehe otsusel üldkomisjoni.

MRK Taagepera jaoskonna segaeeskawaga pidu

Naiskodukaitse Taagepera jaoskond korrald. 6. jaanuaril algusega kell 20 Ala algkooli ruumes peoõhtu, mille kawas on jaoskonna naiskoori laule, E. Peebu 1-waat. nali „Waikus lärmitseb" ja rahwatantse jaoskonna rahwatantsugrupilt.

90 karilooma alustas teekonda Saksamaale

Kobilo ja mitme teise mõisa loomad oma peremeestele järele

Kesknädalal toimetati Konguta wallast Kobilo mõisast 90-pealine kari Elwa raudteejaama, kus loomad laaditi wagunitesse. Kari täitis 15 wagunit. Ehtpoolikul alustas rong loomadega reisi Tallinna. Lähemail päewil, tõenäoliselt täna, toimetatakse Kobilo mõisa hobused ja sead Elwa raudteejaama.

Kesknädalane karja Elwa toimetamine oli loomadele küllalt wilets. Loomadel tuli 15 km tuisatud ja lumisel maal maha käia. Paklus hwitatwat waatepilti sellise suurearwulise karja rännak maanteel. Kuna kohati teeb kõrgetesse hangedesse tuisanud, siis kulus pool päewa karja päralejõudmiseks Elwa.

Kobilo mõis asub Konguta wallas ja kuulus warem J. Dehnile. Praegu on mõis Eesti Seemnewiljaühisuse käes. Mõisaomanik Dehn wiibis praegu weel Eestis.

Wastaw erikomisjon, kes waatas järele karja ja muud loomad, wiibis kohal hiljuti. Kuigi Kobilos oli friisi kari, selgus, et lehmad põewad brutsellooşi (nuriſünnituşt), mis on nakkaw. Seepärast lubati ka lehmade Saksamaale wiimine. Lisaks loomadele wiiakse Kobilost ära ka ligi 30 hobust ja 80 siga. Kobilo Dehnil oli hobusekaswatus. Kohale jääb waid wäiksem arw hobuseid — alla kümne ja paarkümmend põrsast, kuna karjelajaid pea ülbse mõisa enam alles ei jäänud.

Konguta walla Käo mõisast, mis kuulus dir. Zeddelmannile, on samuti kari juba ära wiidud. Loomad toimetati Elwa raudteejaama ja saadeti Tallinna. Käo mõisast wiidi ära 13 lehma, paar siga ja mõned hobused. Kohale jäi 5 lehma ja 5 hobust.

Ka Rannu walla Sangla mõisast toimetatakse loomad pea kõik Saksamaale, kuhu siirdus senine mõisaomanik F. Baumann. Sanglast wiiakse ära 16 lehma, 8 siga ja mõned hobused. Kohale jääwad waid üks lehm ja mõned hobused.

1.500 tonni kiwisütt Saksast

Teisipäewa õhtul saabus Tallinna sadamasse Eesti aurik „Pearu", tuues kaasa 1.500 tonni kiwisütt Saksamaalt. Söed lähewad Weeteede Talitusele. Aurik „Pearu", mis waremalt pidas regulaarset ühendust Saksamaaga, wiibis niüd wahepeal remondis. „Pearu" omanikuks on teatawasti A.-S. „Eesti Laewaliinid".

Tallinna Fondibörsi kursisedel

3 jaanuaril 1940. a.

	Ostjad	Müüjad
1 naelsterling	—	17.30
1 dollar	4.17	4.23
100 Saksa riigimarka	167.50	170.50
100 Soome marka	—	8.59
100 Rootsi krooni	99.50	100.50
100 Taani krooni	80.75	81.75
100 Norra krooni	95.50	96.50
100 latti	77.50	79.00
100 Leedu litti	67.25	68.75
100 Hollandi guldn.	222.50	226.50
100 Prantsuse franki	9.20	9.60
100 Helweetsia franki	95.00	97.00
100 belgat	70.50	72.00
100 Itaalia liiri	21.25	12.75

Mõisapensionäride majanduslik seisukord kontrollimisele

Sotsiaalministeeriumi poolt on saadetud kohalikkudele linna- ja maawalitsustele ringkiri endiste mõisapensionäride perekondliku ja majanduslikku seisukorra kontrollimise asjus, milline ringkiri on tehtud teatawaks kohalikkudele wallawalitsustele. Saadetud ringkirjas on märgitud, et endistele mõisapensionäridele toetuse maksmise määruse põhjal on pandud järelewalwe selle määruse alusel toetustsaajate toetuse saamise õigusliku üle linna- ja wallawalitsustele, kes kontrollitwad aegajalt toetuse saaja perekondlikku ja majanduslikku seisukorda ning kui toetusesaaja wõi tema eest hoolitsema kohustatud isikute majanduslik seisukord niiwõrd muutub, et toetuse saaja õigust kaotab määruses tähendatud toetuse saamiseks, siis tuleb sellest teatada sotsiaalministeeriumi terwishoiu ja hoolekande talitusele.

Terwishoiu ja hoolekande talitus juhib linna- ja wallawalitsuste tähelepanu sellele, et eelpool nimetatud määruse tingimused on makswad ka endiste mõisapensionäride kohta, kes said toetust juba enne tähendatud määruse maksmahakkamist.

4 päeva seiklust

7

„Üks hetk," ütles inspektor Marigold, kes muutus järjest umbusklikumaks, „te ometi ütlesite, et teie naise nimi on Laura —?"

„Jah," kinnitas härra Parracot, „Laura — Mary Parracot."

„Ja sellel asjal siin — — " inspektor tõstis taskuräti kõrgemale — „siin seisab „Jenny"?"

„Jah."

„Kellele kuulub siis rätt?"

Õilsa tunde laine ujutas härra Parracoti hetkeks üle ja mattis ta enda alla.

„Minule," ütles ta lihtsalt.

„Mulle näis, te mõtlesite, et teie nimi on George?" küsis inspektor ja otsis pöidlaga kohta, kus ta ülestähendused olid pooleli jäänud.

Härra Parracot ilmus uuesti pinnale.

„Ah — jah," ütles ta.

„Ja sellegipärast on teie taskurättidel nimi „Jenny"?"

„Ah — ei, neil pole õieti mitte midagi," ütles George.

„Mida tahate sellega öelda — ‚õieti'?"

„Äh —" George mõtles järele, mida õieti oli ta tahtnud sõnaga „õieti" öelda.

„Te tahate öelda, et keegi, kelle nimi on „Jenny", andis teile selle taskuräti, ja et teie kannate seda alati kaasas?"

„Issand Jumal, ei," ütles härra Parracot kähku, sest ta märkas, et ta oli läinud liiga kaugele. „Ei, ei, muidugi mitte. Endast mõistagi," ütles ta nõrgalt, „see ei ole üldse minu taskurätt!"

„Miks te siis ütlesite, et see kuulub teile?"

„Hm — jah.'

„Kas tahate vahest asja seaduslikku käiku takistada?"

„Ei, ei, tõesti mitte," ütles härra Parracot.

„On teil teada," ütles inspektor Marigold veelgi karmimini, „et õiguse arendamise takistamine on raske kuritegu?"

„Jah, sain teist valesti aru. Taskurätt ei kuulu üldse mulle."

„Kellele ta siis kuulub?"

„Seda ma ei tea — mõtlen, ma — aga, jah — loomulikult." Härra Parracotile tuli korraga hiilgav idee: „Jane Latourile — Jennyle."

„Ja kes on Jane Latour, kui tohin küsida?"

„See — see seal!" Ta viitas kerge pealiigutusega ukse poole.

Inspektor niisutas pöialt ja pööras lehekülgi tagasi.

Viie minuti eest te tunnistasite, et te pole surnut weel iialgi näinud ega ole teil aimugi, kes ta on."

„Jah, muidugi — mõtlen: teatawas mõttes siiski, aga mis ma mõtlesin, on — —"

„Härra Parracot, annan teile teie enda huwides nõu olla ettewaatlik."

„Mis ma tahtsin öelda, on, et mu naine —" Ta ajas end sirgu. „Ei, ei, mõtlen, et ma — Järelikult ütlesin oma naisele, kes parajasti sel silmapilgul — — Noh, et kord seda wälja öelda: tulin siia, ja mu naine oli magamiskambris, ma ju oleksin seda niikuinii öelnud, ja õieti ma ütlesin iseendale: ‚Ta on sarnane Jane Latouriga'. Ütlesin, ja mu naine ütles: ‚Kellega?' Ja mina ütlesin: „Kellegagi, keda sina ei tunne, ‚wanatüdruk, keegi, keda nägin kord laual ja piltidel, teate, ja — —"

„Arwan," ütles inspektor Marigold, „on õigem, kui ma esmalt kõnelen proua Parracotiga."

„Oh, inspektor," hüüdis George, „on seda tõepoolest waja?"

„Laura Parracot, ütlesite, eks?" Inspektor pööras uue lehekülje oma märkmikus.

„Kuidas, kas pole tõsi, te ometi säästate teda niipalju kui wõimalik? Te ju saate minust aru. Ta on lõppeks minu naine, ja — äh — kaunis õrn — ja nii —"

Inspektor Marigold oli sportlane ja elumees. Kogu ta olemus näis nüüd korraga muutuwat. Esmakordselt oli ta nüüd sõbralik, inimlik, arusaav.

„Mõistan teid," ütles ta ja waatas härra Parracotile otsa pilguga, mis peagu — aga ka ainult peagu — meenutas silmade pilgutust. „Ta on niisuguses seisukorras, kus ta wajab säästmist, mis?"

„Äh jah," ütles härra Parracot abitult.

Kui inspektor Marigold awastas, et härra Parracot oli waletanud talle kolmandat korda, wahistas ta tema.

2

Kui George Parracot oleks wiidud käerauus politseijaoskonda Merrioni wäljakul, siis oleks pidanud kogu selle loo kirjutama hoopis teisiti. Sest rasvane kirjutis ajalehes

KUULUS NÄITLEJANNA LEITI SURNULT WAHISTATI TUNTUD KLUBILIIGE

— oleks kindlasti Londonis köitnud Nancy pilku, wõib-olla Tunbringde Wellsis samuti Jenny pilku. Ja kuigi Jennyle kogu see wahistus oleks tundunud albina, — sest härra Parracot ei olnud ju kuidagi tädi Jane'i sugulane —, oleks ta siiski tulnud tagasi ja katsunud ta elu päästa.

Õnnelikul kombel aga inspektor polnud weel awalikkuse walgusse astunud. Härra Parracot, kes pidas end küll inspektori sõnade järgi wahistatuks, ei kandnud aga siiski weel käeraudu, ootas seersant Bagshaw'ga hallis, kuni saalis juurdlust toimetati. Bagshaw, niisugusteks juhtumiteks juba seltskondlikult koolitatud, jutustanud talle mõrwar Edmontoni wiimsetest silmapilkudest, George aga, kellel üks hirmujudin teise järel seljast üle jooksis, tänas teda selle ajaviite eest aegajalt ainult sõnadega — „ah ei". Ta mõtles: Kuidas peaks küll käima Laura käsi seal ülal!

Kuid sellepärast tal ei oleks tarwitsenud muretseda. Juba selsamal silmapilgul, mil laip korterist ära wiidi, oli Laura jällegi endine. Olles esimese umbusu inspektori peast minema kihutanud ja talle siis hetkeks puhkust andnud (silmapilgul, mil ta parajasti George'i wahistas), selgitas ta talle weel mõningaid teisi asju.

Surnu olewat Jane Latour, näitlejanna, ja igaüks, kel silmad peas, pidavat seda ju ise nägema — —

Ei, Jane Latouri Jennyks polewat nimetatud. Tema sobrad nimetanud teda Totoks, ja igaüks, kes oskawat lugeda, pidavat seda õieti ise teadma.

Maja üürinud nad Harrodi wahetalituselt. Omanik olewat surnud. Ei, teda ei olewat mõrwatud — ta lihtsalt olewat surnud. Watterson, Watterson ja Hinchoe olewat ta advokaadid. Noorhärra Hinchoe olewat proua Parracoti majas wastu wõtnud ja talle kõik kätte näidanud — —

Ei, härra Parracot ei olewat Jane Latouri kunagi tundnud. Seda tema juures ette ei tulewat. Niisuguseid naisi mitte!

Jah, nüüd talle meenuwat jällegi midagi. Ta teadis siiski, et Jane Latouriga oli midagi erilist. Loomulikult: Tema tõeline nimi olewat Jane Windell. Ta olewat kindral Windelli, sir Oliver Windelli tütar — —

Oh, see olewat siiski wäga tähtis. Auburn Lodge kuulunud kellelegi preili Windellile. Sellele, kes suri loomulikku surma — — —

Ta ei wõiwat aga tõepoolest, korraga nõnda palju kõnelda. Kui inspektor wõtwat niisuguse tooni, siis ta üldse enam ei kõnelewat.

Inspektor Marigold palus alandlikult ja halisedes wabandust. Proua Parracot naeratas talle õndsalt. Inspektor Marigold keerutas oma wurre ja wastas naeratades, ja mõttes ta tegi taskurätti sõlme, et ta ei unustaks George'i wabaks laskmast. Nüüd ju oli selge, et mehel polnud mõrwaga mingit tegemist. Perekonnakurbmäng, muud mitte midagi! Ilus, wäga ilus, see proua Parracot — —

„Tahaksin teile weel midagi öelda," tähendas Laura kelmikalt.

„Palun seda, madam!"

„See meenus mulle alles praegu, palun, ärge küsige, miks ma seda warem ei öelnud." Ta ütles seda nii wõluwalt, et inspektor ei olnud põrmugi solwunud. Aga ta küsis endalt seegipärast, millise määrani wõib nende kõnelus muutuda koduseks. Mitte et ta wahest — — oh ei, seda muidugi mitte, aga — —"

„Aken," ütles Laura.

„Aken?" Ta pöördus istudes ümber.

Laura naeratas wähe, nagu tahtes wabandust paluda.

„Ah, see on minust nii rumal! Loomulikult awasite teie selle?"

„Aga ei, madaam, üsna kindlasti mitte. Miks te seda arwate?"

„Sellepärast, et aken oli lahti, kui teie sisse tulite?"

„Mis?"

Inspektor hüppas ühel hoobil püsti ja ruttas komistades akna juurde.

(Järgneb.)

Tugew maawärisemine Erzincanist lääne pool

Ka Tshankeresis oli tunda maawärisemist. Hulk majasid kokku warisenud

Ankarast, 4. jaanuaril. (Havas) — Teisipäewal kell 14.45 oli tunda tugewat maawärinat Yozgatis ning Erzincanist lääne pool. Ühekšas külas on 97 maja kokku warisenud, kuna 67 maja on saanud wigastada. Aga ohwreid ei olnud.

Samuti teatatakse, et kell 16.20 oli maawärisemine Tshankeres. Ükšikasjad selle maawärisemise kohta puuduwad, aga arwatakse, et seal ei olnud ohwreid.

Istanbulist teatab Havas: Teisipäewase maawärisemise tagajärjel Erzincanis on kokku warisenud 184 maja. Seni ei ole teateid inimohwritest. Uputused on seni põhjustanud 336 maja kokkuwarisemist, kuna 300 maja on ära wiidud woogude poolt. Peale selle on muutunud elamiskõlbmatuks 662 maja. Samuti on häwinud hulk sildu.

Waade Erzindzani linnale Türgis
mis sai kõige enam kannatada maawärisemisel.

Lähemaid teateid uputuskatastroofi kohta

Istanbulist teatab DNB: Ajalehe „Cumhuriyeti“ erikirjasaatja awaldab lähemaid teateid uputuskatastroofi kohta Lääne-Anatoolias.

Sedamööda on Simani jõe wood häwitanud Mustafa Kemali linnas wiis linnaosa, kusjuures on hukkunud 1.000 isikut. Olgu tähendatud, et linnas on 16.000 elanikku. Paljudes ümberkaudsetes külades on hukkunud hulk inimesi. Samuti on saanud surma palju kariloomi. Katastroofi ulatuse kohta ei ole praegu täpseid andmeid. Suuresti tõusnud Simani jõgi on muutnud oma woolu ja jookseb nüüd Apoloonia järwe Brussa lähedal, kuna normaalselt jõgi woolab Marmora merre. Selle tagajärjel on ka Apoloonia järw tõusnud üle kallaste, ujutades üle hulga külasid. Sõjawäeline abistamisaktsioon on käimas.

Kas pole ühine põhjus?

Berliinist teatab DNB: Maawäringud, mis detsembri wiimastel päewadel on aset leidnud paljudes maailmaosades ja laastawad praegu Türgimaad, on kõik registreeritud Potsdami geodeetilises instituudis. Teaduslikkudes ringkondades uuritakse, kas neil loodusnähtustel pole ühine põhjus. Tegelikult on neljas peamises maawäringute piirkonnas kindlaks tehtud tugewaid üksteisele lühikese aja järel järgnenud tõukeid. See seeria algas 22. detsembril Costa Ricas, kus sai surma küll ainult 2 inimest, kuid kus sünnitati õige tunduwaid ainelisi kahjusid.

Samal päewal oli tunda tugewaid maaaluseid tõukeid Molukki saarte lõunaosas.

23. ja 24. detsembril oli tunda maawäringuid Jaawa saarel, millele osaliselt seltis maalihisemine. 27. detsembril oli katastroof Anatoolias ja samal päewal registreeriti ka Long Beachis Kalifornias tugewaim maawäring 1933. a. saadik.

27.000 surmasaanut

Ankarast teatab DNB: Esialgsete andmete järgi tõuseb maawärisemise katastroofi ohwrite arw pärast nädal aega kestnud päästetöid Siwase, Amassia, Refaliye, Ordu, Tokati, Niksari, Gümüshkane, Kiresene, Yozgadi ja Sushehiri linnades ja piirkondades 13.000 surnuni ja 3000—4000 haawatuni.

Erzincani linna kaotused ei ole weel täielikult selguud. Arwatakse, et surmasaanute arw tõuseb seal 14.000.

Päästetöid jätkatakse. Peawarjutuks jäänute ja wigastatute transporteerimine on praegu käimas. Need isikud saadetakse laiali üle kogu riigi, kuna katastroofis kannatada saanud linnad on muutunud talwel elamiskõlbmatuteks.

Riigipresident Ismet Inönü on jõudnud tagasi maawärisemise piirkondadest Ankarasse.

Briti hospidalilaew

Londonist teatab Reuter: Kolmapäewa õhtul teatati, et Briti walitsus on pakkunud hospidalilaewa Türgi walitsusele. Wiimane on awaldanud tänu ja teatanud, et Briti hospidalilaew wõetakse tarwitusele, kui selleks tuleb wajadus.

Uputusi Hispaanias

Madridist teatab DNB: Sevilla ja Huelwa prowintsides on tugewad wihmasajud põhjustanud hulgališi uputusi. Maantee mõlemate prowintsides pealinna wahel sciab mõnede kilomeetrite pikkuselt wee all. Tugewad wihmasajud kestawad. Quadalquieris on weši tõusnud 9 meetrit üle normaalseisu. Mõned linnaosad on juba üle ujutatud.

Tervitusi Vabariigi Presidendile Konstantin Päts'ile

Jõulupühade ja aastawahetuse puhul on Wabariigi Presidendile Konstantin Pätsile telegraafi ja kirja teel saabunud kogu riigist rohkel arwul tervitusi nii ükšikisikuilt kui ka asutistelt ja organisatsioonidelt. Eesti ew. luteri usu kiriku piiskopilt Johan Köpult on saabunud järgmine kiri: „Kõrgeauline härra President, palun wastu wõtta Eesti ewangeeliumi luteri usu kiriku ja minu aupaklik tervitus ja parimad soowid uue aasta algul, et Eesti rahwas ka praegustes tõšistes oludes Teie juhtimisel ja walwel olles nii wäliselt kui ka sisemiselt wõiks rahus jätkata oma kodu kindlustamise ja ehitamise tööd. Selleks andku Kõigekõrgem Teile oma abi ja õnnistust.“

Ühe Tallinna tehase tööliskond kirjutab: „Sõbade ja rasketel aegadel igas kohanikus tekib selgem äratundmine ühenduse ja ühtehoidmise jõust ja rahwusliku ühtluse wajadusest. Läkitame Teile, härra President, oma siiramad poolehoiuawaldused ja õnnitlused, awaldades õigalast tänu Teile, et Teie tasakaaluka juhi käe läbi ka praegustel rasketel aegadel Eesti tööstustel on seni säilitatud wõimalus edasi sammuda edenemise teed.“

Piiske Arno Maasikult soowib oma 5 õega presidendile rõõmsaid jõulupühi ja palju, palju jõudu.

Jrn wallawolikogu liikmed kirjutawad oma esimeselt töökoosolekult: „Terwitame Teid, härra President, kui oma walla aukodanikku, kõrgeaulist omawalitsuste isa, suurt rahwa ja riigi juhti ning soowime edu ja õnne rikliku töö kindlustamiseks ja Teie isiklikuks heaks käekäiguks.“

Edasi terwitawad Wabariigi Presidenti Tartu ülikooli nimel rektor H. Kaho, Wabadussõja Inwaliidide Koondus, Kasaritsa wallawolikogu oma esimeselt töökoosolekult, täienduskoolide õpetajate päew, Tuhalaane rahwas oma rahwamaja õnnistamise aktuselt, Tööstuse- ja Kaubandusesindajate ühing, Wiljandi ew. luteri usu praostkonna sinod, Tallinna linna 20. algkooli õpetajas- ja õpilaskond koos aktuse külalistega uue koolihoone awamise puhul, Soomra algkooli õpetajad ja õpilased, Kalewlaste ühing, Waku koolimaja õnnistamisaktuselt osawõtjad, 6. eesti keele õpetajate kongress, Tartu ülikooli üliõpilaskond, üliõpilaskonwent korporatsioon „Wironia“, Haapsalu linnawalitsuse ja kogu kodanikkonna nimel linnapea, Sõfu piimandusinstituut, Arstide Koda, Nõmme linnapea, Narwa „Ilmarise“ liikmeskond, Tartu linnawalitsus, Riigikohtu esimees, Wõrumaa rahwa ja maawalitsuse nimel Wõru maawanem, Meierite Koda, Walga maawanem, Antsla wallawolikogu, Eesti Töölismunsika pere, Petserimaa rahwa nimel Petseri maawanem, Tallinna Juudi Usuühing, Piirisaare wene algkooli õpilas- ja õpetajaskond, Alatskiwi maanoorte ring, Järwa maawanem, Eesti Maaomawalitsuste Liidu juhatus, Tallinna tehnikaülikooli üliõpilaskond, Pärnu, Tartu, Wiljandi ja Lääne maawanemad.

Briti ja Itaalia saadikute lahkumine Moskwast

Papen Rooma?

Moskwast, 4. jaan. (Havas) Briti saadik Moskwas William Seeds lahkus Moskwast rongiga teisipäewa õhtul kell 22.30. Ta sõidab Inglismaale puhkusele määramata ajaks. Ta sõidab Inglismaale Rumeenia, Jugoslaawia ja Itaalia kaudu. Briti saadikut olid wakšalis teiste seas saatmas Prantsuse saadik Naggiar ja Türgi saadik Haydar.

Itaalia saadik Moskwas Augusto Rosso lahkub neljapäewa õhtul Moskwast, et oma walitsuse kutsel sõita Itaaliasse. Teatawasti kutsus N. Liidu walitsus umbes ühe kuu eest Moskwasse oma saadiku Roomas Gorelkini.

Roomast teatab Havas: Itaalia diplomaatilistes ja ajakirjanduse ringkondades liigub kuuldus, et von Papen nimetatakse lähemal ajal saadikuks Itaaliasse.

Ka Prantsuse saadik lahkub?

Londonist teatab Stefani: Moskwast kuuldub, et Prantsuse saadik lahkuwat lähemal ajal määramatuks ajaks Nõukogude Liidu pealinnast.

Mis sai Briti raskeristlejast „Exeter'ist“?

Laew ei olewat saabunud La Plata eest Falklandi toetuspunkti. Austraalia kaubalaewadele 10 cm suurtükid peale

Amsterdamist, 4. detsembril (DNB) Hollandi merewäe ringkondades kõneldakse elawalt Inglise raskeristleja „Exeteri“ saatusest. Teatawasti sai „Exeter“ merelahingus Saksa soomuslaewa „Admiral Graf Speega“ raskesti wigastada, saades Briti admiraliteedi teatel üldse 45 tabamust. Meeskonna kaotused tõusewad ligi 100-ni 650 mehest. Laew tuli kiiremas korras toimetada parandamisele laewastiku toetuspunkti Falklandi saartel, kuhu ta aga usalduswäärsete teadete põhjal pole weel saabunud. Kuna nüüd on möödunud juba 14 päewa merelahingust La Plata ees, siis küsitakse, kas „Exeter“ pole sõidul Falklandi saartele siiski uppunud, waatamata kõigile ettewaatusabinõudele.

Saksa sõjateade

Berliinist teatab DNB: Saksa wägede ülemjuhatus teatab: Läänerindel on olnud wäheš suurtükiwäe ja luurewäeosade tegewust. Samuti on teostatud luurelende. Saksa Messerschmitt-lennukid on Saksa lahe kohal alla tulistanud 3 moodsaimat Briti Wickers-Wellington-pommilennukit. Saksa poolel ei olnud kaotusi.

Prantsuse sõjateade

Pariisist teatab Havas: Kolmapäewa hommikul awaldatud teadaandes öeldakse, et ei ole teatada midagi tähtsat.

New Yorgist teatab DNB: „New York Times“ teatab Sydneyst, et kõik Austraalia kaubalaewad relwastatawat 10-sm suurtükkidega.

Juba 11 Rootsi laewa hukkunud

Stokholmist teatab Havas: Üks parw on päästnud ulgumerel Norrköpingist pärit olewa Rootsi laewa „Lars Magnus Troselli“ 15 meeskonnaliiget. „Lars Magnus Troselli“ hukkus 3 päewa eest Inglise läänerannikust lähedal. „Lars Magnus Troselli“ kaotusega tõuseb detsembrikuus hukkunud Rootsi laewade arw 11-ni, mille kogutonnaazh oli 17.580 tonni.

Attlee rindel

Londonist teatatakse: Reuteri erikirjasaatja Briti armee juures Prantsusmaal teatab, et wastasrindliku sotsialistliku erakonna juht Attlee saabus kolmapäewal Briti ekspeditsiooniwägede ülemjuhataja lord Gorti peakorterisse. Attlee külaskäigu kolmapäewases programmis oli inspekteerida ja tutwuda nende kaitseliinidega, mis on mehitatud Briti wäeosade poolt.

Briti lennuk leekides alla

Brüsselist teatab Havas: Üks Inglise lennuk, mida jälgisid Saksa patrullid Saksa territooriumi kohal, kukkus põledes Belgia territooriumile piiri lähedal. Üks lennukis oliia hüppas alla langewarjuga, kuna teised 2 toodi kergesti wigastatult õigeaegselt wälja lennuki rusude alt.

„Ajax“ Montevideos

Montevideost teatab Reuter: Briti ristleja „Ajax“ saabus kolmapäewa hommikul Montevideo sadamasse. Külaskäigu programmis on muuseas Briti aseadmirali Sir Henry Harwoodi wisiit Uruguai presidendile Baldomlirile. Külaskäigu puhul awaldawad ajalehed pikki artikleid.

3 Briti laewa põhja

Berliinist teatab DNB: Moseli ja Pfalzi metsa wahel oli waenlase nõrka segast tuld Saksa positsioonide eelwäljale. Reini ääres tulistas wastane üksikuid Saksa positsioone, soomustõrjesuurtükke ja kuulipildujaid. Tulele wastati otsekohe.

Lühike õhulahing 7 Saksa ja 12 waenlase lennuki wahel Merzigi wahel lõppes tagajärjetult. Saksa häwituslennukid ja lennukitõrje astusid mõningates kohtades piiri lähedal tegewusse ja takistasid waenuliste lennukite sisselendu. Mõningad luurelennukid põikasid Prantsusmaa kohal osalt kõrwale waenulisest tõrjetulest.

Briti poolt wäidetakse, et kolmest pommilennukist, mis teisipäewal häwitati Saksa Messerschmitt häwituslennukite poolt, olewat üks kindlasti tagasi pöördunud. Kuna 3 Bickers-Wellingtoni wastuwaidlematult alla tulistati ja nimelt nii, et Saksa poolel ei olnud mingeid kaotusi, wõib wäidetaw tagasipöördunud lennuk olla üks 4. Briti pommilennuk, kes õigeaegselt eraldus oma seltsilisteš ega saawutanud üldse kontakti Saksa tõrjega. Aga on tõenäoline, et Briti teade on ebaõige. Saksa poolt wõttis õhuwõitluseš osa ainult 4 lennukit, mitte aga 12, nagu kinnitatakse Briti poolt.

„Barbara Robertson“; „San Delfio“; „Boxhill“

Mõne päewa eest awaldatud nimekiri Briti laewade kaotuste kohta täieneb iga päewaga uute nimedega, teatab DNB Berliinist edasi. Londonis on püütud Saksa teadaandes sisalduwaid nimesid ümber lükata. Saksa allweelaewade eduš antakse Briti poolt teada ainult wahetewahel ridade wahelt. Nii on üks Saksa allweelaew uputanud Briti traaleri „Barbara Robertsoni“. Briti aurikutest, mis on hukkunud miinide läbi, olgu märgitud weel: „San Delfio“ (8000 tonni) ja „Boxhill“ (6570 tonni).

„Kiruna“

Dew Yorgist teatawad Reuter ja Havas: Mackay raadiojaam on kinni püüdnud SOS-appikutse Rootsi aurikult „Kiruna“, 5.484 t. Aurik teatas, et teda on tulistanud Saksa allweelaew ja et ta on aeglaselt wajumas. Aurik wiibib umbes 500 miili Asšooridest põhja pool.

Briti sõjateade

Londonist teatab Reuter: Briti õhuministeerium teatab: Ühele Briti lennukile, mis wiibis kolmapäewal waenlase territooriumi kohal luurelennul, tungis kallale hulk waenlase wõitluslennukeid Belgia-Saksa piiri naabruses. Õhuwõitluse kestel Briti lennuk sunniti taganema üle piiri ning hädamaanduma Belgia territooriumil.

„Svarton“

Londonist teatab Reuter: Rootsi aurik „Svarton“, 2.475 tonni, mida torpedeeriti kesknädalal Saksa allweelaewa poolt Shotimaa põhjaranniku kohal, wajus põhja 1,5 minntiga. 20 meeskonnaliiget on kadunud, kuna 11 ellujäänut pääsesid ühele kaljurahnule ning päästeti päästepaadi poolt.

Kuuldusi wägede koondamisest Kesk-Idas

Londoni ametlikkudes ringides ei pühendata neile usku

Londonist, 4. jaanuaril. (Reuter) Autoriteetseteš ringkondadeš seletatakse, et Londoni ametlikkudes ringkondades ei pühendata mingit usku teatawate wälisriikide raadiote kuuldustele, mille järgi Nõukogude Liit koondawat wägesid Afganistani piirile. Lisatakse juurde, et Afganistani walitsus on ametlikult ümber lükanud teated tema sõjawäegede mobiliseerimiseš.

Samuti ei ole midagi teada mobilisatsioonist Iraanis.

Türgi majandusdelegatsioon Itaaliasse

Istanbulist, 4. jaanuaril. (Reuter) Ankaraš ajus kolmapäewal teele Rooma tähtis Türgi majandusdelegatsioon, kes alustab läbirääkimisi uue Türgi-Itaalia kaubalepingu sõlmimiseks. Rõhutatakse, et uus kaubaleping peaks tooma tähtsaid muudatusi mõlema riigi waheliste tehingutesse. Türgi delegatsiooni kuulub eesotsas Türgi Rooma saadikuga mitmeid wälisministeeriumi ja kaubandusministeeriumi eksperte ja nõuandjaid ja Türgi Keskpanga esindajaid. Märkimiswäärne on, et Itaalia tellis alles hiljuti Türgimaalt 20.000 tonni puuwilla ja ootab sealt weel terawilja ja muid toormaterjale.

30 pommilennuki rünnak Junnani raudteele

Nõuk. Liidu ja Jaapani wahele demarkatsioonijoon; lõpp piiri-wahejuhtumitele

Tshungkingist, 3. jaanuaril. (Havas) Umbes 30 Jaapani lennukit pommitasid 1. jaanuaril Junnani raudteed Mongtseš lõuna pool, et purustada sealset raudteesilda. Sild sai ainult kergesti wigastada, mille tagajärjel liiklemine katkes 8 tunniks.

Tokiost teatab Havas: Ametlikult teatatakse, et Jaapan ja Nõukogude Liit on päraš läbirääkimisi Mandzhukuo ja Mongoolia wõimudega jõudnud kokkuleppele segakomisjoni moodustamiseks demarkatsioonilíini kindlaksmääramiseks ja edaspidiste piiriwahejuhtumite wältimiseks. Läbirääkimised Moskwas ja Tokios jätkuwad üksikasjaliste küsimuste üle.

Abe loodab ikka weel

Tokiost teatab DNB: Jaapani poliitilistes ringkondades arutletakse põhjalikult neljapäewal peetawat Jaapani walitsuse istungit, kus tulewat tõenäoliselt arutusele uue walitsuse moodustamine Hiinas Wangtshingwei juhatusel. Arwatakse, et Abe walitsus kawatseb esitada parlamendile kindla kawa. Toonitatakse, et walitsus loodab ikka weel, et erakonnad loobuwad oma umbusaldusest walitsuse suhtes. Parlamentliikudes ringkondades kuuldub aga, et parlamendi enamus asub endiselt seisukohal, et Abe walitsus peab lahkuma, kuna see walitsus ei wõimaldawat Hiina konflikti edukat teostamist, pealegi kui on weel lõplikult lahendamata sellega tihedas ühenduses seiswad küsimused, nimelt Jaapani suhted Ameerikaga ja N. Liiduga.

Sõprust Egiptusega

Kairost teatab Havas: Teadete järgi poolametlikust allikast olewat Jaapani walitsus sondeerinud pinda Egiptuse walitsuse juures sõprusleppe sõlmimiseks.

Jaapani parlament laiali?

Tokiost teatab Havas: Jaapani peaminister Abe jätkab nõupidamisi walitsuse liikmetega parlamendi opositsioonoliikumise üle.

„Jomiuri“ teatel olewat peaminister otsustanud parlamendi uuesti kokkutulekul opositsioonile wastu astuda. Ajaleht usub, et awaliku konflikti korral walitsuse ja parlamendi wahel kindral Abe ei kõhkleks wiimaš laiali saatmaš.

Esitati kawa

Kairost teatab Stefani: Ajaleht „Desturi“ teatel on Egiptuse wälisministeeriumi ringkondadeš kinnitatud, et Jaapani walitsus on esitanud Jaapani-Egiptuse sõpruslepingu kawa. Praegu tutwuwat selle kawaga Egiptuse kompetentsed ringkonnad.

Mitu punkti tagasi wõidetud

Tshungkingist teatab Havas: Hiina agentuuri entral Newsi teatel on Hiina wäed tagasi wõtnud mitu strateegilist punkti wiimaštel päewadel mitmel rindel toimunud wõitlustes, nimelt Hopei, Kiangsi ja Shansi prowintsides.

„Motorina“ madalikul

Ateenast, 4. jaan. (DNB) Kreeka tankilaew „Motorina“, 2.239 tonni suur, mis oli petrooleumilaadungiga teel Konstanzast (Rumeenias) Aleksandriasse, jooksis Chiose saare juures madalikule. Meeskond on laewalt lahkunud.

Briti-Prantsuse-Türgi läbirääkimised

Istanbulist, 4. detsembril. (DNB) Prantsuse kindral d'Arbonneur kindralstaabist ja 2 Inglise kindralstaabi ohwitseri saabusid läbirääkimisteks Ankarasse.

Aseadmiral Harwood La Plata lahingust

Montevideost, 4. jaan. (Reuter) Briti ristlejat „Ajax“ olid Montevideo sadamasse saabumisel terwitamas suured rahwahulgad.

Aseadmiral Harwood seletas jutuajamisel ajakirjanikkudele muuseas: Meie teadsime, et Saksa kaaperlaew, tõenäoliselt taskulahingulaew, wiibis detsembrikuu alul Lõuna-Atlandil. Ma arwasin, et ta kawatseb rünnata Briti kaubalaewu Lõuna-Ameerika kohal ja koondasin seepärast „Ajaxi“, „Achillese“ ja „Exeteri“ 12. detsembril La Plata jõesuudme kohale.

Järgmisel hommikul kell 6.10 nägime suitsu — see oli taskulahingulaew. Ta awas tule kell 6.18, kusjuures 1 ta kahuritornidest tulistas „Exeteri“ ja teine „Ajaxit“ ning „Achillešt“. Meie kõik panime peale täiskäigu ja rünnasime warem kindlaksmääratud kawa järgi — „Exeter“ ühelt ja „Ajax“ ning „Achilles“ teiselt poolt.

Päraš 16 minutit kestnud tulistamist „Graf Spee“ lewitas suitsukatet ja sõitis täie kiirusega La Plata sunnas. Meie jälgisime teda, kusjuures wahetati mürske, kui meie sattusime talle küllalt lähedale. Wõitlus kestis kogu päewa. „Achilles“ järgnes „Graf Speele “niikaua, kuni wiimaš nähti Montevideo sadamas ankrut heitmas.

„Meil ei tule minna sõtta ühes teiste rahwastega,

kuid me wõime koos teiste rahwastega püüda rahu, mis kergendaks maailma seisukorda kohta kodu- ja wälismaal.

Roosevelti kõne kongressi awamisel

Washingtonist, 4. jaan. (Reuter) Ühendriikide kongress astus kolmapäewal kokku uueks istungjärguks. Kongress on üksmeelne küsimuses hoida Ameerika eemal sõjast, kuid lahkarwamisi walitseb mitmes sisepoliitilises probleemis. Arwatakse, et istungjärk kujuneb pikaks.

Esindajatekoja ja senati liikmed saabusid Washingtoni, waatamata külmale ilmale, kuulama president Rooseveldi läkitust mõlema koja ühisel istungil Ühendriikide seisukorra kohta kodu- ja wälismaal.

Washingtonist, 4. jaan. (Reuter) Kõneldes Ühendriikide 76. kongressi 3. istungjärgul ütles president Roosevelt:

Need olid sotsiaalsed ja majanduslikud tingimused, miks juhiti wälismaal halwasti niikaua, kuni nad tõid kaasa diktatuuri rewolutsiooni. Samasuguste sotsiaalsete ja majanduslike raskustega oleme meie siin wõitlemas, et neid rahulikult korraldada. Diktatuuri ja jõu filosoofiad on peagu kõigil juhtumitel tekkinud wajadusest drastilise aktsiooni järel sisekulude parandamiseks seal, kus demokraatlik aktsioon ühel või teisel juhul ei wastanud enam moodsatele wajadustele ja nõuetele.

Roosevelt wiitas teeräärgi hoiatustele oma eelmistes läkitustes kongressile, seletades, et Ameerika kodanikkude igapäewases elus saawad end samuti tunda andma sündmused ja wapustused teistel kontinentidel.

President hoiatas neid, kes wäidawad, et ühendriigid wõiwat iseend rahuldawa ühikuna elada kinnikulut ja jõukalt ning kindlas tulewikus seespool isolatsiooni kõrget müüri samal ajal, kui wäljaspool paisatakse segamini inimkonna tsiwilisatsioon, kultuur ja kaubandus. Ma saan aru nende tundmustest, kes hoiatawad rahwast ja kes ütlewad, et nad kunagi enam ei nõustu saatma Ameerika noorsugu Euroopa pinnale. Aga keegi ei ole nõudnud seda. Ülekaalukas enamus minu kaaskodanikkudest ei ole pisemalgi määral kaotanud lootust, et ühendriike ei kista sõjawälisest osawõttu sõjast. On hiiglasuur erinewus sõjast hoidmise wahel ja wäite wahel, et see sõda ei ole üldse meie asi. Meil ei tule minna sõtta ühes teiste rahwastega, kuid wähemalt meie wõime koos teiste rahwastega taotleda ja püüda teatawat rahu, mis kergendaks maailma segadust. Sel kombel aitame meie samuti kaasa nendele rahwastele. Meie peame waatama ettepoole ja filmas pidama meie laste olukorda juhul, kui ülejäänud maailm satub ainult kondatud jõu domineerimise alla. Meie peame waatama sõja mõju meie enda tulewikule, kui wäikeseb rahwad kogu maailmas kaotawad oma iseseiswuse või muutuwad lihtsalt suure ja wõimsa sõjalise süsteemi osadeks. Meie peame ette kujutama ka oma laste elu, kui suur osa ülejäänud maailmast oleks sunnitud austama Jumalat, kes on peale sunnitud sõjalise walitseja poolt wõi kui oleks keelatud Jumala austamine üldse. Samuti tuleb silmas pidada mõju, mida omaks meie tulewastele põlwedele maailma kaubanduse kontrollimine mõne riigi wõi riikide rühmituse poolt, kes seab selle kontrolli jalule sõjalise jõu abil. Teiste riikide rahwad omawad õiguse walida iseoma walitsemiswormi, kuid mina arwan lisaks, et see walik peaks rajanema teatawatel tingimustel, mis minu arwates on olulised kõikjal.

Roosevelt awalbas lootust, et see, mida on tehtud Ameerikas, kus 21 wabariiki on oma praktilistes wahekorrabdes ilmutanud suurt üksmeelt, on wõimalik ka teistel kontinentidel.

President awaldas arwamist, et praegune Ameerika kaubalepingute meetod tuleks rakendamisele ka mujal wältimatu osana püsiwa rahu rajamisel. Kui tuleb aeg, siis peawad ühendriigid kasutama oma mõju kaubanduskanalite awamiseks maailmas, nii et ükski rahwas ei tunneks end sunnituna hilisem nõudma relwade jõul seda, mida ta wõib saawutada rahulikult konverentsil.

Ma rõhutan seda juhtiwat osa, mida Ühendriigid wõiwad etendada, kui saabub aeg maailmarahu uuendamiseks. Seda mõju nõrgendaks suuresti asjaolu, kui meie muutuksime kaubanduses liiga omakasupüüdlikuks. Ühendriikide esimene president hoiatas liitudesse sattumise eest. Praegune president järgneb sellele eeskirjale. Aga kaubanduslik koostöö mun maailmaga ei riku mingil kombel seda eeskirja.

Edasi ütles Roosevelt, et arwestades maailma ebakindlat olukorda, nõuab ta kongressilt

uusi summasid maa- ja merewäe jaoks ning küllaldasel määral lisamaksustamist.

Puudutades tööpuudust, liikus president tagasi „Euroopa lahenduse", mis kasutawat töötuid laialdatusliku relwastusaparaadi ülesehitamisel. Mina eelistan Ameerika wiisi — kaotada tööpuudust rahwusliku sisetuleku suurendamise abil.

Lõpetades ütles Roosevelt: Meie peame üksmeelse rahwana hoidma sellel kontinendil leegitsewana inimsõbraliku wabaduse, mõistuse, demokraatia ja fair play leeke kui elawaid olewusi, mida tuleb säilitada saabuwa parema maailma jaoks. Meenutagu meie lapsed 1940. aastat, kui nad periood, mil demokraatia õigustas enda olemasolu parima walitsemisinstrumendina, mida inimkond on seni leiutanud.

2 miljardit relwastustele

Washingtonist teatab Stefani: Rooseveldi kõne kiideti suurema osa kongressiliikmete poolt heaks, kuna wabariiklased ja teisiti mõtlejad demokraadid walmistuwad rünnakuks Rooseveldi administratsiooni, eriti aga sõjaliste kulude suurendamise kawa wastu. Suurem osa kongressiliikmeid on eriti rahul kinnitusega, et Ühendriike ei kista sõtta ja et tehakse kõik wõimalik rahu jalulseadmiseks. Arwatakse, et sõjawäelised kulud, mille täpne summa esitatakse neljapäewal, tõusewad nues eelarwes umbes 2 miljardi dollarini.

Kindral Johnson „World's Telegramis" märgib, et Ühendriigid on wiimase 5 aasta jooksul kulutanud sõjalisteks otstarbeteks üle 7 miljoni dollari.

Kaupade päritolu küsimus terawaks

Reuteri teade mõnede erapooletute riikide käitumisest

Londonist, 4. jaan. Reuter kuuleb hästiinformeeritud ringkondadest, et on järjest tõenäolisem, et teatud erapooletud riigid lubawad end kasutada püüetes esitada waenlase päritoluga kaupu erapooletu riigi kaupadena. On wõetud tarwitusele wajalikud abinõud selliste kaupade liikumise tõkestamiseks.

20.800 tonni kinni peetud

Londonist teatab Reuter: Sõjamajandusministeeriumist teatatakse, et nädala jooksul, mis lõppes 30. detsembril, on Briti konterbandikontrolli poolt kinni peetud 20.800 tonni konterbandikaupu, mille suhtes arwatakse, et need olid määratud Saksamaale. Kinnipeetud kaupade hulgas on 17.500 tonni petrooleumi ja petrooleumisaadusi, 1.450 tonni maake ja metalle ning peale selle kummist, keemiasaadusi ja puud. Sõja esimese 17 nädala kestel on konterbandikontroll kinni pidanud kokku 537.600 tonni kaupu.

London kaalub posti-proteste

Londonist, 4. jaanuaril. (Reuter) Ühendriikide märgukiri postisaadetiste kinnipidamise wastu Briti konterbandi kontrolli poolt on wõetud Londonis hoolsale läbiwaatamisele. Briti wastus selles asjas saadetawat teele esimesel wõimalusel. Selle küsimuse lahendamisest on huwitatud ka teised erapooletud riigid, eriti Holland ja Skandinaawia, kes on samuti kaewanud nende posti hilinemise üle Briti kontrolli pärast.

Eire walitsusele erakorralisi wolitusi

Suuri rahasummasid, relwi ja lõhkeaineid Ameerikast

Dublinist, 4. jaan. (Reuter) Kolmapäewal pärast lõunat astus kokku Eire parlament. Peaminister De Valera esitas heakskiitmiseks eelnõud, mis annawad walitsusele erakorralisi wolitusi awaliku julgeoleku kindlustamiseks sõja ajal.

Kohtuminister Boland esitas seaduseelnõu, milles nõutakse wolitust interneerida isikuid, keda kahtlustatakse riigiwastases tegewuses. Boland ütles, et isikud, kes seisawad ühenduses Iiri wabariikliku armeega, omawad suuri rahasummasid, relwi ja lõhkeaineid. Suured rahasummad on tulnud Iiri wabariiklikule armeele Ameerikast ning on kätte saadud pakikesi Ameerika dollaritega.

Iõhkeaineid Ameerikast

Wastasrinna juht Cosgrave esitas ettepaneku, et eelnõu arutamine lükataks edasi niikaua, kuni walitsus on esitanud seadus-eelnõu parandamise kohta.

Arwatakse, et waidlused kestawad kogu öö.

23 tonni käes

Belfastist, 4. jaanuaril. (Reuter) Dublinist warastatud suurest sõjamoona hulgast on saadud nüüd weel Põhja-Iirimaalt Klarnoghi krahwkonnast põllu sisse peidetult kätte 2,5 tonni laskemoona. Warastatud 28 tonnist laskemoonast on seega seni kätte saadud 23 tonni.

Tugewad rünnakud Taipaleenjoel ja Hatjalatenjärwil

Soomlaste edu Aittojärwi ligidal ja Suomussalmis

Õhurünnakuid Turule ja Kemile

Helsingist, 4. jaan. (DNB ja Havas) Soome sõjawäeline teadaanne:

Maal — Karjala maakitsusel oli 2. jaan. tawaline Nõukogude Liidu suurtükiwäe tegewus.

Taipaleenjoe lähedal muutus hommikupoole jooksul Nõukogude Liidu suurtükiwäe tegewus tugewamaks ja kestis kella 13, olles ettewalmistuseks rünnakule. Nõukogude Liidu jalawäe rünnak oli wäga äge ja tõrjuti Soome suurtükiwäe poolt tagasi, kusjuures ründajad said raskeid kaotusi.

Õhtul toimus Nõukogude Liidu wägede rünnak ka Hatjalatenjärwil, kus see samuti tagasi löödi.

Laadoga järwest põhja pool kestsid terwe päewa jooksul wõitlused ühe sõjawäelise toetuspunkti ümber.

Mujal oli märgata elawat suurtükiwäe ja patrulltegewust.

Aittojärwi ligidal hävitasid Soome wäed kuulipildujatega warustatud Nõukogude Liidu kompanii. Nõukogude Liidu wasturünnakud löödi tagasi.

Suomussalmis hävitasid Soome wäed Raate ligidal 5 Nõukogude Liidu tanki ja 2 soomusautot.

Juntusranta sektoris jõudsid Soome wäed Kokkojärwi paremale kaldale.

Mujal ei ole rindel midagi uut.

Merel — Laadoga järwe kaldal oli wäiksel wõitlusi. Tormi ja lumesaju tõttu ei olnud merel peagu sõjalist tegewust.

Õhus — üldise õhutegewuse kohta ei ole teatada midagi tähtsat. 2. jaanuari päewa jooksul tulistati kindlate andmete järgi alla 3 Nõukogude Liidu lennukit.

Helsingist teatab Havas: Kolmapäewase päewa jooksul ründasid Nõukogude Liidu lennukid Botnia lahe ääres asuwaid Turu ja Kemi linnu. Pommituste kohta ei ole saadud täpseid teateid.

Rahu Karjala maakitsusel

Kopenhaagenist teatab DNB: Üle Stokholmi teatatakse, et nüüd on saabunud teataw rahu ka Karjala maakitsusel.

Põhja-Soomes olewat igasugune wõitlustegewus muutunud wõimatuks tugewa külma tagajärjel. Teisipäewast saadik walitsewat ka Karjala maakitsusel nii tugew lumetorm, et igasugu suuremad wõitlustegewused olewat wõimatud. Suurtükiwäge ei saawat rakendada tegewusse, sest nähtawus olewat wäga halb. See olewat ka põhjuseks, mispärast lennutegewus on waibunud wiimase 36 tunni jooksul.

Saksamaa eitab

Berliinist teatab DNB: Wiimastel päewadel on Euroopa ajakirjanduse lansseeritud sõnumeid, mille järgi Saksamaa toetawat relwadega Soomet.

Samal ajal on samadest allikatest lewitatud kuulduši, nagu oleks Nõukogude Liit paluunud Saksamaalt sõjalist abi ja nagu oleks Saksamaa saatnud seda abi ohwitseride, tehnikute ja sõjamaterjali näol.

Need sõnumid ja kuulduse on täiesti aluseta ja nende eesmärgiks on kahjustada Saksamaa selget hoiakut Soome ja Nõukogude Liidu konfliktis.

Wiimaseid uudiseid

Ainult 25 miili kaugusel

„Sedow" näeb päästjat

Moskwast, 4. jaan. (Tass) Iwan Papanin teatas jäälõhkuja „Josef Stalini" pardalt, mis kuulub „Sedowi" abistamiseks wäljasaadetud ekspeditsiooni, et „Sedow" asub ainult 25 miili kaugusel abistajatest.

Papanin ütleb oma telegrammis muu seas: „Sedowi" kapten teatas mulle just praegu, et ta näeb selgesti meie helgiheitjat.

„Josef Stalin" asus kolmapäewal kell 16 80 kraadi 33 minuti põhjalaiusel ja 4 kraadi 15 minuti idapikkusel.

Rio de Janeiro — Rooma

Esimene liinilennuk saabus

Roomast, 4. jaan. (DNB): Kolmapäewal kell 16 maandus Rooma lennuwäljal Littoriol lennuplaani kohaselt esimene lennuk lennuliinil Rio de Janeiro — Rooma wahel. Lennuki pardal wiibisid peale 5-liikmelise meeskonna weel 7 reisijat, nende hulgas ka tuntud itaalia ookeanilendur Bisео.

Ozhibuti wõistleja walmib

Roomast, 4. jaan. (DNB) Itaalia Ida-Aafrikas jätkatakse kiirendatud tempos Assabi sadama wäljaehitamist. Ehitustöö on niikaugel, et nüüd esimene suur Itaalia ookeaniaurik „Colombe" wõis sadamasse sisse sõita. Seni pidid suuremad laewad jääma reidile. Selle Itaalia ajakirjanduses suurt tähelepanu leidnud sündmuse tähtsus seisab selles, et Assabi sadama ülesanne on asendada tulewikus Djibuti sadamat. Assabi on teatawasti juba mõnda aega suurepärase autoteega ühendatud Addis Abebaga.

27.000 tonni kaupu kinni peetud

Pariisist, 4. jaan. (Havas) — Prantsuse blokaadi tagajärjed: Nädalal 24.—31. detsembrini kontrolliti 10 laewa ja peeti kinni 27.000 tonni kaupu. Sõja algusest peale on kontrollitud 237 laewa ja kinni peetud kaupu 429.000 tonni.

22 inimest külmas surnuks

Sofiast, 4. jaan. (DNB) Wiimaste päewade jooksul on külm Bulgaarias weelgi suurenenud. Kolmapäewal märgiti madalaima temperatuurina mäestikus Sofiast loode pool 30 kraadi. 3 wiimase päewa jooksul olewat 22 inimest surnuks külmanud.

Patrullide ja luuresalkade tegewus

Pariisist, 4. jaan. (Havas) Prantsuse sõjawäeline teadaanne 3. jaan. õhtul: Päewa jooksul teostasid meie patrullid ja luuresalgad mitmes rinde punktis edukalt oma ülesandeid.

Torpeedo lõikas auriku pooleks

Stokholmist, 4. jaan. (Stefani) Rootsi aurik „Lars Magnus" läks Põhjameres põhja torpeedotabamuse tõttu allweelaewalt. Torpeedo lõikas auriku sõna tõsises mõttes pooleks. 7 meeskonnaliiget hukkusid. Teised päästeti Inglise torpeedopaadi poolt.

Itaalia poliitiline akadeemia

Roomast, 4. jaanuaril. (DNB) Mussolini awas kolmapäewal Mussolini foorumil uue poliitilise wäljaõppe keskuse hoone. Selles hoones walmistatakse tulewikus oma kõrgele ülesandele ette juhtide järelkaswu kõigis Itaalia ringkondades. Maja sisseõnnistamisest wõtsid osa Duce, kõik walitsuse liikmed ja faihistliku miilitsa kindralstaabi ülem. Rahwahulk awaldas Mussolinile tormilisi owatsioone.

Rahwussotsialistliku erakonna wõrk

Amsterdamist, 4. jaan. (Havas) 1940. a. rahwussotsialistlik almanahh annab ülewaate rahwussotsialistliku erakonna organisatsioonide wõrgust Saksamaal. See koosneb 481.875 blokist, 92.696 rakukesest, 27.989 kohalikust rühmast, 822 prowintsiaalrühmast ja 41 ringkonnast.

Almanahh, toomata arwe, annab aru erakonna mitmesuguste organisatsioonide koosseisust. Mustärkide organisatsioon SS, olles loodud erakonna kaitseüksustena enne rahwussotsialismi wõimuletulekut, on tänapäew riigis tõeliseks armeeks, mis on täiesti Hitleri käsutuses, ütleb almanahh. Need koosnewad eeskätt tsiwiilüksustest, kellede arwu hinnatakse 300.000-ni, kes ei ela kasarmutes ja teotsewad rezhiimi eelpolitseinikkudena, olles igaüks rakendatud wastawalt oma alal Neid kontrolliwad Gestapo ametnikud.

Nende SS-meeste kõrwal, kelle töö on rohkem tsiwiiliseloomuga, on olemas weel teist liiki SS-mehi, kes elawad kasarmutes. 1939. a. need organisatsioonid koosnesid 20.000 mehest. Tõeliselt SS-armee ei kuulu ei politseisse ega ka armeesse. Need on wabatahtlikud neljaks aastaks. Need üksused on warustatud moodsa sõamaterjaliga. Iga „standarte" moodustab umbes 15.000-mehelise diwiisi. Endistele üksustele „Leibstandarte", „Adolf Hitler", „Germania" ja „Deutschland" lisandub weel 38 standarti.

Austraalia ülemkomissar: Ainult eelosad

Londonist, 4. jaan. (Reuter) Austraalia ülemkomissar Bruce kõneles kolmapäewal Briti raadioühingu impeeriumiprogrammi raamides Austraalia sõjapingutustest.

Briti aktsioon leidis üksmeelset heakskiitmist kogu impeeriumis, ütles Bruce muuseas, ja kohe pärast sõjadeklaratsiooni saabus suurtest, end ise walitsewatest dominioonidest spontaanseid abipakkumisi. See dominioonide käitumine oli lõögiks rahwussotsialistliikudele juhtidele, kes arwasid, et dominioonid ei toeta Suur-Britanniat sõja puhul või toetawad teda ainult poole südamega.

Märkides Kanada wäeosade ja Austraalia lendurite hiljutist saabumist Inglismaale, ütles Bruce, et need kontingendid olid ainult wõimsate maa- ja õhujõudude eelosad, milliseid sõjajõude õpetatakse wälja kogu impeeriumis.

Kindral Sikorski raadiokõne

Londonist, 4. jaanuaril. (Reuter) Poola peaminister kindral Sikorski kõneles Prantsuse ringhäälingus Poola teadete sarjas, ütles muuseas, et Poola walitsuse poliitika rajaneb tulewikus kahele põhimõttele:

1) loobutakse täielikult sellise walitsuse ideest, mis ei oma lugupidamist ja

2) ministrite kohtadel peawad asuma kõige paremad kwalifitseeritud isikud. Tulewikus ei taluta mingeid walitsuslikke klikkisid.

Kirjandus

D. Koppel:

Uus Kesk-Euroopa kaart

Kirjastus „Orion", Tartus

Hiljuti ilmus müügile D. Koppeli poolt koostatud Kesk-Euroopa kaart, mis pakub üksikasjaliku ülevaate sellest, kuidas on jaotatud Kesk-Euroopa maa-alad praegu, kus paari viimase aasta jooksul, eriti aga möödunud aasta sügisel puhkenud sõja tõttu on toimunud suuri piiride muutusi.

Nagu teada, algas pärast-maailmasõjaaegses **Kesk-Euroopas** piiride muutmine Austria ühendamisega Saksamaaga 1938. aasta algul. Sellele järgnes sama aasta sügisel Müncheni kokkuleppe põhjal Sudeedimaa eraldamine Tshehhoslovakkiast ja ühendamine Saksamaaga ning möödunud aasta kevadel Tshehhoslovakkia lõplik jaotamine Sõõmi- ja Määrimaa protektoraadiks, Slovakkia wabariigiks ja Ruteeniaks, mis liideti Ungariga. Möödunud aasta sügisel puhkenud sõjas hävines Poola wabariik ja ta maa-ala on jaotatud Saksamaa, Venemaa ja Leedu wahel. Kõiki neid piiride muutmisi nende üksikutes etappides on kaardi koostaja silmas pidanud ja kaardil ära märkinud, mille tõttu saame üsna üksikasjaliku ülevaate riikide piiride kujunemisest Kesk-Euroopas paari viimase aasta kestel kuni praeguse hetkeni.

Kaardil on piire kujutatud erinevates värvides, millised aga igal pool ei ole tehnil. päris puhtalt läbi viidud, kuid see kaardi üldist ülevaatlikkust silski ei häiri. Üheks kaardi wooruseks on see, et siin on antud rohkesti kohanimesid. Nii öelda lisana sisaldab uus Kesk-Euroopa kaart weel kaks miniatuurkaarti: 1. Euroopa enne Maailmasõda (1914. a.) ja Euroopa peale Maailmasõda ning kolmandana kaardi Prantsuse ja Saksa piirist ühes mõlema poole kuulsate kindlustuste joone (Maginot ja Siegfriedi liini) äramärkimisega. E.

Hotell leekides

Minneapolist, 4. jaan. (Havas) Suur tulikahju häwitas kolmapäewa hommikul ühe hotelli, milles asus umbes 125 isikut. Teatatakse, et neist 10 on jäänud kadunuks.

Daladier Cherbourgis

Pariisist, 4. jaan. (Stefani) Peaminister Daladier külastas koos mereministeriumi lepinguteosakonna direktor Kampe on koos siinsete laewaseltside esindajatega sõitnud Berliini, et pidada läbirääkimisi mitmesuguste laewandusküsimuste korraldamiseks.

Nõuk. Liidu petrooleumi Lätile

Riiast, 4. jaan. — Nagu A.-S. Kütteaine teatab, on petrooleumi sissewedu detsembris ja jaanuarikuu esimestel päewadel tunduwalt paranenud. Wiimasel ajal on Nõukogude Liidust saabunud märkimiswäärseid petrooleumikoguseid, nii et praegu on tagawarad selle kütteaine alal küllaldased.

W. Degtiarew töökangelaseks

Lenini orden ja auhind 50.000 rubla

Moskwast, 4. jaan. (Tass) Nõuk. Liidu kõrgema nõukogu presiidium on nimetanud Wassili Degtiarewi sotsialistliku töökangelaseks ja annetanud talle Nõukogude Liidu kõrgema aumärgi Lenini ordeni ja rahalise auhinna 50.000 rubla tema wäljapaistwate teenete eest leiduste ja uute mudelite konstruktsiooni alal, mis on eriti tähtsad punaarmee relwastusele.

„Izwestia" kirjutab sel puhul, et Degtiarewi töödel on suur tähtsus punaarmee tehnilise wõime kõwendamisel.

„Krasnaja Zwezda" awaldab Degtiarewile saadetud marssal Woroshilowi telegrammi, milles soowitakse talle edaspidist loomisjõudu isamaa heaks.

Kindral Sikorski raadiokõne

Londonist, 4. jaanuaril. (Reuter) Poola peaminister kindral Sikorski kõneles Prantsuse ringhäälingus Poola teadete sarjas, ütles muuseas, et Poola walitsuse poliitika rajaneb tulewikus kahele põhimõttele:

1) loobutakse täielikult sellise walitsuse ideest, mis ei oma lugupidamist ja

2) ministrite kohtadel peawad asuma kõige paremad kwalifitseeritud isikud. Tulewikus ei taluta mingeid walitsuslikke klikkisid.

Maa wajab kergemaid koorilaule

ÜENÜ koorijuhtide kursused Tallinnas

Eile algasid Tallinnas ÜENÜ laulukoorijuhtide täienduskursused. ÜENÜ-s on praegu üle 100 koori kokku 3000 lauljaga, misjuures lauluharrastuses ÜENÜ seisab küllalt märkimiswäärsel kohal. Kursustele saabus 25 koorijuhti.

Eilse päewa jooksul kuulati ära mitu referaati. Nii näiteks kõneles kursuste üldjuht G. Ernesaks koorijuhtimise tehnikast, ühislaulust, segakooride repertuaarist. Instrumentaalmuusika wajadusest ÜENÜ-s kõneles Ü. Toomi. Kursuste kestel toimus ka koorijuhtimise praktiline harjutus ning hiljem ilmnenud puuduste arutamine.

Iga referaadi järel peeti läbirääkimisi, kus muu seas kurdeti, et meil wiimasel ajal ilmub wäga palju wäljaandeid ja laulikuid. Nende puuduseks on aga see, et paljude üldtuntud laulude sõnad on igas laulikus isesugused, mis takistab nende laulude populariseerimist. Samuti leiti, et meie koorilaulude repertuaar on liiga raske ja laulud on kunstlikud. Maa wajaks kergemaid ning elulähedasemaid koorilaule.

Täienduskursused jätkuwad ka täna referaatide ja praktiliste harjutustega.

Ajakirjanikuna Maailmasõjas

„Jumalapärast, lõpetage laskmine!"

Rõõmusõnum marsšiwaile kolonnidele. Esimene õõrahu rindel. Koju!

Kui ma 18 aastat pärast sõja lõppu seda raamatut kirjutasin, oli mul lõnelus sir Percival Philipsiga, kuulsa Inglise sõjakirjasaatjaga. Tema tähelepanekud Inglise rindel olid sarnased minu omadega. Ta näitas mulle ühte ajalehewäljalõiget oma tollekordsest kirjutisest:

„Mul ei ole jutustada mingeid põnewaid lugusid sõjategewuse lõpetamisest. Wõib-olla kujutlesite, kuidas äge tulistus korraga lakkab, kuidas loendamatud patareid korraga waikiwad, kuidas puhub sarw ja saabub waikus, mis järgneb üsna loomulikult nii järsule lahingu lõpule. Mina ei märganud kõigest sellest midagi.

Sõitsin oma autoga Bras'sje tagasi. Kihutasime Verduni läbi ja saabusime „Pühale Teele". Ütlesin autojuhile, et ta sõidaks nii ruttu kui see on wõimalik, ilma kokkupõrke riisikota. Ta tegi seda, taksomeeter näitas nelikümmend, wiiskümmend, seitsekümmend. Teisel pool Verduni oli maantee täis rindele marsiwaid wäeosi. Samal ajal teadsid miljonid Prantsusmaal, Saksamaal, Inglismaal ja Ameerikas, et sõda on lõppenud. Neil inimestel siin polnud waherahust aimugi, sellejuures olid nad ainult mõne miili kauguselt rindest.

Iga kord, kui ma mõne niisuguse rongi eest mööda kihutasin, kallutusin ettepoole ja hüüdsin: „Sõda on lõppenud! Waherahu! Waherahu!"

Pead ja õlad tõusid, uudis jooksis nagu elekter piki inimridu. Wõis selgesti näha, kui kaugele ta jõudis. Wäeosad peatusid ja kisendasid hurraa. See oli minu suurim elamus sõjas! Wiisin neile tähtsaima uudise, mida nad tol ajal wõisid üldse kuulda, ja suurima uudise, kui seda saatus mulle wõimaldab kunagi edasi anda.

Pressistaabis Bar-le-Duc'is sööstsin wiibimata tsensori juurde. Jah, olin esimene tagasisaabunu. Jooksin wiibimata oma kirjutusmasina juurde ja tippisin nii ruttu kui suutsin sõnad, mis ma olin sõites walmis mõelnud. Kiirtelegramm. Iga sõna selleşt telegrammist New Yorki maksis seitsekümmend wiis centi. Kirjutasin oma teated osakaupa, iga osa wiiskümmend sõna, ja andsin iga osa, niipea kui see oli walmis, tsensorile, kes toimetas ta edasi sõjawäetelegraafi büroole. Järk järgu järel lendas wälja mu kirjutusmasinast. Sadu sõnu. Ma ei loendanud neid, aga kaabli arwe järgi maksis mu tookordse kirjutise edasisaatmine 500 dollarit.

Kakskümmend kolm minutit hiljem söösti sisse mu järgmine wõistleja. Tal oli olnud tee peal õnnetus. Teised tulid hiljem.

Niipea kui olin walmis, sõitsin tagasi rindele. Sõitsin seekord Clark Kenamore'iga, St. Louis Post Dispatch'i kirjasaatjaga. Sõitsime põhjarinnet mööda üles ja logusime üksikteateid selleşt pärastlõunast ja õhtust. Kuulsime, et teade waherahust saabus kõige kaugemaisse wäeosadesse alles peale kella 11, et peale kella 11 oli weel langenud inimest, et sakslased oma mõningatele wäeosadele rahuteate edasi andsid sõnadega: Sõda on lõppenud ja „jumalapärast, lõpetage laskmine!"

Kui Bar-le-Duc'i tagasi sõitsime, oli saabunud öö. Udu oli haihtunud. Kõikjal rindel, miil miili järel, nii kaugele kui silm ulatus nägema, säras taewas kirjudest raketitidest, punasest ja rohelisest walgusest. Nii pühitsesid jänkid waherahu. Kuna puudusid muud wõimalused rõõmu wälja-endamiseks, tulistasid nad õhku kogu oma raketitidetagawara. Keegi ei saanud sel puhul juua, sest puudus alkohol. Külad selles ümbruses olid häwitatud wõi maha jäetud.

Sõja ajal oli lahtine tuli rindel keelatud. Sel ööl mitte. Kõikjal põlesid hiigelsuured rõõmulõkked. Tulesid ümbritsesid wäeosad. Paljud laulsid. Enamik maju selles metsarohkes ümbruses oli puust. Arwatawasti, et säästa parajasti kaitse all olewat metsa, süüdati lihtsalt pooleldi põlenud majadest wäljakistud palke ja pakke. Tol nowembriööl oli wäljas äärmiselt külm ja majapalgid lewitasid põledes mõnusat soojust.

Kolistades ööpimebuses laugel rinde taga olewatel teebel, pidasime aru, mida wõidaks küll praegusel sõjamapilgul teha Pariisis, Londonis, New Yorgis ja tuhandes teises maailmalinnas. Tänawatäied inimesi pidid tantsima meeletus rõõmus, walgus, muusika, tants ja pidustused... Siis meenus meile, et me polnud kogu päewa jooksul midagi söönud. Sõdurid lahtlemata olid juba ammu oma õhtusöögi lõpetanud, ja meil oli ainult üks toos härjaliha autos. Peatusime tee ääres, awasime tooši kaane ja sõime lätega külma, raswast liha. See oli meie waherahu-supee. Tuhandeil sõdureil polnud süüa midagi paremat.

Järgmisel päewal ruttasin Rickenbackeri juurde. Oli külm ja selge, päikesepaisteline päew. Meissner ütles, ta olewat walmis mind kaasa mõtma, hoolimata lõusst, mis teelawat liinist ülelendamise. Pugesin suurde karusnahaga wooderdatud lasuklaasi ja astusin lennukisse, rihmasin weel kiiwri kinni ja lend algas.

Rappuwas lennukis kritseldasin oma tähelepanekuid, niipalju kui kõhmetunud sõrmed seda wõimaldasid. Lihtsasime umbes 50 m kõrgusel rinde kohal. Pilt oli wäga wõõras. Sõdurid hulkusid ümber relwadeta ja warustuseta endistel lahinguwäljadel.

Jäi mulje, et nad tundsid endid ebamugawasti. Põhjus, miks nad siin olid, oli korraga kadunud. Häwitatud külades istusid sõdurite salgad jäises nowembripäikeses wõi tungleşid tule ümber. Kuşagil tõusid nad püsti ja lehwitasid. Teises kohas kaewasid jänkid kolme hauda. Wähe maad eemal seisis salkkond sakslasi ja waatas nende tegewust pealt.

Nähtawasti sakslased olid tulnud teelt hoolimata üle liini ja wendlustasid endiste wastastega. Siis nägime suure hulga surnud ja purustatud hobuseid, jalab groteskselt ülespoole, kõhud kohutawalt turşunud. Teisal parandati teid ja pesti rõiwaid.

Granaadituli oli tänawad üles kiskunud. Kaewikutes wedeles palke ja mootoritükke. Kuşagil wäikeses metsasalgas oli granaadituli puud täielikult paljaks laasinud, puutüwed purustatud ja mustaks põlenud. Kolm küla oli muutunud kiwihunnikuteks, kuşagil ümberringi polnud näha ainsatki elawat hinge. Ühekşa wastehitatud kaewikut läbis selles ümbruskonnas maastikku. Granaadilehtrid olid kõikjal ääreni wett täis ja kõikjal wedeles sõjatarbeid — kiiwreid, rõiwaid, katkişi relwi, kuulipildujaid, okastraati, waipu ja kanderaame.

(Järgneb.)

Hollandi kaubanduse suured raskused

„Peaks esitama kaebuse rahwuswahelisele kohtule"

Amsterdamist, 4. jaanuaril. (DNB) Amsterdami kaubanduskoja esimees Crone toonitas ühes kõnes neid suuri raskusi, mille all kannatab Hollandi kaubandus sõja tagajärjel. Ta seletas, et erilişi raskusi walmistab konterbandi küsimus. Tekib küsimus, kas Hollandi walitsusel on wõimalik teha rohkemat, kui ainult protesteerida. Kui peaks kindlaks tehtama rahwuswahelise õiguse rikkumişi, siis Hollandi walitsus peaks ta esitama kaebuse rahwuswahelisele kohtule. Tuleb leida tee, et oleks wõimalik jätkata Hollandi ülemerekaubandust.

Belgia walitsuse ümberkujundamine

Brüsselist teatab Havas: Belgia walitsuse ümbermoodustamine, milleşt teatati möödunud aasta lõpul, toimub tõenäoliselt pärast rahandusseaduste wastuwõtmist parlamendis, nimelt 5. wõi 6. jaanuari paiku. Seejuures piirdutawat ainult ministrite arwu wähendamisega 18-lt 12-le wõi 14-le. Samal ajal kinnitatakse, et järgmiste ministrite lahkumine walitsusest on kindel: portfellita ministrid Janson ja de Man, teedeminister Marck ja informatsiooniminister Wauters.

Belgia minister saabus Hollandisse

Haagist teatab DNB: Belgia minister de Man saabus ootamatult külaskäigule Haagi. Nagu ta ajakirjanikkudele seletas, kawatsewat ta Hollandis tutwuda waba aja kujundamise ja wectmisega sõjawäes, kuna tema ülesandeks olewat teostada waba aja kujundamist Belgia sõjawäes. Haagis arwatakse, et Belgia ministril on Hollandis wiibimise ajal rida läbirääkimisi Hollandi wõimudega. Ta jääwat Haagi üheks päewaks.

Doonau jõgi jäätub

Sofiast teatab Havas: Kuna Doonau jõgi on hakanud jäätuma, siis on laewandus seismas ning ajutiselt katkestatud kõik kaubasaadetised, mis on määratud Kesk-Euroopasse.

Hollandi delegatsioon Inglismaale

Londonist teatab Reuter: Ametlikult poolt kuuldub, et Hollandi kaubandusdelegatsioon, kellel oli enne pühi läbirääkimisi Briti wõimudega sõja läbi tekkinud kaotuste üle, pöördub lähematel päewadel tagasi Londoni. Loodetakse, et kokkuleppele jõudmine on wõimalik arwatawasti samadel põhimõtetel kui liitlaste ja Belgia wahel, mis puutub niisuguste kaupade sissewoosse Hollandisse, mida peetakse sõjakonterbandiks, kuid on määratud eranditult Hollandi sisetarwituseks. Arwatakse, et üks läbirääkimistel eriti käsitletaw küsimus on kaubandus Hollandi ja Hollandi asumaade wahel, mis praegu kui ka edaspidi puudutab eksporti Saksamaale.

Hollandi peaministri kõne

Amsterdamist teatab DNB: Peaminister de Geer pöördus kolmapäewal aastawahetuse puhul raadiokõnega Hollandi ja selle asumaade rahwaste poole. Oma kõnes tähendas peaminister, et sõda põhjustab Hollandile tõsiseid raskusi, kuid Holland peab olema tänulik, et ta jääb sõjast puutumata. Olewat rõõmustaw, et Holland on saanud sõdiwailt riikidelt kinnituse, et need riigid austawad Hollandi erapooletust, kui Holland sellest kinni peab. Mis puutub sellesse soowi, siis selle eest wastutab walitsuse ja rahwa kõigutamata tahe, ütles peaminister.

Asutati Eesti-Nõukogude Liidu ühing

Ühingu eesmärgiks süwendada kultuurilisi sidemeid kahe maa wahel

Eile peeti Tallinnas Kaubandus-Tööstuskojas Eesti — NSW Liidu Ühingu asutamiskoosolek, milleşt osawõtjaid oli nii majanduse- kui ka kultuurialadelt.

Koosoleku awas asutajate nimel M. Pung, kes ka waliti koosoleku juhatajaks.

Järgnes wälisminister prof. A. Piibu sõnawõtt. Oma kõnes ütles wälisminister prof. A. Piip järgmist:

„Eestis on wälja kujunenud eriline wõrk ühinguid, mis peawad arendama sõbralikke wastastikuse arusaamise tundeid wälismaalikega, tutwustades Eestit wastawa rahwa püüetega ühelt poolt, ning teiselt pool selgitades Eesti oma rahwuslikke aspiratsioone ning oma kultuurilisi saawutusi teistes riikides.

Täna awame ühe säärasteşt ühinguteşt ja nimelt Eesti — Nõukogude Liidu Kultuurühingu, millel on samad ülesanded kui teistelgi sõprusseltsidel. Just täna möödub ka 20 aastat selleşt, kui Eesti ja Nõukogude Liidu wahel lakkas sõjaline tegewus ja jaluleseati rahu ning sõbralikud wahekorrad. On kindel, et selle aja jooksul Eesti ja Nõukogude Liidu wahel walitses wastastikune arusaamine, kuid mõlemad maad olid elawas ülesehitamise hoogas, mil wastastikune tutwumine ei ole nii hoogne, wälja arwatud waheşt majanduslikul alal, tänu Eesti—Nõukogude Liidu Kaubandusliku Kokşa tegewusele. Nüüd aga, mil niihästi Eesti kui ka Nõukogude Liit on saawutanud rahulikus arengus stabiilsuse, kerkib wajadus mõlema riigi rahwaste wahel tihedamaks wastastikuseks kultuuriliseks tutwumiseks. Seda enam, et meie kahe riigi wahel on poliitilised wahekorrad leidnud süwendamist Moskwa wastastikuse abistamise pakti näol, mis ühenduses rahulepingu ja mittekallaletungilepinguga moodustawad Eesti ja Nõukogude Liidu wahelistes suhetes soliidse aluse.

Seda arwesse wõttes on mul heameel soowida kõige paremat edu awatawale ühingule tema suures ülesandes, ja nimelt tutwustada meil Nõukogude Liidu paljude rahwaste kultuurisaawutusi, olgu need rahwad kas suur wene rahwas wõi säärased igiwanad kultuurrahwad nagu grusialased, armeenlased, ukrainlased, wõi hilisemad kultuurrahwad, nagu mordwalased, walgewenelased ja teised, kellede rahwuslik tõus on teostunud peamiselt wiimastel aastatel, tänu härra Stalini rahwuste poliitikale. Teiselt poolt oleks meie püüd anda ülewaadet meie oma hoogsast kultuuriarengust ka Nõukogude Liidu rahwastele. Selleks õnne ja jõudu!"

Seejärel wõttis sõna Nõukogude Liidu saadik K. Nikitin, kes kokkuwõttes kõneles järgmist:

Esinedes käesolewal kooswiibimisel, ma awaldan oma siirast heameelt selle üle, et sõbralikud suhted Eesti Wabariigi ja Nõukogude Liidu walitsuste wahel ei ole nõrgenenud, waid et wastastikune arusaamine üha kõweneb. Rõõmustan selle üle, et meie suweräänsete walitsuste wahel 28. sept. 1939. a. wabatahtlikult sõlmitud wastastikuse abistamise pakt on leidnud meie mõlema rahwa keskel siirast poolehoidu ja arusaamist. Need 3 kuud, mis on möödunud pakti sõlmimisest, tõendawad, et walitsused ja rahwad on täidetud awameelsest soowist täita siiralt ja ausekoheselt endale wõetud kohustusi, wastawalt pakti määrustele ja waimule. See möödunud aeg lubab meil ütelda, et usaduşt, mille aluseł wõetud endale pakti wastastikused kohustused, ei ole kummalgi poolel wähemalgi määral kõigutatud ja seepärast on olemas kõik eeldused oletada, et see jätkub ka tulewikus. Nõukogude Liidu walitsus omalt poolt wõtab tarwituşele kõik abinõud selleks, et kõik paktis ettenähtud kohustused täidetakse täielikult.

Meie tänase koosoleku eesmärgiks on korraldada kõikide kultuuriliste saawutuste wahetust Eesti ja Nõukogude Liidu rahwaste wahel. See algatus kindlustab weel suuremа wastastikuse arusaamise ning aitab mõlemaid riike kiiremini sammuda kultuuri ja edu rada. Soowin edu sellele heale algatusele ja awaldan selle eest ühtlasi tänu Eesti walitsusele.

Saadik K. Nikitini kõne järel tutwustas koosolekut juhataja M. Pung ühingu põhikirja.

Järgnesid walimised. Ühingu esimeheks waliti Riigiõukogu esimees M. Pung ja juhatuse liikmeteks prof. Jüri Uluot, Jaan Põdra, Wladimir Botškarew — NSW Liidu saatkonna nõunik, Arseni Isakow—NSW Liidu saatkonna ataşee, Jakob Kristelstein, Gottlieb Ney, Johannes Kurwits, Aleksander Oinas, prof. Juhan Aawik, Artur Adson ja Uno Lender.

Rewisjonikomisjoni waliti wandeadwokaat J. Poska, dir. B. Rostfeld ja Nõukogude Liidu kaubandusliku esindaja asetäitja Gusew.

Koosolekule järgnes ühine õhtusöök.

Õnnetusi ja kuritöid

Näitemängu mängides murdis käelun

Raske õnnetus juhtus Aakre koolijuhataja Arkadi Pärtiga, kes unsaasta õõsi murdis oma käelun. Õnnetus juhtus näitemängu mängimisel, kusjuures Pärt lukus maha ning wigastas käe. Kuigi käes oli suur walu, mängis ta näidendi lõpuni ning alles siis toimetati ta Puka ja.-arsti juurde. Wiimane konstateeris käelun murdu lüünarunni liigendist. Peale esmasabi saadeti wigastatu Tartu haiglasse.

Palk surmas mehe

Põdrala walla Ligimetsa talu reuniku Jaan Liiwile lukus pühade ajal palk pähe, mis rõõwis mehe lõnewõime ja mõnepäewase waewlemise järele tõi surma. Jaan Liiw oli poja Bernhardiga läinud talu wana elumaja seinast lüttels puid tooma, kus poeg ühelt poolt seina asus palki lahti langutama ja isa hoiatas, et oli teisel pool seina, et eest ära läheks, kuna palk iga minut wõib lukuda. Hoiatust aga isa, kellel kõbera kõrwad olid alla lastud, ei kuulnud ja palk lendas Jaan Liiwile otse pähe. Kohale kutsutud arstid ei suutnud mehe elu, kes hoobi järele oli kaotannd lõnewõime, enam päästa ja ta surі mõnepäewase waewlemise järel. Samalaadiline õnnetus on ka warem Jaan Liiwi perekonda tabanud ja nimelt tema wanemat poega Jaani, kes küll praegu elab, kuid saadud hoobi järele täielikult on kaotanud töövõime. Jaan Liiw oli 67 aastat wana.

Hoidis loata relwi

Neil päewil toimetas Torma rajooni konstaabel Torma mõisas Karl Pooli juures läbiotsimist, kusjuures leidis ühe jaapani süsteemi wintpüssi ja ühe rauaga jahipüssi. Nende relwade hoidmiseks puudus Pooli wastaw luba, mistõttu ta langeb kohtu alla.

Warastati hobuserangid

Hiljuti warastati Sabala wallas Mõisamaa külas Karl Soomre lukustamata tallist hobuserangid ühes roomadega 15 kr. wäärtuses. Politsei poolt tabati neil päewil ka waras, kelleks osutus Wirumaal. Wao wallas elanew Ja'ar Jokin, kellelt warastatud esemed käite saadi.

Tuleõnnetus Tõrwas

Wana-aastal umbes kella 11 paiku juhtus Tõrwas Tartu tn. 7 Aliide Riimal'ule kuuluwas majas õnnelik tuleõnnetus. Samal päewal oli poeruumis olewat plekkahju tugewasti lõetud ja ilma wooderdusета läbi palk'eina korstnasse suunatw plekktoru oli süüdanud wahesеina ja omakorda teise korra lae. Kuna tuld otsekohe märgati, suudeti tulepesa põranda ja seina osaline lõhkumise teel häwitada.

Taagepera sanatooriumi ehituse juurest warastati ehitusmaterjale

Riikliku ehitusettewõtte „Ehitaja" kümnik Taagepera sanatooriumi ehitustööde juures teatas politseile, et ehitusettewõtte kuurist olewat ajajooksul warastatud uksekäepidemeid, -lukke ja muud materjali kokku 41,57 kr. wäärtuses.

Autode kokkupõrge Wiljandis

Teisipäewal umbes kella 15.30 paiku, mil mõlemad sõbe lumesadu, juhtus Wiljandis Ilmarise tänawa ja Lembitu puiestee nurgal järjekordne liiklemisõnnetus. Põllisamaa-Wiljandi liinisõidukile W—255, mis parajasti oli wäljunud ümbruskaamast, sõitis paremalt kõrwalt sõidukile W—390. Autojuhil mõlgistus ingewasti täita, kuna sõidukeis sai rängemini kannatada — tal purunes täielikult radiaator. Seetõttu ta muutus sõidukõlbmatuks ja tuli teise autoga toimetada eemale. Inimestega õnnetust ei olnud. Kokkupõrke põhjuseks olid arwatawasti lumega kattunud klaasid, mille tõttu nähtawus oli wäga wäike. Autojuht juhtis Eduard Rosenstengel, kelle elukoht Põltsamaal, ja takşiautot Wiljandis elanew Karl Pääru.

Warga wiinaanni warastatud reel

Teisipäewal märkas Puka rajooni konstaabel Puka alewiku wahel reel magawat lahte meest. Kuna ilm oli külm, läks konstaabel mehi äratama, kusjuures selgus, et mõlemad olid purjus. Wiinaunes magajatelt osutusid Endla elukohaga Aleksander Roostu ja Johannes Lest. Neist esimene oli tagaotsitaw Kuigatsist pärit August Ecki ree wargu'es. Lähemal waatlusel tunti reed, millel mehed magasid, Ecklt warastatud sõiduk, kuigi waras selle oli üle wärwinud. Enne arestimaja toimetamist pidi Lestale automa arstiabi, kuna ta oli külmast saanud õige tugewasti kannatada.

Warguşi Wiljandimaal

Põllisamaa wallas Kamari külas Mardi talus elutsew Nerb. Luigel warastati kõrwalhooneşt aknа puruştamise teel 100 kg ristikheinaseemet 200 kr. wäärtuses. Kahjustaja tegi awaldуse konstaablile.

Wõistku walla Leie küla Tillo talus elutsewalt Jaan Lepikult warastati lukustamata rehealuselt hobuserihstu, salgratta sabul ja salgratta eşiratas ühes walgustusdünamoga. Kogu lahju on 90,50 krooni.

Tartu politseikroonika

Kuurişt wiidi woolumõõtja

Kalewi tän. 89 elawa Ida Baumani lukustatud puukuurişt warastati ära woolumõõtja, sirusaagad, palituurae ja muud kraami 59 kr. wäärtuses.

Warga saagiks — pelk, rasw ja sõdelgarihm

Juhan Toppel, Weski tän. 4 asuwa „Õdede internaadi" majahoidja, awaldas, et temalt on ära warastatud 10 kg piimlijahu, 1 kg pelki, 150 g raswa ja sõdelgarihm.

Eraku sotamatu surm

Teisipäewal suri sotamatult Tähtwere tän. 57—1 Liina Ark, kes oli 85 a. wana. Wanake elas oma korteris üksinda ja ei leidnud tarwilisel kedagi tuppa, ajades tiegi wajalikku juttu kinniše ukşe taga. Laip saadeti lahkamiseks Kohtuliku Arstiteaduse Instituuti.

Murdwargus kino „Apollos"

Öösi wastu kolmapäewa murti lahti kino „Apollo" einelaua lapp, kust waras ära wiis sigarette, paberossе ja muud kraami. Einelanapidaja Hilda Mõsi arwates ulatub temale tekitatud kahju üle 10 krooni. Sissemurdja poolt on puruştatud ka samas asuw Eesti Punase Risti osawõtumängu-aparaat, milleşt kõrwaldatud rahasumma esialgu on teadmata. Kino teisele korrale wiiwa trepi all tolmus leiduwate jälgede järgi otsustades on waras ennast sinna filmi demonstratsiooni ajal ära peitnud, kuşt wiimaje seansi lõppedes wälja tuli ja warguse korda saatis. Lahkunud on ta läbi alumise korra akna.

Palus ennast wahistada

Eile tuli kriminaalpolitseisse Johannes Augusti p. Jõgi ja awaldas, et tema on Kudina wallas elutsewa taluperemehe Gustaw Sabari käest saanud kasutada jügispalitu ja 10 kr. raha, mille eest pidi Tartus S. tütrele botikud ostma. Linnas olewat ta aga palitu wanakraamikauplusеs ära „realiseerinud" ja raha maha joonud. Selle järel õnnestunud tal palitut laenata H. Treffneri tän. 8 asuwa „Põltsamaa" sisseşõidubooswi hoowipoisilt Karl Kajelt. Ka selle palitu müünud ta ära. Kriminaalpolitseis selgus Jõe enda üllatuseks, et ta juba seisiski ülerligiliselt tagaotsitawate nimekirjas Tartu 1. jsk.-kohtuniku nõudel omastamise pärast. Politsei „tuligi wastu" Jõe palwele ja paigutas ta wangimajja.

Laskis ennast Wõrumaale sõidutada raha maksmata

Sõidubuurimees Peeter Reilson awaldas, et 28. detş. olewat Uneturu tänawal asuwaşe sõidubuurimeeste seisukohta tulnud kaks tütarlast ja kaubelnud tema Urwastesse sõiduks. Sõidu tasuks pidanud ta saama 25 kr., mille sõidutellija, kes hiljem osutus Leili Käiriks, lubanud koha peale saabudes kohe ära tasuda. Urwastes põgenenud aga K. woorimehelt, jättes selle koos laadasõitjaga maanteele. Woorimees olnud siis sunnitud Urwastes ööbima, sest sinna on Tartust 62 km.

Worstide laialiwedaja raiskas 125 krooni

Tähtwere tän. 4 asuwa Ahmani worstitööstuse omanik teatas kriminaalpolitseile, et tema täitses töötaw worstide laialiwedaja Elmar Laak on jätnud talle üle andmata kauplusest sissetasseeritud 125 kr.

Euwe wõitis 7. mängu

Esimene pool matşhist on läbi

Amsterdamist, 4. jaanuaril. — Seitsmes partii Euwe ja Keresе wahel lõppes Euwe wõiduga 30. käigul. See partii mängiti Haagis ja Euwel olid walged malendid. Partii algas hispaania awanguga, millist mängiti seega juba wiiendat korda matşhis. Praegu on punkte: Keresel 2 ja Euwel 4, kuna üks partii on pooleli.

Weel on pooleliolew partii lõpetada ja esimene ştaadium matşhist on läbi. See katkestatud partii on küll pooleli soodşamas seisus Keresele ja wõidu korral ta parandab matşhi esimest staadiumi, kuid Euwe edu jääb siiski püsima 4:3. Lõpeb aga kuues partii wiigiga, siis matşhi esimese poole tulemuseks kujuneb 4,5:2,5, kusjuures Euwel on edu kahe punkti wõrra.

Seega matşhi teine staadium areneb juba raskes ja pingutawas heitluses, kus Keresel tuleb pidurdada Euwe edu, et wähemalt tasakaalustada matşhi seisu. Wähe on siin loota nüüd wiike, sest Keres arwestab punktide wahekorda ja püüab mängida wõidule.

Eile hilisõhtul mängiti kahekşas partii. Täna lõpetatakse pooleliolew kuues mäng.

Tundras şenitundmatut mineraali

Kirowskişt, 4. jaanuaril. (TASS) Lowozero tundras on leitud şenitundmatut suure berylli şisaldawusega mineraali. Teadlased nimetasid uue mineraali şhkalowiidiks Walceri Shkalowi järgi.

Parim aasta laewaehitusele

New Yorgist, 4. jaanuaril. (DNB) USA laewaomanikkude ühingu aasta-aruandes peetakse 1939. aastat parimaks ehitusaastaks Maailmasõjast saadik. Sedamööda on 1939. aastal antud tellimiii 108 laewa ehitamiseks kogutonnaazhiga 883 335 tonni, wette on şastud 40 laewa kogutonnaazhiga 335 200 tonni, kuna 28 laewa şõplikult walmis ehitatud.

Maanoorte töö

Kitsasfilm maanoorte teenistuses

Maanoortele kirjutanud Eesti Kultuurfilmi dir. A. PEEL.

Maanoored on kujunenud kandvaks jõuks põllumajanduslikkude uuenduste läbiviimisel. Kuid samal ajal on nad ka oma silmaringi arendamisel ja maakultuuri süvendamisel endid tööle rakendanud. Nii ühe kui teise töö juures tohiks palju abi pakkuda kitsasfilm. Maanoored saavad kitsasfilmi kasutada kui *õppefilmi* ja kui *silmaringi laiendajat* ja *tulusat ajaviidet*.

Õppefilm on maanoortel kasutatav kõigis põllumajanduslikkudes kutsetöödes. Õppefilmi kaasabi loengute juures muutub mõõdapääsematuks, kui sellega ollakse harjunud. Kitsasfilmi kaudu on võimalik tutvuda teiste maade põllumajanduse ja kõigi sinna juurde kuuluvate eriharudega. Kitsasfilmi kaudu õpitakse kõiki praktilisi võtteid talutöödel ja katsetustel. Põllumajanduslikke õppefilme on valmistatud välismail ja mõned nendest on väga head ka meie oludes kasutamiseks. Selle kaudu on võimalik näiteks sookultuuri küsimustele lähedale minna, vaadelda katsepõlde ja uuendusi põllumajapidamises.

Eesti osas on võimalik valmistada neid õppefilme, mis käsitlevad meie endi elu ja püüdlusi. Meil on katseasjanduses väga palju edasi jõutud, kuid kõigil ei ole võimalus olnud neid katseid kohtadel jälgida. Film võimaldab seda.

Teine osa kitsasfilmidest, mis käsitleb noorte silmaringi laiendamist ja koos sellega pakub vaba aja tulusamat möödasaatmist, on juba nüüd rakendatav, sest kitsasfilmi Eesti laod võimaldavad kas või igal nädalal igale maanoorte organisatsioonile filme. Nende filmide sarjas näeme filme Eesti maastikkudest, talunditest, põllumajapidamisest, kanakasvatusest, karusloomade kasvandusi jne. Peale nende on olemas Eesti töösturilmid, noorte eneseavaldused ja Eesti elu käsitlevad filmid.

Neid filme saab kasutada odava tasu eest iga maanoorte organisatsioon. Tunniajane filmikava tuleks maksma umbes 6 krooni.

Kuidas filme praktiliselt kasutada? Kõigis nendes kohtades, kus elekter olemas, on kitsasfilmiaparaadi kasutamine hõlpus, sest kitsasfilmi projektorid töötavad igasugusel elektrivoolul. Kitsasfilmiaparaadi kasutamine on ohutu ja kergesti äraõpitav, ning sellega saab töötada rahvamajades, koolimajades ja isegi talutoas. Sellepärast ongi praktiliselt soovitav, et projektor ostetaks kohapealse konvendi piirkonna jaoks. Suuremate kokkutulekute ja loengute puhul võib seda kasutada rahvamajades, kuid väiksemas ulatuses, ühe valla või küla piirides — koolimajas. Projektoreid võiks omandada koos kohalikkude organisatsioonidega või omavalitsusega, kes niikuinii oma koolide jaoks õppefilmi tahab saada. Viimasel juhul oleks filmiprojektor koolimajas ja maanoorte klubi võiks oma ettekandeõhtu seal korraldada.

Nendes kohtades, kus elekter puudub, tuleb aparaadile juurde muretseda bensiiniaparaat. Parem projektor maksab 500—700 kr., agrekaat 600—700 krooni. Arvesse võttes seda hinda, peaks kõiki jõude kokku võttes igale vallale ühe aparaadi saama. Sellega oleksid rahuldatud kõik vallas asuvad koolid, maanoorte organisatsioonid ja teised organisatsioonid, kes filmi tahavad kasutada (põllum. seltsid, kaitsellit, naiskodukaitse, tuletõrje, haridusseltsid jne.).

Filmi saab kasutada iga loengu juurde kui õppefilmi, kuid see on kõlblik ka teisteks kokkutulekuteks. Eriti soovitav on filmi kasutada klubi-õhtu kava ühe osa täitmiseks, sest ei ole midagi huvitavamat, kui keegi oma klubikõnet tälendab vastava filmiga. See on ammugi enam kui sõnaline osa ja see toob rohkem noori ja vanu kokku kui muidu. Nendes maades, kus klubide süsteem enam arenenud, täidab film tähelepanuvääriva osa kavast.

Kuna maa niikuinii on filmi osas jäetud vaeslapse ossa, siis saavad siin noored oma algatusega ja energilise ettevõtlikkusega paljugi uudismaad sel alal künda. A. Peel.

Noortejuhtide kursus ja kirjandite võistlused Põlva konvendis

Põlva konvendi Maanoorte Ühenduse korraldusel toimuvad Põlvas 5.—6. jaanuarini maanoortejuhtide kursused, millest loodetakse rohket osavõttu.

Kursuse juhatajaks on konvendi noortevanem Albert Ivask, lektoriteks konsulent V. Riivet, Põllutöökoja noortenõunik agr. E. Nugis, maakonna noorteinstruktor E. Piir, noortevanem A. Ivask j. t. isikuid.

Noorteringidele on konvendi Maanoorte Ühenduse poolt väljakuulutatud kirjandite võistlused 2 teemal.

Noortele kuni 20 aastani on antud kirjandi teemaks: „Ühest kaunimast päevast" ja noortele üle 20 aasta on teemaks: „Kuidas korraldab maanoor oma kodu?"

Omal valikul võivad võistlejad kirjutada veel ühe töö vabal teemal.

Tööde esitamise viimaseks tähtpäevaks on antud 1. märts 1940. a., peale selle astub hindamisekomisjon kokku, et teha kokkuvõtteid võistlusest ja premeerida paremad kirjandid.

Tõravere maanoorteringile juhatus

Nõo valda, Tõravere kooliringkonna juurde loodi jõulueelsetel päevadel maanoortering. Ringi avakoosolekul valiti ringile juhatus, kuhu said ringi esimeheks Aleks. Mägi, laekuriks R. Värno, kirjatoimetajaks prl. S. Kajak, varahoidjaks prl. J. Orav.

Revisjonikomisjoni valiti prl. Klaara Vaht, Ferd. Tamm ja prl. S. Tamm.

Töökavas seisab kanakasvatuse ja heinaseemne kursuste korraldamine, samuti võetakse lähematel päevadel kavasse kõnekoosolekute ja protokollikirjutamise võistlused. Ringi esimeseks seltskondlikuks ürituseks oli jõulupuu korraldamine 30 dets. l. a. Tõravere noorte perele. Noorte kokkutulek töökoosolekule toimub 14. jaan. Koosolekul maaviljakuse üle refereerib Al. Mägi, seltskondlikust kasvatusest — koolijuhataja Aug. Turp. Liikmeid ringil on 18 noort, nende vanemaks on A. Turp.

Õppepäevad maanoorte juhtidele Tartus

Kursustel käsitletakse praktilise iseloomuga küsimusi

Eelmiste aastate eeskujul korraldatakse ka tänavu Tartumaa Maanoorte Ühenduse poolt täna ja homme „Vanemuise" ruumes täienduskursused Tartumaa maanoorte juhtidele. Õppepäevad algavad täna kell 10 hommikul. Enne seda toimub kogunemine ja registreerimine. Kursustele on palutud kõik Tartumaal asuvate maanoorteringide juhtivad tegelased, konventide noortevanemad ja konsulendid.

Kursus algab Tartu maanoorte vanema maavanem H. Lauri avasõna ja sissejuhatava ettekandega. Kava järgi esinevad ettekannetega Põllutöökoja maanoorte tööjõud ja teised eriteadlased mitmetelt aladelt. Nii kõneleb Põllutöökoja peasekretär J. Tõrmaküla maanoorte organisatsioonist ja selle ideaalidest, Ülemaalise Maanoorteühenduse sekretär R. Paglant maanoorte hoogtöödest ja nende kontrollist, maanoorte organisatsioonide avalikkudest esinemistest, distsipliinist ja meelelahutuse osast noorte töös. Põllutöökoja instruktor H. Saar selgitab ringivanema, juhatuse ja liikme ülesandeid noorteorganisatsioonides ja toimetaja Ed. Looga käsitleb kõneoskusega seoses olevaid küsimusi.

Edasi esinevad ettekannetega: Jõgeva konvendi maanoortevanem E. Aru, kes kõneleb ühis- ja koorilaulust ning muusikast; Eesti Maanoorte Keskseltsi esinaine pr. L. Käbin ja Tartu konvendi maanoorte vanem A. Lange kõnelevad kodu korrastamise ja kaunistamisega seoses olev. küsimusist ning üliõpil. E. Järvel käsitleb kehalist kasvatust ja rahvatantsu, kuna Tartu maavalitsuse sekretär selgitab kodanliku õhukaitsega seosesolevaid küsimusi.

Kursustest osavõtjaile on korraldatud ühiskorter Noorte Meeste Kristlikus Ühingus, samuti võimaldatakse kursuslasile „Vanemuise" teatrivalitsuse poolt soodustatud tingimusil etendustele pääsemist.

Riidaja maanoored nõupidamisel

Riidaja Maanoorteringi juhatus möödunud aasta viimasel koosolekul töötas üksikasjaliselt välja 1940. a. tegevuskava, kuhu on paigutatud ka nelja kursuse korraldamine.

Ringi peakoosolek otsustati kokku kutsuda jaanuarikuu teisel pühapäeval.

Pildil: Riidaja Maanoorteringi juhatus töökava koostamas. Istuvad vasakult: Eduard Roos (kirjatoimetaja), Ants Kingu (esimees), Voldemar Sarv (ringivanem), Aino Taul (laekur) ja Ed. Anderson (abiesimees).

Mõtisklusi aastavahetusel

Noored — need on iga riigi ja rahva kalleim vara, keda tuleb hoida ning õpetada käima elu rasketel ja mitmesugustel teedel. Noortest oleneb iga riigi ja rahva tulevik, olemasolu ja hea käekäik. Noorus tahab tegutseda, rakendades selleks kogu oma tahtejõu, vaimukülluse ja noorusliku värskuse. Noored on iga uue pooldajad, nad on liikuvamad vanadest, nendes käärivad värskemad mõtted ja ilutsevad kaunimad ning siiramad ideaalid. Noored kuulevad heameelega, kuidas olid praegused vanad noortena. Kahjuks vanade õpetused nagu ei meeldi neile alati — noored tahavad midagi uut, neil on oma noorusea unistused ja mõttemõlgutused täitmas rinda. Nüüdisaja noorsoo tegevusvilis erineb palju meie isade ja esiisade omast, meie noored ei saa sammuda kõigis vanades kommetes, vaid nüüdisaja noored tegutsevad omal tahtel, omal algatusel, luues ise uut ja olles kindlad oma eesmärkide täitumises.

Ka meie vanemate elutarkust peavad meie noored austama, ka see on meie noortele tähtis eluteel, olgugi et meie täielikult ei saa kõike ellu rakendada. Hauda väärivad ainult ebatargad mõtted, mitte aga noorte püüded — õilsad ja õigustatud püüded. Maanoored ehivad endid uute teadmistega ja jäävad edasi maanooreks, austades oma siduvust meie maa ja koduga. Siis oleme meie õigel teel ja võime rahulikult vaadata tulevikku, töötades oma kodu ja meie kalli kodumaa heaks õitsenguks. Töö on olnud eestlaste suurimaks vooruseks juba kaugest minevikust — ja meie maanoored võtku see oma elu suurimaks eesmärgiks.

Meie maanoortel on palju teha. ja täita hulk ülesandeid. Nad on ühend. suureks maanoorte organisatsiooniks, kes ühise lipu all sammuvad edasi uude aastasse. Meie maanoorte organisatsioon tahab kasvatada meie noortes tööindu, kasvatades noorte taibukust ja teadmisi, ning ette valmistada neid oma tulevasele elukutsele — põllutööle. Mida meie vanemad on jätnud tegemata või pole suutnud teha, seda peavad tegema nüüd noored. Meie vanemad on võidelnud meile vaba maa ja noorte kohus on seda kultuuristada ning viljakandjaks teha. Põllutöö on olnud muistsete eestlaste kutsealaks, on seda praegu ja jääb kindlasti ka meie tulevastele põlvedele.

Vana aasta 1939 on kadunud jäädavalt elu areenilt. Selle lahkunud aasta kestel on meie maanoored näidanud end suure ühise perena, saates paljugi korda. Tuhanded noored on ükstelsega võistelnud kanakasvatuse, heina- ja kaalikakasvatuse alal, saavutades silmapaistvaid tulemusi. Võistlusmeeleoluga on kasvatat. ka tööindu, nii et mõned noored on alles nüüd aru saanud, et püsiv töö ja kindel tahtejõud viivad sihile. Oleme, maanoored, näidanud endid ühise perena ja oleme saavutanud sellega silmapaistvaid tulemusi igasugustel aladel. Ühine töö on alati tulemusrikas ainult siis, kui meie vahel pole lahkarvamisi. Meil pole neid olnud,

oleme olnud üksmeelselt oma töö juures,

mis näitab, et meie maanoorte keskel on valitsenud sõbralik ja üksmeelne õhkkond, mis on suureks plussiks meie eesti maanoortele.

Uus aasta on meile kätte jõudnud. See aasta tundub meile jälle kohustusrikkana: meie peame innukalt jätkama oma tööd ja taotlema samu ideaale ning kohustusi.

Alustame uut aastat parimas lootuses, et kõik meie ettevõtted õnnestuvad täielikult. Jäägem ustavaks oma kaunimaile aateile usus ja kodumaa-armastuses. Meie evime suuri kohustusi oma riigi ja rahva vastu; meie peame kõik ellu rakendama meie kodumaa ja rahva heaks õitsenguks. See olgu meie suurimaks ülesandeks uuel alanud aastal.

Eduard Roos.

Tamsa maanoorte avakoosolekult

Elva Maanoorte Ühenduse piirides teostus uue maanoorteringi asutamise avakoosolek Elva vallas Tamsa kooliringkonda.

Asutamiskoosolekul Tamsa algkooli ruumides valiti ringi esimeseks juhiks prl. Asta Soosaar, abiks Jaan Henno, laekuriks prl. Emmeliine Henno ja kirjatoimetajaks Karl Erkmaa.

Noorteringi vanemaks on koolijuhataja Peeter Koskel.

Ringi edaspidise töökava suhtes koosolekul seletusi andis konvendi noorteinstruktor Kaarel Lukk.

Noored on asunud viljakale tööle kaasnoorte hulgast, kutsudes neid osa võtma ringi töödest.

Ringi esimene töökoosolek toimub koolimaja ruumides 12. jaan. kell 6 õhtul.

Riidaja maanoored asutasid spordirühma

Vanal aastal asutasid Riidaja Maanoored iseseisva spordirühma. Asutamiskoosolekule olid ilmunud üle 20 spordihuvilise, kes kõik ühel häälel soovisid rühma asutamist. Referaadiga spordi tähtsusest ja organiseerimistarvidusest esines kohaliku Maanoorteringi esimees, kes lähemalt tutvustas koosolijaid olulisemate küsimustega spordi juures.

Juhatusse valiti Ernst Kuppits, Jaan Vister, Ernst Kasela, Ants Kingu, Johannes Taul ja Eduard Roos. Liikmemaksuks määrati 50 s., sisseaste-maksuks 25 senti. Ühtlasi koostati tegevuskava talveperioodiks, kus on ette nähtud jaanuaris suusavalmistamiskursuse korraldamine ja pärast seda suusamärgivõistlused ja omavahelisi võistlusi suusatamise alal.

Abielumees ei hoolitse naise ja laste eest

Tõrvas elutsew Alide Köster awaldas, et tema abielumees August Köster olewat tema koos nelja alaealise lapsega, kelledest wanim kuueaastane, jätnud wiletsusse ja puudustkannatawasse seisukorda, kuna lahkunud perekonna juureşt juba juunikuul möödunud aastal ja ei olewat senini nimetamiswäärset toetust perekonnale andnud, millise teo eest palub August Kösteri wastutusele wõtta.

Taluteenija murdis külje-luud

Kõnguta wallas Aru Wellawerel Tootsi talus juhtus õnnetus taluteenija Rosalie Proskowskaga. Naine kukkus 3 m kõrguselt redelilt maha jäätanud maale. Kohale kutsuti Elwa jaoskonnarst dr. Awarsoo, kes tunnistas naise wigastused küllalt tõsiseks, kuid mitte raskeks. Selgus, et P-l oli murdunud kaks küljeluud. Ta jäi kodusele rawile.

Saksa kaugkaamera jälgib tegewust Prantsuse rindel

Pildil Prantsuse sõdurid, kes tegelewad telefoniliini asetamisega ühte küla.

Kalastaja poolsaar põhjas

N. Wene ja Soome waheliste läbirääkimiste ja hiljem sõjasündmuste ajal kuulis kogu maailma laiem awalikkus esmakordselt nime — Kalastaja poolsaar, mida Nõuk. Liit läbirääkimisil Soomega soowis endale ja hiljem ka oma wägedega on ära wõtnud. Waewalt kunagi wõisid sealsed kauged põhjaelanikud ette kujutada, et nende kodukohast on nii laialdaselt juttu. Kuid need kõnelejad isegi — ega needki teadnud Kalastaja poolsaarest kuigi palju, sest üldiselt oldi arwamisel, et kui Soome selle kaotab, siis on ta ühendus Põhja-Jäämerega täielikult ära lõigatud. Tegelikult on olukord aga sootuks teistsugune: selle poolsaare kaotamine wõis kahju tuua esijoones ainult Soome laplastele, kes olekşid kaotanud oma suwise kariatamiskoha, kuhu nad põtradega rändasid põhja lühikeseks suweks.

Petsamo-matkal jäetakse Kalastaja poolsaar tawaliselt kõrwale, sest arwatakse, et ega seal pole suurt midagi näha. Aga kes tundis huwi loodusilu wastu, sel tuli just see matkaosa sooritada, kuna sealt wõetakse kaasa unustamatuid mälestusi. Kauge poolsaar keset Jäämere rannikut kujutab endast suurt tundruteala, kus mitu jõge ja lahed omakorda aitawad kaasa ümbruse wõrdlemisi ükşluise pildi wahelduwaks muutmisele. Päikeseloojak seal tundrute keskel on unustamatu, sest ühes wajuwa päikesega muutub tundrumaastik järjest tumedamaks ja tumedamaks, kuni punetawa päikesekette walgustusel hääletuna lebab füüsimust maastik, mille piiridel algab Jäämeri oma hõbedaselt läikiwa, alaliselt rahutu pinnaga.

Senised piirid jaotasid Kalastaja poolsaare keskelt pooleks — üks pool kuulus Soomele, teine N. Wenele. Edelapoolne osa oli asustatud wenelastega ning kuigi sealgi oli tunda Soome mõju, oli seal täielikult läbi wiidud kohanimede wenestamine ja kogu saareosa kandis nime — Srednik. Wenelased nimetasid Soome-poolset osa Rõbatšhi.

Soomlased nägid meeleldi, et wõõrad matkajad seda omapärast osa Soomest rohkem külastaksid, kuid neid edasimatkajaid oli wähe. Ega muidu siis all rannas mootorimees, kes oma mootorpaadiga weab wõõraid Kalastaja poolsaarele, waata imestunult wõõrast sõitjasoowijat ja uriseb: „Ikka kohe päriselt poolsaarele, wõi ainult ring merel saare suunas?" Kuuldes aga, et ikka otse poolsaarele sõit on kawas, muutub mees jutukamaks ja lahkemaks ja arwab, et „niisuguseid on wähe, kes sinna alla tahawad sõita — aitab neile Petsamostki!"

Poolsaare Soome-poolses osas on neli kalurikülа, millede iga üksik hoone wääribtähelepanu. Enamik hooneid on ehitatud ühte gruppi, nii et tarbe korral saab elumajast minna loomalauta, aita ja teistesse kõrwalruumidesse ilma jalgagi õue astumata. Isegi kaew on ehitatud katuse alla, sama hoonetegrupi juurde. Esimesel silmapilgul ei taipa, milleks on tarwitatud niisugust kummalist ehituswiisi, aga kui kohalik saarlane ütleb: „Peaksite nägema mõnda tuisku südatalwel!", siis on selge niisuguse ehituswiisi mõte: kui hiigeltuisud matawad kogu ümbruse oma alla, siis saawad majaelanikud kõik hädalised toimetused ära teha, ilma et neil kohe tarwitseks hakata lund kühweldama, wõi üldse wälja tuisu kätte minna. Ja niisuguseid tuisunäewi olewat seal waheşt paar nädalat järjest. Kui siis ükskord torm raugeb, siis on kõik külad maetud lume alla ja alles waewarikka töö järel suudetakse endid wälja kaewata.

Meie perenaised armastawad ikka halwustawalt öelda tursa kohta, aga ometi — seal põhjas elawadki need sajad Kalastajapoolsaare elanikud peamiselt tursapüügist saadud tulust. Turska on Jäämere selles piirkonnas wäga palju ja kalastamine wõrdlemisi kerge, kui jätta arwestamata tormist merd ja enamikul juhtudest külma ilma. Samuti annab Jäämeri sealsetele kaluritele sissetulekut eriti kewadkuudel merelõhe läbi, sest seda kala esineb Jäämere wetes ka sageli wägagi suurel hulgaal.

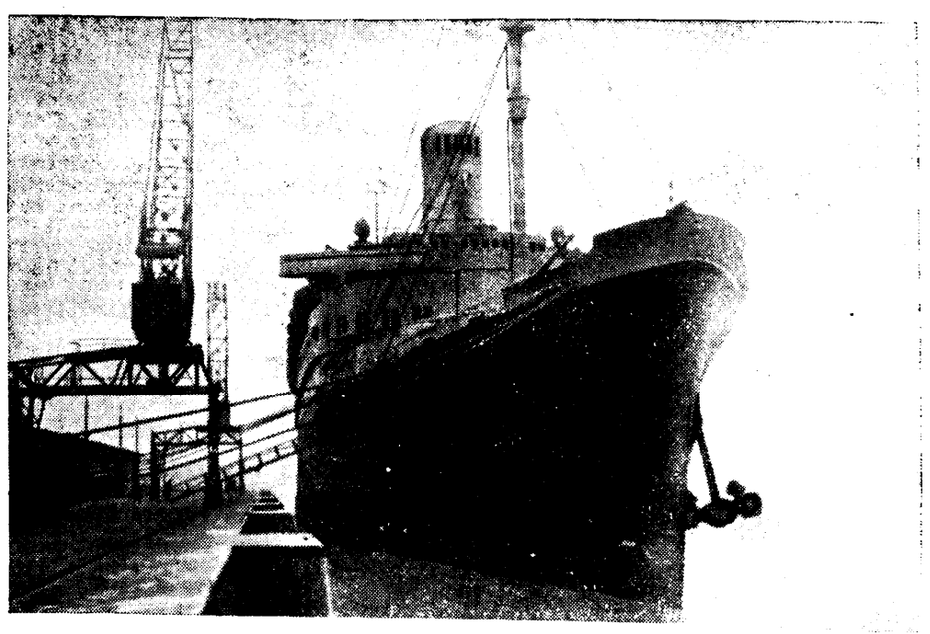
Samas, poolsaarel, toimub otsekohe peale püüki ka tursa ümbertöötamine. Ümberkaudsete elanikkude ja ka sisemaa jaoks kuiwatatakse ja soolatakse turska, kuid suurema saagi korral lähewad kalatagawarad poolsaare ühes külas ahuwasse kalajahuwabrikusse ja sealt juba ümbertöötatuna müügile sisemaale. Nii wõi teisiti — rahuldawat sissetulekut poolsaare elanikkudele annab kala ikka ja need inimesed nagu ei osanudki kujutada ette teistsugust elu, sest öeldi: „Kui meil on kala, siis on meil ka süüa ja muud meie ei tahagi!"

Kalastaja poolsaare juures asub ka Soome „Wiisandi" — nende linnuriik, mis asub Pummanzilahes Heinasaarel. Kohalikud elanikud näitsid suuresti armastawat oma wäikest linnuriiki, sest kui on matkaja tulnud juba nendeni — Kalastaja poolsaarele, siis peab ta ilmtingimata ära käima ka Heinasaarel. Huwitaw on sellel saarekesel asjaolu, et seal peawad linnukaitset esiisenes merewalwe sõdurid, kes ei lase saarel ilma saatjata liikuda ainustki wõõrast. Ja seda kõike waid seepärast, et „rikuwad asjatult lindude rahu!" Saatja wiib wõõra matkaja niisugustesse kohtadesse, kus pole emalindude „pesitsemisrajoon" ning seetõttu ei saa wõõras seganda emalindude tähtsat teegwust. Waremalel aastatel oli linnukaitse ilgi nii põhjalik, et ilma maawanema loata ei tohtinud üksi wõõras saarele minna.

Heinasaare linnuriik ei anna wõrrelda meie Wiisandiga, kuigi seal ametlikultki tehakse lindude kaitseks mitmekordselt enam kui meil. Wiisandis paistab silma linnurohkuse kõrwal ka linnuliikide suur arw, Heinasaarel seewastu wõib pesitsemas näha peamiselt kajakaid. Need on seal tuhandeid ja juba kaugele eemale kostawad saare tiiwuliste elanikkude karjed ja hõiked.

Jäämerel kalastamisel wiibiwad kalurid on aga selle „häälerohkusega" nii harjunud, et armastatumaks kalastamiskohaks on just saarekese ümbrus, sest siis ei lähe merel wiibides elu igawaks.

Eerik

„Bremen" koduşadamas

Norddeutscher Lloydi lipulaew „Bremen", mis warem oli walge, nüüd aga kaitse otstarbel wärwitud halliks.

KAWE BISKVIIT!
maksimaalne kvaliteet - minimaalne hind!

Kalossid

Sõitsime raudteel. Mina ja sõber. Sõber on raudteelane, mis tal wiga sõita.

Lobisesime.

Sõber ütles:

„Raudtee töötab hästi. Konduktorid on wiisakad. Wiiskümmend protsenti konduktoreist on kõrgema haridusega, kes sihiwad muidugi kaugemale."

„Jaa," wastasin, „see on pahe, et konduktorid on kõrgema haridusega. Mulle meeldiks rohkem, kui nad oleksid algkoolihariduse ga. Pigemini ta kirjutagu piletile: „Rong nr. 46 eksi kombel läbi lõtud", kui et kujutab endast säärast härrat, kellelt ei julge midagi küsidagi."

„Aga ametnikkude wäärikus?"

„Wäärikus on hea asi, kuid mitte üliwäärikus."

Waidlesime. Sõber köhatas.

„Aga misugune kord," ütles ta.. „Näiteks, ma unustan midagi rongile. Pole kahtlust, et ma oma asja kätte ei saa. Mu pakt wõib sõita ükskõik misuguses sihis, pruugib ainult ette teleforeerida — see wõetakse rongilt maha ja saadetakse kaotajale tagasi."

„Kui keegi seda enne sisse ei wehi."

„Pole kartust. Peab ainult otsekohe lähemasse jaama telefoneerima ja konduktor wõtab mahaunustatud asja oma hoole alla."

„On stiiski juhtunud, et asi jääb kadunuks."

„Ei ole."

„Wõiksime katsetada!"

„Jäta oma kohwer wagunisse, kui N. jaamas maha läheme."

„Jäta sina oma portfell!"

„Ei, portfelli ei wõi."

„Noh, siis kalossid?" ütlesin. „Seni, kui me jaamas einestame, saadetakse wastutulewa rongiga su botikud tagasi."

Sõber köhatas. Kuid et oma prestiižhi mitte kaotada, nõustus ta mu ettepanekuga. N. jaamas tulime rongilt maha, nagu paikesed; aga mu sõber, wõrdlemisi suur härra, kesktalwe ajal ilma kalossideta. Ta lükkas oma ülemjalanõud korralikult pingi alla.

Otsekohe tormas ta jaamakantseleisse.

„Lubage telefon, palun!"

Keerutas wänta oma wilunud käega.

„Hallo, hallo! Kas S. jaam? Härra korraldaja? Palun, ma unustasin oma kalossid mootorrongile. Olge head, laske need jaamas maha wõtta. Teine wagun, esimene pink, paremat kätt. Ja tehke korraldus, et need kohe esimese rongiga N. jaama tagasi saadetaks."

„Lõpetatud," ütles ta, ja pani telefonitoru käest. „Näete, kui kiiresti see käib, pole mingit tüli."

Jäime ootama kalosse. Rong saabus, aga kalosse ei tulnud.

„Mis see on?" imestas sõber. „Kuhu jäid kalossid? Need pidid nüüd siin olema. Mina kui raudteelane..."

Ta jooksis jällegi telefoni juurde.

„Palun, ma unustasin kalossid rongile. Te pidite need järele saatma ... Ah, te ei tea midagi! Paluge korraldaja!... Härra korraldaja, kuidas on lugu kalossidega?... Unustasite! Kuidas te wõisite unustada?... Oleksin pidanud telefoneerima rongi saabumisel, palju tegemist — hm! Wõi nii! Kas teate, kes ma olen?"

Sõber wiskas toru käest, haaras wända ja helistas kuhugi, ma ei tea, misugusesse jaama, kuhu polnud rong weel saabunud.

„Palun kalossid kiires korras maha wõtta!" Ine.

Kaks tundi ootasime wastust. Närweerisime. Mõlemad olime mures kalossside pärast.

Teade tuli:

„Kalosse ei leitud."

„Miks?" hüüatas sõber.

„Ei olnud kalosse."

„Kuidas on see wõimalik?"

„Kadunud."

„Nad ei tohtinud kaduda!"

„Oleksite pidanud helistama esimesse jaama."

„Helistasin."

„Kui rong oli läbi sõitnud?"

„Te ei tea midagi! Wara helistasin!"

Helistasime weel politseisse, siia ja sinna. Kui palju kroonu telefoni kulutasime, kuid kalossid jäid kadunuks.

Juhtub selliseid asju.

Sõber oli hirmus morn, kui tal jalad külmetama kippusid.

Pearu Orawa

Dir. A. Pürge †

Teisipäeva õhtupoolikul suri Tallinnas Tallinna trammiosakonna direktor ning endine teedeminister ja Tallinna linnanõunik Aleksander Pürge. Kadunu oli juba pikemat aega haige, kannatades vere kõrgrõhu all. Direktor A. Pürget jäi leinama peale abikaasa veel kaks poega ja tütar.

Insener A. Pürge, endise nimega Bürger, sündis 28. augustil 1887. a. Tallinnas masinisti pojana. Alg- ja keskhariduse omandas ta Tallinnas ja õppis hiljem Darmstadti tehnikaülikoolis. 1912. a. lõpetas Riia polütehnikumi insener-tehnoloogina. Vabadussõja ajal oli mereväe varustusameti juhatajaks ja 1920. a. teedeministriks ja hiljem tehnikumi õppejõuks. Tallinna linnanõunikuks oli kahel korral — 1919.—1921. ja 1922.—1924. aastani. Linna trammiosakonna juhtimisele asus 1927. a., millisel kohal oli surmani.

A. Pürge kirstupanek oli eile õhtul leinamajas Tallinnas ja matus on kolmekuningapäeval. Matusetalituseks viiakse kadunu põrm kolmekuningapäeval leinamajast Jaani kirikusse, kus toimub ka matusetalitus. Kadunu sängitatakse mulda Rahumäe kalmistule.

Akadeemiliselt kuulus A. Pürge ÜS Liivika vilistlaskokku.

Tartu ümbruses teed kinni tuisanud

Maanteede Talituse teade teede talwise seisukorra kohta 2. jaan.

Maanteede Talituse andmetel olid kinni tuisanud 2. jaanuaril kella 12-ni järgmised tähtsamad 1. ja 2. klassi teed:

Tallinn—Tartu maantee Harjumaa piirist Käravteni, Kuusna—Waimastwere wahel ja Kaarepere—Woldi wahel, Rakwere—Paide tee Rakwere—Ambla wahel, Tartu—Wõru tee Walge—Ridali wahel, Tartu—Otepää—Walga tee, Tartu—Kanepi ja Otepää—Kanepi teed, Wõru—Wiljandi tee Linnamäe—Antsla wahel ja Sangaste—Puka wahel, Wõru—Walga tee Mõniste—Walga wahel, Tallinna—Wiljandi tee Käru—Kolu—Türi ja Särewere—Olustwere wahel, Pärnu—Paide tee Jändja—Lanva—Türi ja Mädara—Rae wahel, Wändra—Käru tee, Jõgewa—Mustwee tee Jõgewa—Torma wahel, Simuna—Torma tee Tormast—Wirumaa piirini, Wõru—Petseri tee Holstast—Kitseni ja Wõru—Mäe-Murati tee, Tartu—Petseri tee Petserist—Helbe külani ja Wõõpsust—Tartumaa piirini, Wana-Irboska—Irboska raudteejaama waheline tee, Saare—Pala—Kodawere tee ja Tartu—Alatskiwi—Mustwee tee Kodawerest—Kasepääni, Tartu—Rakwere tee Wenewerest—Wõtikwereni, Kose—Juuru tee Kose—Kolau wahel, Tartu—Narwa tee Rannapungerjast—Jõsakuni, Wiljandi—Suure-Jaani tee Wiljandist—Tammeni ja Simuna—Paaswere tee, Tartu—Pärnu tee Nuiast—Rimnani, Tallinna—Riia tee Harjumaa piirist—Annani ja Mäekülast—Imawereni, Wõhma—Imawere tee Imawerest—Arknani, Räpina—Meeksi—Ahja tee Räpinast—Tartumaa piirini.

Jõuwankrite

liikumine on raskendatud

järgmistel tähtsamatel 1. ja 2. kl. teedel:

Tallinna—Riia teel Mõigu—Lehmja wahel ja Anna—Mäeküla wahel, Imawere—Põltsamaa wahel, Kolga-Jaani—Wiljandi wahel ja Marna—Nuia wahel, Tallinna—Wiljandi teel Lelle—Käru ja Türi—Särewe wahel, Pärnu—Paide teel Rõusa—Jändja wahel, Tartu—Pärnu teel Palwoja—Nuia wahel, Wiljandi—Wõru teel Sangaste—Antsla ja Linnamäe—Wõru wahel, Otepää—Rõngu teel, Tartu—Walga teel Priipalu—Walga wahel, Hageri—Juuru—Kaiu ja Juuru—Kuimetsa teedel, Tartu—Petseri teel Wõõpsust Helbe külani, Suure-Jaani—Wändra teel Pärnumaa piirist—Tammeni, Pärnu—Laatre teel Laatrest Laatre piiripunktini, Tallinn—Narwa teel Kaberlast—Männikuni, Alawerest—Padani ja Sillamäe—Peeterristi wahel, Tallinn—Loksa teel Kolgakülast Loksani, Töitoja—Teaste teel Töitoja—Maasiaru wahel, Tallinn—Haapsalu teel Jälgimäelt—Suurekiwini ja Tallinn—Pärnu maantee Räsmäelt—Wardini.

Ilmastikuolude tõttu wäljub Kuressaare—Kuiwastu liini omnibus alates 3. jaanuarist Kuressaarest kell 10.

Pärnumaa teed kinni tuisanud

Teisipäewase rohke lumesaju ja lumetormi tagajärjel tekkisid kõigile Pärnumaa teedele, arwatud laasa ka 1. klassi maanteed, sedawõrd suured lumehanged ja liiklemistakistused, et keskmädalal seisis kogu Pärnumaa teedel igasugune liiklus, wälja arwatud Pärnu—Paide 1. klassi teel ja Pärnu—Sindi linnade wahel, kuna sinna on lumewärawad teede äärde asetatud. Raske lumetormi all kannatas ka Pärnu laht ja Kihnu saar. Kolmapäewaks ei olnud aga teateid, et õnnetusi oleks juhtunud, wälja arwatud ainult paljude telefonipostide murdmised ja seetõttu telefoniühenduste katkemised.

Tartumaal kuni 1,5-meetrised lumehanged maanteedel

Enamikul omnibuseliinidel Tartumaal katkes ühendusepidamine. Tartu-Mustwee teed loodeti tänaseks lahti ajada

Ööl wastu kesknädalat Eestis walitsenud lumetuisu ja lumesaju tagajärjel muutusid liiklemisolud Tartumaa maanteedel wäga rasketeks. Lumetorm oli tugew ning öö jooksul kuhjusid maanteedele üksikutes kohtades kuni 1,5 meetri sügawused lumehanged. Selle tulemusena katkes ühendusepidamine mitmel maanteel ning Tartust wäljasõitnud omnibustel tuli jääda teele. Tartu-Mustwee maanteele jäi kaks omnibust, üks nendest peatusega Saarel ja teine Tormas.

Kolmapäewa hommikul tegi Tartu maawalitsus korralduse kinnituisanud maanteede lahtiajamiseks. Juba hommikul saadeti wälja wõimsam lumesahk Tartu-Wiljandi maanteele. Kella 3 ajal sõitis Tartust wälja ka omnibus Wiljandi. Lumesahk ei pöördunud aga õhtuks weel Tartu tagasi ning Tartus arwati, et lumesahk läks teed puhastama ka weel Wiljandimaale, et kõikjalt takistusi kõrwaldada.

Kesknädalal wäljusid õigeaegselt Tartust Tartu—Pala ja Tartu—Põltsamaa omnibused. Tartu—Põltsamaa maantee ei ole lahti Põltsamaani, waid omnibused saawad liikuda ainult Pikknurmeni, sealt edasi on tee juba lumme ummistunud.

Kesknädala hommikul oli ka Palupera—Otepää omnibusel läbipääsemisega caskusi, kuid arwatawasti ei olnud teele iumi kusagil niiwõrd paksult kokku kuhjunud, et see sundaks täieliselt takistada omnibuse liikumist. Puka—Tõrwa tee on lahti ja seal saawad omnibused liikuda.

Tartu—Tõrwa omnibus sõitis teisipäewal Tartust küll wälja, kuid ei jõudnud kaugemale kui Puka. Enne omnibust oli Tartust tähendatud teele wäljunud ka lumesahk. See jõudis raskustega wõideldes Tartu tagasi alles öösi.

Maawalitsusel on kawatsusel wõtta lahti Tartu—Mustwee tee, kuid see tee suudetakse lumest wabastada alles tänase päewa jooksul, kui ei peaks tekkima erakordseid takistusi.

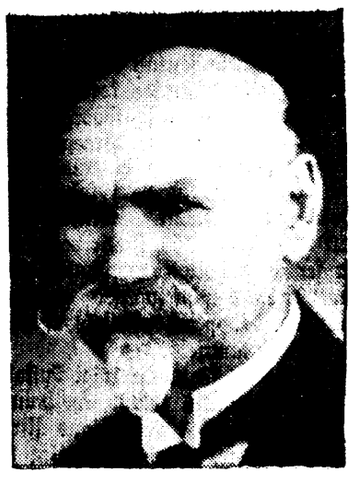
Wiimaste sadude tõttu on lahtise lume hulk maapinnal wõrdlemisi suur ning wähegi suurema tuule korral wõib tekkida nn. salatuisk, mis wõiks jällegi maanteid ummistada. Ebakindlast olukorrast päästaks üle kergem sula, mille tagajärjel sadanud lumehulgad maapinnal wajuks kinni ning wäiksema tuule korral ei tekiks tuisku.

Wiljandimaal katkes omnibuseühendus

Teisipäewase lumesaju ja tuisu tagajärjel tekkis raskusi liiklemises kõigil Wiljandimaa autobuseliinidel. Seni töötasid seal kõik liinid peale kolme, nimelt Wiljandi—Tõrwa, Wiljandi—Suure-Jaani ja Wiljandi—Wäluste—Mustla. Wiimati mainitud liinidel lõppes tegewus juba pärast esimest lumesadu enne jõulupühi. Teisipäewase lumetormi tagajärjel jäid lumme kinni ka Tartu—Wiljandi liini autobused, nii-hästi Tartust wäljuw kui ka Wiljandist wäljuw liiniomnibus. Mõlemad olid jäänud kinni lumme peagu ühes ja samas kohas, nimelt Jõesuu ja Sangla wahel. Kolmapäewal loodeti mõnedel liinidel liiklemine jälle jalule seada.

Tänaseid sünnipäewi

Hans Kosenkranius 75-a.

Täna pühitseb oma 75 a. sünnipäeva cand. math. Hans Kosenkranius.

Juubilar sündis 4. jaan. 1865. a. Pärnumaal talupidajate pojana. Omandas algharidusе Saarde kihelkonnakoolis ja jätkas hiljem õppimist Pärnu gümnaasiumis. Olles sooritanud küpsuseksamid Tallinnas Nikolai gümnaasiumis, hakkas H. Kosenkranius tegutsema kodukooliõpetajana ja kasvatajana, luues endale seega ainelisi võimalusi ülikooli astumiseks. Kui H. K. 26-a. noormehena ülikooli matemaat.-füüsika teaduskonna oli lõpetanud, tuli tal siirduda kodumaal piiratud teenistuse tõttu Peterburi, kus ta gümnaasiumi-õpetajana tegutses. 1900. a. valiti ta Kuramaa rüütelkonna gümnaasiumi õpetajaks, millisel kohal püsis kuni 1921. a., mil ta kutsuti Pärnu gümnaasiumi matemaat.-füüsika õpetaja kohale, kus püsis kuni vanusepiiri kättejõudmiseni. Peterburis elades võttis H. K. elavalt osa Peterburi Eesti Heategeva Seltsi tööst, olles seltsi laekuriks. Ta oli ka Peterburi Eesti Jaani kiriku nõukogu liige. Juubilar on kasvatanud üles kolm last, võimaldades poegadele akadeemilise hariduse, kuna tütar on abielus dr. med. J. Haldrega.

Johannes Puu 50-aastane

Täna pühitseb oma 50 a. sünnipäeva Tartu 4. jaoskonnakohtu sekretär Johannes Puu.

J. P. sündis 4. jaan. 1890. aastal Kodijärve vallas põllumehe pojana. Hariduse omandanud Tartu linnakoolis ja hiljem end täiendanud erateel. Kuni sõjaväeteenistusse astumiseni töötas J. P. oma isakodus. Sooritas 1912. a. sõjaväeteenistuses olles Petrogradi kohaliku brigaadi staabi juures kirjutaja-eksami . Oli 1917. a. komandantuuri jaoskonna ülema abiks ja aasta hiljem demobilisatsiooni ülema abiks. Astus 1918. a. vabatahtlikuna Eesti sõjaväkke ja teenis sõjaväe haiglas kirjutajana. Kohtuteenistusse astus 1. apr. 1921. a., olles Tartu 3. jaosk. rahukohtu kantselei ametnikuks, kust 21. aug. 1923. a. määrati Mustvee jaosk. rahukohtu sekretäriks ja hiljem paigutati ümber Jõgeva jaoskonna rahukohtu sekretäriks. Määrati 1928. a. Tartu 4. jaoskonnakohtu sekretäri kohale, kus töötab senini, olles oma ametis kohusetruu ja vastutulelik. Peale oma teenistuskohuste jätkub juubilaril aega ka Tartu Meeslaulu Seltsis kaasatöötamiseks.

*

Heinrich Laretei, diplomaat, Eesti saadik Stokholmis, sünd. 4. jaan. 1892. aastal Kaarli v. Viljandimaal.

Martin Määr, plimandustegelane, sünd. 4. jaan. 1874. a. Kabala vallas Viljandimaal.

Arnold Susi, advokaat, sünd. 4. jaan. 1896. aastal Põhja-Kaukaasias.

Harry Päärt, ajakirjanik, sünd. 4. jaan. 1898. aastal Vao vallas Virumaal.

Homseid sünnipäewi

Bernhard Rostfeld, Pikalaenu Panga direktor, Riigiõukogu liige, Börsikomitee esimees, endine minister, sünd. 5. jaan. 1885. aastal Edise mõisas Virumaal. Pühitseb homme 55 a. sünnipäeva.

Arthur Toom, Vilsandi tuletorni ülem, hüdrometeoroloogia- ja Tartu ülikooli orintoloogiajaama ülevaataja ja „linnuriigi peremees", sünd. 5. jaan. 1884. aastal Pihtla vallas Saaremaal.

Edgar Kigaste, Riigihoiukassa juhataja, sünd. 5. jaan. 1901. aastal Viljandimaal.

Helene Ranna, kirjanik, sünd. 5. jaan. 1898. aastal Saaremaal.

Hans Kubu, kirikuõpetaja Tallinnas, sünd. 5. jaan. 1892. aastal Viljandimaal.

Gustav Looga, põllumees, end. abivallavanem ja põllumeeste kogu esimees Rasinal, sünd. 5. jaan. 1874. aastal Võnnu kihelkonnas Tartumaal.

Maailmameister Enekes hüppas surnuks

Los Angelese olümpiamängudel 1932. a kärbeskaalus maailmameistriks tulnud ungari poksija Enekes 1. põdes viimasel ajal sellist waimset haigust, mille järgi kogu aja arwas, et ta on puruhaige, olgugi et mehe füüsilise tervise juures erilist riket ei leidunud. Mehe waimse olemise ravimiseks oli ta paigutatud haiglasse, kuid ööl wastu kolmapäeva ta pääses walwajate silmade alt ja hüppas haigla neljandalt korralt alla õue. Raskesti wigastatult ta toimetati kohe sama haigla operatsioonisaali, kuid wigastused olid sedawõrd rasked, et maailmameister heitis operatsioonilaual warsti hinge.

ASK sõitis võistlusreisule Leetu

Eile warahommikuse rongiga lahkus Tartust ASK käsipallimeeskond, et võistelda Kaunases ja Riias. Kuna mõningail põhjusil ei saanud meeskonnaga kaasa sõita R. Viksten ja O. Erikson, siis meeskonna tugevdamiseks sõitis kaasa ka O. Arens NMKÜ-st. Seega kujunes meeskonna koosseis: Veskila, Arbi, Herno, Särg, Issak, Valdmäe, ja O. Arens, kuna esindajana sõitis kaasa Kondor. Tartust sõitis meeskond otse Kaunasesse, kus on võistlused täna ja homme. Üheks wastaseks on Kaunase ISO. Laupäev on tartlasil waba ja seejärel on pühapäeval ja esmaspäeval Riias kaks mängu — üks Riia US-iga, kuna teine wastane oli weel lahtine. Pühapäewaks peab Riiga järele sõitma ka ASK naiskond. Kuna aga Käsipalliliidu juhatuse wiimasel koosolekul karistati ASK-i võistluskeeluga, siis on nüüd naiskonna järelesõit küsitav.

Käesolev sõit tuli ASK-le üsna ootamatult. Wastav kirjawahetus oli käinud juba pikemat aega, kuid lõplik wastus saabus alles 22. detsembril. Kuna ASK aadressiks on üliõpilasmaja ja ülikoolis oli sel ajal juba õppetöö waheaeg, siis kiri seisis seal 30. detsembrini, mil see juhuslikult sealt ära toodi. Peagi tuli uus aasta peale ja seega tuli meeskond moodustada üleöö, mistõttu ei saadud sõita oma parimas koosseisus.

Tartu suusatajad stardivad

AVAVÕISTLUSED KOLMEKUNINGAPÄEVAL

Tartu maleva suusatajad korraldavad kolmekuningapäeval Emajõel 10 km suusavõistluse, milline toimub katsevõistlusena Tartu maleva meeskonna koostamiseks Tallinn—Valkla—Tallinn teatesuusatamisel. Võistlus algab kell 12 Emajõe sauna juurest ja maršruut läheb Emajõelt ujulani, sealt edasi Peetri surnuaedade juurde ja Tallinna maanteed kaudu tagasi Emajõele.

Võistlus toimub kahes klassis. A kl. võistlevad kaitseliitlased, kes on varemalt võistelnud üleriigilistel võistlustel, kuna üejäänud võistlevad B klassis. Võistlejate kogunemine Emajõe sauna juurde kella 11.30-ks. Pärast võistlust on võistlejate tasuta stun. Kummaski klassis on välja pandud 3 individuaalauhinda.

Tartu-Kaunas korvpallis 21. jaan.

ASK-ile määrati võistluskeeld

Eile peeti Tallinnas Käsipalliliidu juhatuse koosolek, kus teiste küsimuste seas määrati kindlaks Eesti-Leedu korvpallimaavõistlus, mis toimub Tallinnas 20. jaanuaril. 21. jaanuaril peetakse Tartus linnavõistlus Tartu-Kaunas. Meie rahvusmeeskond asub 10. jaanuaril pidevale treeningule.

Käsipalli esivõistluste kevadvooru otsustati alustada 18. veebruaril, kusjuures esimesel õhtul on leinaseisak korvpalli leiutaja ja isa dr. Naysmithi mälestuseks, kes teatavasti suri mõni kuu tagasi. Tema mälestust tähistatakse üle maailma kõikides maades.

Veel otsustati Käsipalliliidu juhatuse koosolekul määrata Tartu ASK-le võistluskeeld, alates eilsest. ASK-l on teatud kohustusi nii liidu kui ka kohtunikekogu vastu, mis on mitmekordsetele meeldetuletustele vaatamata seni weel täitmata.

Käsipalliliidule on saabunud rohkesti õnnesoove uue aasta puhul. Muuseas on saabunud eestikeelne tervitustelegramm ka Itaalia käsipalliliidult.

Tallinna naisvõimlejaid Tartu spordi-ballile

Järjekordne Tartu spordiball peetakse 28. jaanuaril „Vanemuises". Spordiballi nimetus ei tohiks kedagi eksitada, sest mainitud nimi on kujunenud juba traditsiooniliseks ja selle all tuleb mõista sportliku tegevuse aastapäeva, kus austatakse paremaid sportlasi, andes üle eelmise aasta kuldmärgid ja jagatakse tunnustusväljendeid vanemaile sportlastele ja sporditegelastele. Sellepärast on ka spordiballi rõivastus jäetud täiesti vabaks. Eeloleval spordiballil on võimalus tartlastel näha esmakordselt Tartus Tallinna Kalevi naisvõimlejate eliitrühma pr. Alevi juhatusel. Rühm on paremaid Eestis. Peale selle võiks nimetada kavalises osas veel ÜENÜ Tartu osakonna naisvõimlejate rühma ettekandeid „Kehakool" ja „Liiklemislavastus pallidega". Rühma juhatab prl. E. Tõkke ja solistina esineb prl. V. Eenpalu. Riistvõimlemise alal esineb riistvõimlemise erialaõpetaja Kammler. Rahvatantse kannavad ette naiskodukaitse Tartu ringkonna ja Tartu maleva rahvatantsijate rühmad pr. H. Kärsna ja L. Kuke juhatusel. Esmakordselt võib näha ka Tartu ülikooli kehalise kasvatuse instituudi meesrühma, kes esitab meeskonna võistlusvõimlemise A ja B klassi harjutusi.

Tartu spordiballile oodatakse ka Eesti Spordi Keskliidu esimeest, riigisekretär K. Terrast ja Jalgpalliliidu esimeest A. Anderkoppi.

Talispordipäev Tartus

Talispordi elustamiseks ja propageerimiseks kavatsetakse Tartus korraldada 21. jaanuaril suur ülelinnaline talispordipäev. Kavas oleks võimalikult kõik talispordialad nii noortele kui ka vanematele sportlastele. Talispordipäeva ettevalmistustöödele on juba asutud. Üldiseks korraldajaks on Tartumaa Spordiliidu juhatuse liige A. Kink.

Kaks spordiinstruktorit Tartumaale

Tartumaa sportliku tegevuse arendamiseks ja juhtimiseks on vajalik praeguse ühe spordiinstruktori asemele rakendada tegevusse ka teine instruktor, sest säärases suures maakonnas, nagu seda on Tartumaa, ei suuda üks instruktor tarvilikul määral maakonna sportlikku tegevust korraldada ja juhtida Tartumaal on elanikke 183.069 ja pindala on 6970 ruutkm (1 instruktor), Virumaal 145.948 elan. 7340 ruutkm (2 instruktorit) ja Petseri-Võru-Valga maakonnad kokku 188.749 elan. 7417 ruutkm (3 instruktorit). Küsimust arutas ka Tartumaa Spordiliidu juhatus. Otsustati pöörduda Eesti Spordi Keskliidu poole sooviavaldusega, et Tartumaale pannakse tulevikus ametisse ka teine spordiinstruktor.

Tartumaa raskejõustikumeeskonnad koostatud

Tartumaa Spordiliidu juhatuse viimasel koosolekul kinnitati raskejõustiku meeskonnad maakondadevahel. meeskonnavõistluseks. Maadluses kuuluvad meeskonda kergematest kaaludest alates: J. Teder, J. Viitung, A. Ojasaar, O. Laan, A. Villa, F. Keedus, N. Kasakov, kõik Tartu Kalevist. Tõstmises: J. Rebane (Tartu malev), J. Vaikma (Kalev), A. Vaikma (Tartumaa maleva sp. kl.), L. Kukk (Tartu malev) ja E. Laine (Kalev). Poksis O. Ladva. K. Samler, M. Anman. A. Anman, K. Vahi, H. Mašar, J. Henno ja M. Migasto — kõik Tartu Kalevist. Meeskonnajuhtideks on maadluses R. Volt, tõstmises L. Kukk ja poksis A. Karro.

Tartumaa noorkotkad võistlusmatkale

Noorkotkaste malevate vaheliste sõprussidemete loomise, kodumaa linnadega tutvumise ja noortele võistluskogemuste andmise eesmärgil noorkotkaste Tartumaa maleva staap korraldab maleva käsipalli meeskondadele võistlusmatka Valka, Pärnu ja Tallinna.

Võistlusmeeskond koosneb Tartumaa noorkotkastest ja Tartumaal ning Tartu linnas töötavatest noorkotkaste juhtidest moodustatud meeskondadest. Koos varumeestega meeskonna liikmete arv ulatub ligi 30-le.

Võistlusmeeskond lahkub Tartust 4. jaanuari pärastlõunal, sõites rongil Valka. Valgast jätkatakse üle Mõisaküla reisu Pärnu. Õhtul Pärnu linna võimlas toimuval võistlusel võistlevad käsipallis vastavad noorkotkaste Pärnu ja Tartumaa malevate meeskonnad. Laupäeval, 6. skp. jätkuvad võistlused kohaliku skautide maleva või spordiseltsi meeskondadega.

Pühapäeval jätkatakse reisu Tallinna suunas, saabudes Tallinna nimetatud päeva hommikul noorkotkaste Tallinna maleva külalistena. Õhtul kaitseliidu Tallinna maleva võimlas toimuvad võistlused noorkotkaste Tallinna maleva meeskondadega. Tartu saabutakse tagasi 8. skp. hommikuks. Võistlusmeeskonna juhiks on maleva abipealik kj. E. Illaru, abiks maleva instruktor. kj. M. Maran

Eesti Haridusliit tähistab juubelit

Asemikkudekogu koosolek täna Tallinnas

Eesti suurema wabahariduslikku keskorganisatsiooni — Eesti Haridusliidu — tegewuse alguseks möödus juba eelmise aasta nowembris 15 aastat. Sel puhul seekord ei peeta erikongressi, waid tähtpäewa tähistamist märgitakse seekord liidu järjekordse asemikkogu koosolekuga, mis tuleb kokku täna, Tallinnas, uues Kodumajanduse Instituudi majas, Hariduse tänaw nr. 8, alguega kell 3 p. l.

Asemikkogu koosolekule loodetakse seekord rohkesti esindajaid mitmesugustest haridusasutustest organisatsioonest üle riigi. Osawõtjaile on wõimaldatud ka soodustamb sõit raudteel. Asemikkogu koosoleku päewakorras on peale järjekordsete walimiste, tegewuskawa ja -aruannete ning eelarwete kinnitamise juubelit tähistawate ettekannetena kõne haridusministri abilt W. Pätsilt ja ülewaade liidu tegewuse kohta 15 aasta jooksul liidu abiesimehelt Ew. Wenderilt. Peale selle on ette nähtud õnnawõtud esindajailt ja läbirääkimised.

Kommertskooli ülekolimine Karlowasse lõppenud

Praegu kestawad sisemised korrastustööd

Pärast möödunud semestri koolitöö lõppu alustas Kommertskool ülekolimist uutesse ruumidesse Karlowa mõisasse. Nüüd on ülekolimisega lõpule jõutud ning asutud algawaks semestriks ruumide kordaseadmisele. Klassiruumide sisustamise töödega ollakse peaaegu lõpule jõudmas. Praegu puudub ainult ühel klassil uus mööbel, mis küll tellitud, kuid ei ole jõudnud weel kohale. Kommertskoolis on 14 klassi. Kolmele klassile muretseti uus mööbel, 11 klassi peawad aga leppima senise mööbliga. Wõimlemissaalis on samuti käimas mõnesuguse wäiksemad korrastustööd. Õppetöö alguseks ei ole takistusi selle kasutamiseks.

Kawatsusel on koguneda kõigi õpilastega esmaspäewa hommikul endiste kooliruumide juurde, et siis ühises rongkäigus siirduda *uutesse ruumidesse. Juhul, kui ilm peaks* külm ja tuisune olema, siis jääb ühises rongkäigus minek ära ning õppetöö algab ilma rongkäiguta uutes ruumides.

Kommertskoolis õpib praegu ligi 500 õpilast, kes nüüd wõiwad õppetööd jätkata ajakohastes ja nõuetele wastawas uues koolimajas.

KÕ Tartu Ühing ei ole määruste andjaks

Mõnelt poolt on tulnud kuuldawale arwamisi, nagu oleks kodanliku õhukaitse määruste andjaks koha peal Tartu Wabatahtlik Kodanlik Õhukaitse *Ühing. Arusaamatuste ärahoidmiseks tuleks märkida, et õhukaitse korraldamise määrused on antud seaduslikus korras siseministri poolt. Praegusel juhul, kus Tartu Kodanliku Õhukaitse Ühingu poolt on lastud müügile „Elanu kodanliku õhukaitse korraldamise juhised“, on tehtud seda selleparast, et soodustada nende kättesaamist ja muretsemist Tartu majaomanikkudele ja teistele sellest küsimusest huwitatuile. Tartus müügilelastud* juhised on hinnalt tunduwalt odawamad teistes linnades müüdud juhistest.

Lühidalt

T. E. N. S. korraldab jõulupuu

Kolmekuningapäewal, 6. jaan., kell 19 korraldab *Tartu Eesti Noorsoo Seltsi* seltsi *ruumes* Kähe tn. 31 oma liikmeskonnale ja nende poolt kaasatoodud külalistele traditsioonilise jõulupuu nimeliste ja wastastikuste kingitustega, mille alammäär 50 s. Kawas: jõulukõne, deklamatsioon, koorilaulud, jõuluwana ja lõpuks seltskondlik osa. Sissepääs tasuta.

LEETREID 16 JUHUL

Wana-aasta wiimasel nädalal on registreeritud Tartus 28 nakkushaiguse juhtu, neist kurguhaigust 3, leetreid 16, sarlakeid 2, tiisikust 1, tüüfust 3 ja suguhaigust 3 juhul.

***Tartu Eesti Noorsoo Seltsi* segakoori lauluharjutus on 4. jaan. kell 20 seltsi ruumes, Tähe tn. 31.**

Majaomanikkudel oli uusaastal jõulupuu

Tartu Majaomanikkude Ühingu poolt korraldait „Sinimandria“ ruumes uusaasta päeval perekondlik jõulupuu, kuhu oli ilmunud osawõtjaid rohkel arwul. Avaköne pidas ühingu esimees wandeadwokaat H. Sumberg, kes soowis, et majaomanikkude omawaheline kokkuhoidmine ja ühistunne kasvaksid, sest algav aasta paneb majaomanikkudele peale mitmesuguseid uusi kohustusi. Jõulujutluse pidas õp. A. Kerem. Jõulupuust osawõtvatele lastele jagas jõuluwana välja kingituste pakid, mis sisaldasid maiustusi. Õpetaja K. Aderi poolt esitati mitmeid ilulugemisi. Sõbralikus meeleolus saadeti aega mööda *ühislaulude ja jalakeerutusega.*

Tänuavaldus

Wana-õpetajate Ühingut toetasid jõuluks: Viru maavalitsus, Tartu maavalitsus, kaupmees Jänes, üh. „Lihaeksport“, ETK juhatus, a.-s. „Laferme“, seebiwabrik Frederking ja kondiiter Lill. Südamlikku tänu awaldab kõigile annetajaile ja soovib edurikast aastat Juhatus.

Kütteturba hind tõusis 50 senti tonnilt

Wäikemüügil jäi turbahind endiseks

Tartu Ulila turbatööstuse poolt on tõstetud alates uuest aastast kütteturba hinda 50 senti wõrra tonnilt. Hinnatõstmine ei puuduta aga wäikemüügi hindu, waid wäikemüügil, kus ostjad ise kütteturba koju wiiwad, maksab kütteturba kg 1,6 senti, millise hinnaga on müüdud kütteturwast kogu aeg.

Wiimasel ajal on kütteturba tarwitamine Tartus näidanud pidewat suurenemist. 1. aprillist kuni 31. detsembrini tarwitati Tartus kütteturwast üle 7.500 tonni. Praegu on Ulila turbatööstusel Tartu kütteturu nõudmise rahuldamiseks waruks weelgi 5000 tonni kütteturwast, milline kwantum kindlasti suudetakse realiseerida enne uue kütteturba turulejõudmist.

Wiimased tuisud on teinud takistusi Ulilas turba wedamiseks rabast ladudesse. Samuti on tuisk ajanud lume täis tee Ulilast Tartu. Kolmapäewa hommikul ei pääsenud weoautod tähendatud teel läbi ning kohati tuli teostada kaewamisi tee wabastamiseks lumehangedest.

Teater ja muusika

Wabadussõja Inwaliidide Koonduse kontsert-ball

Kolmekuningapäewal, 6. jaanuaril, kell ½9 õhtul korraldab Wabadussõja Inwaliidide Koondus „Sinimandria“ saalis kontsert-balli, kus esinewad solistidena pr. Greta Milk-Barrot (sopran), hr. Ewald Turgan (wiiul) ja hr. Leonid Milk (klaweril). Balli tuju eest kannab hoolt 2. diwiisi orkester, ning saal on dekoreeritud „Wanemuise“ teatri dekoraatori hr. A. Lepik'u poolt.

Kuna käesolewa kontsert-balli korraldawad Wabadussõja inwaliidid, kes oma parima wara, terwise, ohwerdasid meile kõigile kalli iseseiswuse eest, sellepärast tahaks loota, et Tartu publik külastaks seda kontsert-balli rohkearwuliselt.

ÜENÜ Tartu osak. sega- ja meeskooril algawad lauluharjutused neljapäewal, 4. jaanuaril, meeskooril kell 19.30 ja segakooril kell 20.30. Edaspidi on harjutused igal esmaspäewal ja neljapäewal. Kahel esimesel harjutusel wõetakse kooride täienduseks uusi lauljaid wastu.

„Vanemuise“ teater

Täna kell 8 õhtul wiimast korda rahwaetenduse A. Farago draama 2 waatuses 8 pildis „MUINASJUTT MUSTAST MEHEST“, mis läks teenel. näitek. J. Põdra juubeliks ja millist lawastust arwustajad pidasid üheks õnnestunumaks ja huwitawamaks.

Reedel kell 8 õhtul 36. korda ja ainukordse etendusena rahwaetenduse hindadega J. Kalmani operett 3 waatuses „MONTMARTRE'i KANNIKE“.

Tartu kinod

„Apollo“. „Tema dzhungli-armastus“ kuulub huwitawamate ja ilusamate dzhunglifilmide hulka, mis wiimasel ajal ekraanil jooksnud. Mitte üksi see, et kogu film on wärwiline ja kohad maaliliselt ilusad, ei tee mainitud filmi nauditawaks, waid üldine miljöö, Lõunamere saarte kütkestav romantika, meeleolurikkad laulud ja muusika — see kõik on osatud lawastaja poolt sulatada ühiseks tervikuks. Lisaks on filmi sündmustik kaunis seiklusrikas ja üksikud stseenid (mägede warisemine ja krokodillid) wõrdlemisi põnewad. Peaosas esineb Dorothy Lamour, kes on parim džungliprintsess, keda üldse wõib leida. Temas on leitud tõeline waba looduslaps, kelle filmides on jälle kord waba õhku, loodust ja naiiwsust, mida publik waatab meeleldi igawaks muutunud seltskonnakomöödiate wahel. Dorothy Lamour on ka neid filmitähti, kes ei kasuta ujumisstseenide juures double'i, waid on ise hea ujuja. Teise peaosalisena esineb *Ray Milland, wõites samuti teenitud* poolehoiu. Huumori eest hoolitseb Lyune Overmann.

„Central“. La Jana — „Wikerkaar“.

Laine. **„Anja“. (Halastuswäärt wale.)**

ATEEN. Alates 1. jaan. — „Hurraa, mina olen isa!“

„METROPOL“. „Kuradi wennaksed“ ja „Ruslan ja Ludmilla“.

Kogu maa mälestas langenuid

Sõjamälestusi langenute haual

Waherahu allakirjutamise aastapäewal on ilusaks kombeks kujunenud mälestada langenud kangelasi leinaseisakuga. Ka eile katkestati argipäewased askeldused kaheks minutiks, et tänutundes mõelda neile, kes ohwerdasid oma elu kodumaa wabaduse eest.

Tartus soodustas ilus talweilm leinaseisaku pidulikkust, meelitades tänawatele rahwast tawaliselt rohkemal määral. Südalinnas, eriti Suururu oli märgata elawamat rahwa kogunemist juba kella 10 paiku hommikul, olgugi, et teada oli, et sõjawäeüksuste paraad jääb pidamata. Tähelepanelikult jälgiti raekoja suure kellaosuti lähenemist leinaseisaku tähistamiseks määratud ajale. Täpselt 5 min. enne kella ½11 hakkasid helisema kirikukellad, millele seltsiside 3 min. hiljem wabrikute ja wedurite wiled. Täpselt kell 10.30 kõlas kahuripauk, paljastati pead ja seisti waikses hardumuses.

Ka mujal linnas toimus leinaseisak ettenähtud korra järgi. Liikumine tänawatel katkes 2 minutiks, samuti katkestati tegewus asutistes.

Kodanikke weidi häiris waid ühe tehase wile, mis ei lakanud hüürgamast kogu leinaseisaku ajal. Ka tundus weidi wõõrastaw, et ikka leidub mõningaid kodanikke, kel on „kiire“ just leinaseisaku ajal.

Waherahu aastapäewal seisid kogu päewa lipuehtes raekoda, maawalitsuse ja 2. diwiisi staabi hooned.

Tallinnas helistati raekoja ajaloolist tornikella

Eelmiste aastate eeskujul tähistati eile waherahu aastapäewa üldise leinaseisakuga Wabadussõjas langenute mälestamiseks. Leinaseisak algas hommikul kell 10.30 ja kestis kaks minutit.

Tallinnas teatati leinaseisaku algusest kirikukellade helistamisega ja kahuripauguga. Seejärel tänawatel seisatas liikumine ja kodanikud paljastasid pea. Leinaseisaku lõppu tähistas teine kahuripauk. Leinaseisaku tähistamiseks helistati eile ka Tallinna raekoja ajaloolist tornikella. Waraadi seekord ei olnud.

Meeldiw hommik. Rõõmsailmeline hommik. Nagu kanduks minewikust osake seda rõmu weel tänapäewa loodusessegi, seda rõõmu, mis walitses kõikjal rahukuulutamise puhul.

Waresed käratsewad raagus puude ladwus. Eemalt Tammewäljalt kuuldub heledaid, lustiliši koerahaugahtusi, ning lapsed, see elurõõmus noorsugu, otse ründab oma kelkude ja suuskadega maanteed, täites selle elawa, hõiskawa, ruttawa inimjoaga. On mõni minut peale kella kümmet.

Pauluse kalmistul, seal, kus Wabadussõjas langenute mälestussambal walwelolew sõdur on haaranud mõõga tupest, et oma haawatud seltsilist kaitseda, seal askeldatakse küll luudade ja rehadega, küll labidate ja kuuseokstega. Naiskodukaitse Tartu Ringkond on walmistamas õhtuse mälestusaktuse wastu, mis peetakse korduwalt igal aastal langenute kalmudel. Kohal on pr. Laarens NKK Tartu Ringkonnast, pr. Waldas, noorkotkaste armastatud pereema, kes käesolewal hetkel luuaga sama osawalt õiendab nagu laagris supikulbigagi. Proua Saar, N. K. K. T. Ringkonna wäsimatu asjaajaja, weel üks kodukaitse liige ja kapt. Kannelaud, Malewa instruktor, kes naistele nõuga ja teoga on abiks.

Wäeosad on läkitanud abistama kaks ajateenijat-sõdurit, kaks sihwakat noormeest, kes tõsiste ja nagu pisut nukrate nägudega askeldawad kunagi wabaduse eest langenute kalmudel, neid ilustades kuusewanikutega. Küllap nende noorukite peas liigub ehk mitmesuguseid raskeidki mõtteid.

Kõlawad wiled ja löömad kirikukellad — kell on pool üksteist, hetk, mil seisatatakse leinaseisakuks. Wajutwad askeldawad käed. Käsi kõrwa ääres seisawad sõjawäelased walwel olekus. Kapt. Kannelaud, wana sõjaweteraan, kes ajal, mil sõlmiti rahuleping, teenis Soomusrongides rügemendis, nagu saateks huilgawatele sireenidele jutustab:

„Mäletan päewa, kui sõlmiti leping. Seisime oma rongiga Irboskas. Tükil ajal polnud mingeid sõjaoperatsioone, õiendasime niisama wahetewahel pisut endi wahekordi wastasega. Oli kibe külm talw, wähese lumega, pannes meid pööraselt külmetama wagunites, kus asusime.

Saime rõõmsa uudise, mis meid lasi jälle üle hulga aja end inimestena tunda. Teadagi, et heal meelel ega juubeldamisel polnud piire. Leping astus jõusse 24 tunni möödumisel, seega järgmise päewa kell pool 11. Mäletan, kuidas weel wiis minutit enne nimetatud aega lasime wälja kolm suurtükilaengut, sest pärast seda ei tohtinud enam kõlada ühtegi pauku.“

„Kas pühitsesite ka wäärikalt rahu saabumist?“

Kapten pisut kohmetult muigab: „Kus nüüd seda ehk ka millega. Polnud ju tilkagi õiget napsi. Noh, eks famogonni... seda ikka pisut...“

Weidi kawal naerukihk kaob silmanurkadesse...

Wahepeal on nobedad käed korda seadnud langenute kalmud. On ilustatud mälestussammas — jääb ainult õhtul süüdata raswapotid ja tõrwikud. Kuuseoksi on külluses. Käesolewal aastal eriti ohtralt, nagu seletawad korraldajad. Need on linnawalitsuse poolt. Tawaliselt on diwiisi töölised need kohale toimetanud, kuid käesolewal aastal linnawalitsus on nad ise siia lasknud wedada. Töö lõppedes antakse luba kõigil lahkuda, ka sõduritel. Need aga, nagu kokkuräägitult, on haaranud kaenla alla kuuseoksi ja on läinud omal algatusel ilustama ka neid sõjawäelaste kalmusid, mis asuwad wäljaspool langenute ühismatusepaatsi.

Seal, kust äsja lahkusid korraldajad, sammub waikselt ükšik wana mees, kes sammub langenute haudadele, ning laseb end põlwili ühele neist, mis kannab raudristi. Kauaks jääb wanake kummuli kalmu üle. Ajab end siis kangete põlwedega püsti, äigab korraks käega üle wanade, kustunud silmade ning tõstab need wäsinud huwiga wõõrale.

„Olen selle isa, kes siin mätta all puhkab. Oli minu esimene poeg, kui läks sõtta ja enam ei tulnudki. Saatsin talle weel paki järele, kuid nagu sõda ütles, et midagi halba on juhtunud. Läksin siis ja küsisin *telefoniga, kas kõik on korras. Sealt aga* wastati, et poeg on juba sulgenud oma silmakesed, saanud Irboska all kuuli.“

Nüüd nirisewad juba pisarad mööda kortsulisi põski alla, kuid siis lööb wana äkilise nõksatusega pea püsti ja ütleb: „Minul, näe, seegi roõt, et sain matta oma käega mulla alla, kui paljud ei teadnudki, kuhu keegi jäi ja kelle purustatud laiba ta koju tõi.“

Ka temal on oma troost...

—ret—

Wilkuwate küünalde walgel austati langenuid

Pauluse kalmistu õhtusel teenistusel wiibis mitu tuhat tartlast

Eile õhtul kell 8 toimus Pauluse koguduse kalmistul asuwa Wabadussõjas langenute mälestussamba juures Tartu naisorganisatsioonide ühisel korraldusel Wabadussõjas langenute mälestusteenistus.

Pehme talweilm soodustas kõigiti mälestusteenistust ja juba ammu enne määratud algust wõis suuri inimhulki piki Wõru tänawat liikumas näha kalmistu juunas. Ja kalmistu ise pakkus wägagi meeleoluka pildi kalmudele süüdatud küünaldega ja naiskaitseliitlaste käes wilkuwate tõrwikutega. Kalmudele puistas taewataat, just kui katteks, õrnu walgeid lumeräitsakaid.

Enne kella kaheksat saabusid kohale Tartu garnisonis asuwate wäeüksuste ülemad ja teisi tõrgemaid ohwitsere. Saabusid ka Tartu linnapea dr. med. R. Sinka ja Sõjawäeringkonna ülem kol. P. Asmus. Täpselt kell 8 jõudis kalmistule 2. diwiisi ülem kindral-major J. Kruus, saadetuna 2. diwiisi staabiülemast kol. J. Kurwitsast.

Waimuliku ühislaulu järel pidas sütitawa kõne õpet. A. Kerem. „Need wilkuwad küünlad kutsuwad meid, et me täna langetaksime siin harduses pea langenud kangelaste mälestuseks,“ lausus ta. „Siin puhkawad kangelased ei taha muud kui seda, et meie suudaksime mõista seda, mis nad on teinud meie kodumaa hüwanguks.

Olgugi et mälestusmärgid ja künkakesed ehiwad maamullas puhkajaid, peab neist jääma elaw mälestus, mis peab elama põlwest põlwe. Need wilkuwad tuled kõnelewad meile täna selleşt armastusest, mis nende südames oli, sest suuremat armastust ei ole kui see, et nad oma elu jätsid oma sõprade eest. Ka meil peab olema armastust oma kodumaa wastu. Ja seda tõotades wõime me seista ka siinsete kalmuküngaste juures, sest siis teawad ka langenud kangelased, et nende ohwer ei olnud asjata.“

Järgnewalt teenis ülempreester K. Kokla, mille järel langenute poole pöördus Naiskodukaitse Kultuurosakonna juhataja pr. E. Ottas, kes oma sõnawõtu lõppedes asetas Tartu naisorganisatsioonide nimel pärja Wabadussõjas langenute mälestussamba jalale.

Meeleolukas langenute mälestusteenistus lõppes hümniga.

Kiriklikke teateid

Pauluse kirik. **Kolmekuningapäeval jumalateenistus kell 5 p. l. Lauluraamat. Pühapäeval, 7. jaanuaril jumalateenistus kell 10 õhtusöömaajaga. Jumalateenistusel laululehed, millel trükitud 1939. a. aruanne. Kiriku peaukse juures on armastusannete kast väljas ja palun neid, kelledel armastusannete ümbrik weel toomata, neid sel pühap. kirikusse tuua. Lastejumalateenistus on pühap. kl. 12 päeval.**

Õp. Võõbus.

Peetri kirik. Reedel, 5. jaanuaril kell 7 aruandepüha-jumalateenistus laululehtedega. Kolmekuningapäewal, 6. jaan. kell 10 lastejumalateenistus jõuluwunga leerisaalis.

Pühapäewal, 7. jaan. kell 10 jumalateenistus armulauaga ühes praost G. Rutopõllu 4. jurmaastapäewa mälestamisega, laululehed ja koorilaul. Korjandus mälestusmärgi heaks.

Õp. J. Taul

Aleksandri kirik. Reedel, 5. jaan. kell 6 õhtul Issanda ristimise jumalateenistus alumises kirikus. Jordan. Kolmekuningapäewal kell 10 homm. jumalateenistus jutlusega. Laululehed, Koorilaul. Weepühitsus. Preester J. Waher

Jüri kirik. Issanda ristimispüha, kolmekuningapäew, algab walweteenistusega reede õhtul, 5. jaanuaril, kell 18 ja lõpeb armulauaga laupäewal. Mõlema teenistuse lõpul weepühitsemine. Laupäewa õhtul walweteenistust ei ole, küll aga on pühapäewal, 7. jaanuaril, liturgia. Laululehed. Wiimase teenistuse peab Nõo ülempreester. Kog. juhatus

Prangli Maaritsa kirik. Pühapäewal, 7. jaanuaril kell 11 homm. Issanda ristimise jumalateenistus weepühitsemise ja jutlusega. Wärskeitsilised laululehed. Preester J. Waher

Tartu Peetri koguduse 1. pihtk. sega- ja meeskoori ühine jõulupuu peetakse 6. jaan. kell 6 p. l. leerisaalis. Segakoori liikmetel wiimane tähtaeg ülesandmiseks reedel, 5. jaan. kuni kella 10 homm. pr. Kook'i juures Mäe tän. 50.

Kooriwanem

Wõnnu-Kärsa kirikus on jordaniteenistused laupäewa õhtul, 6. jaanuaril ja pühapäewa hommikul kell 10. Tartu praosti poolt. Laululehed. Kog. juhatus

Kaarepere kirik. Jordani teenistus on pühapäewal, 7. jaanuaril kell 10 Laatre preestri poolt. Laululehed. Kog. juhatus

Alliants (usikondade wahelise) palwenädala puhul 3.—6. jaanuari päewadel peetakse palwe- ja kõnekoosolekuid järgmistes kohtades:

Kolmap., 3. jaanuaril kell ½8 õhtul Kolgata Bapt. usuühingu palwelas Tähe tän. Jutlustawad wennaste kog. tegelasi J. Rannut ja H. Trufeldt.

Neljap., 4. jaan., kell ½8 õhtul Ewang. Kristlaste palwelas, ülikooli 32, jutlustawad bapt. kog. wanemad A. Einman ja E. Dahl.

Reedel, 5. jaan. kell ½8 õhtul. Immaanueli kirikus Aleksandri tän. Jutlustawad metodisti kog. wanem F. Tombo ja Ew. Kristlaste kog. õp. B. Koljo. Laulab ühiskoor.

Laup., 6. jaan. kell ½8 õhtul Imman. kirikus. Jutlustawad metodisti kiriku õp. A. Kuum j. t. Igal õhtul laululehed. Südamlik teretulemast kõigile! Tartu Alliants komitee

P. Metodisti kirik. Wallikraawi 18. Kolmekuningapäewal, 6. jaan. kell 10 homm. pühitsuslik jumalateenistus. Jutlustawad kog. wanemad: A. Kuum ja F. Tombo; kell 4 p. l. „ühisabi“ aastapäewa pidulik koosolek ülikooli suures auditooriumis Aia tän. Kawas: Kõnesid ja koorilaule, laululehed jne. Pühap., 7. jaanuaril kell 10 e. l. Wallikraawi tän. 18 pühitsuslik jumalateenistus; kell 5 p. l. pühapäewa koolilaste jõulupuu. Laste ettekanded, deklamatsioone, laule jne. Juhatus

Rõngu ap.-õigeusu kirikus. 5. jaanuaril, kell 6 õhtul õhtune jumalateenistus ja weepühitsemine. 6. jaanuaril kell 10.30 armulaud ja kell 12 päewal Tilga kaewu juures Jordan. Laululehed, koguduse segakoor.

Kastolatsi ap.-õigeusu kirikus pühapäewal, 7. jaan. kell 10.30 armulaud ja Jordan.

Puka rahwamajas pühapäewal, 7. jaanuaril kell 5.30 p. l. Jordani jumalateenistus preester Th. Bleiwe poolt.

Õõwalwe apteekides

Öö wastu reedet on awatud järgmised apteegid: A. Metsapa, Raekoja t. 69, A. Imelik, Tähe t. 74 ja J. Brunhof, Suururu 18.

Kuidas täita elamu KÕ juhist

Keda määrata elamu KÕ toimkonda

Mõnelegi majaomanikule walmistab raskusi elamutesse ülespandawate elamute KÕ juhiste täitmine, kuna seal tuleb majaperemeestel enestel märkida mõningad wajalikud andmed ja toimkondade koosseisud.

Ohualarmi algust tähistab Tartus 10-minutiline sireenide katkestatud undamine ja lõppu 3-minutine sireenide pidew undamine. Lähemaks tuletõrjeüksuseks on pritsimaja Söögiturul, tel. nr. 03 ja lähemaks esmasabipunktiks kas lähem haigla wõi selle puudumisel lähem apteek. Peale selle nõutakse andmeid hoonetegrupi juhi ja rajoonijuhi kohta. Elamud jagab politsei ühiskaitse tugewdamiseks gruppidesse ja osalt on see juba teostatud. Kus aga majad weel gruppidesse jagamata, seal tuleb oodata, kuni see politsei poolt teostatakse. Gruppidesse jagamist toimetawad politseikonstaablid, kes seks otstarbeks käiwad kõik majad läbi. Rajoonijuhtideks on aga wastawate rajoonide konstaablid.

Üldiselt walmistab raskusi wastawate toimkondade moodustamine. Majaomanikud saawad elamu toimkonna moodustamiseks kasutada ainult neid elamu elanikke, kes on wabad üldisest KÕ teenistusest, ajutiste ja ettewõtete KÕ teenistusest ja üldiseks abistamiseks määratud organisatsioonidest (kaitseliidust, tuletõrjest jne.). Peale selle ei saa kasutada elamu KÕ toimkonnas neid isikuid, kes kuuluwad sõjawäeteenistuse alla mobilisatsiooni korras esmajoones, s. o. wanuses 20. kuni 40. eluaastani ja eriteadlased. Seepärast on otstarbekohane kasutada elamu KÕ toimkondade moodustamiseks eeskätt naisi ja meesisikuid, kes on terwislikel põhjustel wabastatud sõjawäeteenistusest, kuid siiski ei ole samade terwisrikete pärast wabastatud KÕ kohustusest. Peale nende wõiks kasutada teises järjekorras meeskodanikke, kes on alla 20 aasta wanad ja pole käinud weel sõjawäes ja meesisikuid üle 40 aasta wanuse. Kui oma maja elanikest ei jätku wastawa toimkonna moodustamiseks, siis wõidakse wastawa KÕ jaoskonna juhi (Tartus wastawa jaoskonna politseikomissar) loal moodustada ühine toimkond mitme maja elanikest. Elamu toimkonnas peab olema wähemalt 2 tulewalwurit, esmasabiandja ja korrawalwur. Kui elamu elanikkude arw on wäike, siis wõib esmasabiandja ja korrawalwuri ülesanded panna ühele isikule. Samuti wõib elamu KÕ juht ise olla nii esmasabiandjaks kui ka korrawalwuriks. Seega koosneb minimaalne toimkond 3 isikust. Maaomanike eneste huwides on aga see, et korrawalwureid oleks rohkem, sest teatawasti ei tohi õhualarmi ajal lukustada majade eesuksi, waid tuleb sisse lasta kõiki warjuotsiwaid isikuid. Loomulikult on toimkonna koosseis suuremate elamute puhul suurem. Esmasabiandjaks on soowitaw kasutada peale naisisikute ka mehi, sest tihti tuleb haawatuid transporteerida, millega aga tihti naised, eriti aga noored tüdarlapsed toime ei tule. Korrawalwureiks aga sobiwad üsna hästi noored poisid ja tüdrukud, alates 15. eluaastast. Kuid seda tuleb kõikidel elamu KÕ juhtidel meeles pidada, et tegelikus olukorras, olenewalt ähwardawa hädaohu suurusest, wõib elamu kaitseks tööle rakendada kõiki töötwõimelisi kodanikke, kes sel ajal elamus wiibiwad, soole waatamata.

Juhised on soowitaw täita pliiatsiga, kuna toimkonna koosseis wõib muutuda üürnikkude wahetumise tõttu. Juhis tuleb wälja panna maja peasissekäigu koridori, kuhu on tawalisel wälja pandud üürnikkude nimekiri ja tulekahju teadaandmise koht. Kui on majas aga mitu eraldi sissekäiku, tuleb iga sissekäigu koridori üles panna wastaw juhis, sest selle juhise sisu on kohustatud tundma kõik majas elutsewad isikud ja wastawalt nendele käituma. Üsna otstarbekohane oleks, kui majaomanik kutsuks kord kokku kogu maja elanikud ja siis kõiki selle sisuga tutwustaks ja annaks peale selle weel praktilisi näpunäiteid.

Ülikool

Eksamite tähtpäewad filosoofiateaduskonnas jaanuaris

Eksamitele sissekirjutamine on 10., 11. ja 12. jaanuaril kella 11—14-ni filosoofiateaduskonna dekanaadis.

Eesti keele professori kursus 24. jaan., läänemere-soome keeled 23. jaan., uurali keeleteadus 22. jaan., ladina filoloogia 19. jaan., kreeka filoloogia 22. jaan., antiikkirjandus 20. jaan., wana ajalugu 24. jaan., romaani filoloogia 20. jaan., prantsuse keele õpetaja kutse eeleksam 20. jaan., germaani filoloogia 23. jaan., saksa keele õpetaja kutse eeleksam 23. jaan., inglise filoloogia 23. jaan., inglise keele õpetaja kutse eeleksam 17. ja 23. jaan., slaavi filoloogia ja indo-euroopa keeleteadus 24. jaan., kunstiajalugu 19. jaan., eesti ja üldine kirjandus 19. ja 20. jaan., rahwaluule 18. jaan., muinasteadus 23. jaan., üldine ajalugu 20. jaan., eesti ja naabermaade ajalugu 23. jaan., pedagoogika 24. jaan., filosoofia ajalugu ja metafüüsika 23. jaan., psühholoogia ja pedagoogiline psühholoogia 22. jaanuaril, *loogika ja tunnetusteooria* 23. jaan., etnograafia 20. jaan., rootsi keel ja kirjandus 24. jaan., juuditeadus 15. jaan., bibliograafia 17. jaan., arhiivindus 22. jaan., foneetika 17. jaan., koolitervishoid 16. jaan., eesti keele lektori kursus 16. jaan., ladina keele lektori kursus 15. ja 24. jaan., kreeka keele lektori kursus 18. jaan., prantsuse keele I ja II lektori kursus 22. jaan., *soome keele lektori kursus* 20. ja 22. jaan., saksa keele I lektori kursus 22. jaan., saksa keele II lektori kursus 22. jaan., inglise keele I lektori kursus 15. jaan., inglise keele II lektori kursus 16. jaan., vene keele lekt. kursus 16. jaan., tšehhi keel 24. jaan., itaalia keel ja kirjandus 19. jaan., Wabadussõja ajalugu 20. jaan., sõjapsühholoogia 20. jaan.

Kõnesid ja koosolekuid

Tartu karskusorganisatsioonide liikmete ühine uueaasta wastuwõtu koosviibimine-kõnekoosolek täna õhtul kell 8 Karskusliidu ruumes, G. Adolfi tn. 18. Kawas: Ed. *Kubjas'e* kõne: „Alkoholismi põhjusi“, läbirääkimised, ühislaulud, muusikalised ettekanded ja seltskondlik osa.

Tartu Vene Haridusseltsis, Lossi tn. 1, **neljap., 4. skp. kl. 20 gaasikaitse loeng, kus ettekandega esineb major Sobolev teemal: „Lennuasjandus“. Sissepääs waba.**

Kaitsemaleva teateid

Wabadusristi Wendade malewkonna ja Naiskodukaitse 1. jaoskonna liikmete ühine traditsiooniline koosviibimine (jõulupuu) on reedel, 5. jaanuaril kell 20 Maleva ruumes, millest palutakse kõiki liikmeid ja sõpru osa wõtta. Erikutseid ei saadeta. Juhatused.

Abjast ja abjakatest

Mulk ei söida uue raudteega „waeste Walga liina“!

Mulgimaa on suur ja lai. Peale Wiljandimaa loewad endid mulkideks osa pärnakaid ja walgamaalasi. Kuid kui tahad öiget ja pehmet mulki näha, siis wõib seda näha waid Abjas. Rohkesti eht mulgi tüüpisid on loonud oma teostes wanameister Aug. Kitzberg, kes selles ärkamisaja jõulamas maanurgas elades tundis abjakat paremini kui keegi teine. Kitzberg iseloomustab oma „Mälestuste“ 1. osas abjakat wäga tõetruult.

„Kui rikast ja iseteadlikku Abja peremeest waatasid: tublisti toidetud keha sirgeks lükatud, habemest puhtaks aetud nägu külm ja rahulik, pöidlad taskutes — siis teadsid juba, mis ta mõtles: „Mina, mina ja jälle mina olen Abjast pärit, mujal kui Abjas ei olegi eestlasi, mis on, on kes teab mõned orjaaegsed segawerd jätised — Abjas ükši on tarkust, raha, wara, hobuseid — mehi!“

Nüüd on küll juba seda abjaka iseteadlikkust wähemaks jäänud, kuid teda on siiski weel öige tublisti olemas. Kui abjalas läheb kohalikku apteeki, ei wõta ta müütsi maha, waid lausub apteekrile: „Aga nää, müütsi ma siu ees maha ei wõta!“ Apteeker lausub langele mulgile: „Arge wõtke pealegi.“ Mulk wastu: „Mette ei wõta! Mitä koradi perast pea ma siu ees müütsi maha wõtma!“

Kui küsida kohapealsetelt inimestelt ühte kui teist, siis wõib kunlda weel öige palju lugusid, kus abjaka uhkus lööb tihti lõkkele.

Abjaga suuremaks wõistlejaks on Karksi ja Mõisaküla. Kuigi Karksi on Abjale naaber ja kuulub Wiljandimaale nüüd, ei tunnista abjakas karksilast öigeks mulgiks. Anekdoot räägib, et kui kitsal teel juhtuwad nad üksteisele wastu sõitma, siis peawad üksteisele rahukotid ette näitama. Kel wähem raha, see annab teisele teed.

Abjakate pealinn — Abja-Paluoja alewik — tahtis möödunud kewadel kõwasti linnaks saada, et abjakatel oleks uhkustada ka oma linnaga. Seda aga weel ei saadud ja nüüd on linnaks saamise jutud waibunud. Selles suhtes peab Abja oma lähemale linnale Mõisakülale esialgu alla wanduma. Kui aga Mõisaküla tahtis keskkooli saada, siis abjakad tulid kokku, lõid wastawa ühingu ja otsustasid enne Mõisaküla keskkoolihoone ehitada. Hakatigi suure halloosa pihta, kuid keskkooli ei saanud kumbki. Pikapeale on jõutud too Abja „keskkooli“ maja katuse alla saada, kuid see saab nüüd algkooli majaks, millist hädakraat waja. Algkool töötab praeguseni endistes niiskeis kõrtsiruumes.

Kõnetades Abja mulki praegu päewakorral olewa Walga—Abja raudtee asjus, ütleb mulk:

„Ah tu raudtii, tu on ehitusel olnu joba kümme aastat, aga walmis ei saa. Meil teda tarwis põle. Ega mi sinna waeste Walka kunagi ei sõida. Meil on oma Abja ja Wiljandi.“

„Aga Pärnu on ju teie maakonna linn,“ ütlen wahele.

„Ei mia tolles räimelinnas põle käinu, egä lähä kah, nemä wõiwa omi piire ajada kostahes, aga meie Mulgimaa piiri jääwa ikä kindlas!“ wastab mulk uhkelt. Edasi seletab mulk, et uus raudtee olewat neile nuhtluseks, rikkuwat kõik nurmed neil ära, lust see läbi kulgeb.

Muide Abja-Paluoja alewik ei saa uhkustada ei millegi muuga, kui oma kangete mulkidega. Kogu alewikus on waid kaks tänawat ja sügisel õhtuti on need nii pimedad kui neegri öö. Jõma laternatuleta ära püüagi niisugustel õhtutel wälja minna, muidu ei tea, kuhu kukud wõi wastu pörkad.

Kuid mulk on harjunud neil tänawatel käima, lööb laia laulu, kas „Wiljandi paadimeest“ wõi „Mulgimaale“ ja on uhke pealegi, et tema sarnast meest ei ole maailmas. Tiit.

Ringi ümber kodumaa

Tartumaalt

Elwa ja Mustwee algkoolidele kitsasfilmiaparaadid. Haridusministeeriumi poolt on määratud kahele Tartumaa algkoolile — Elwa ja Mustwee algkoolidele — toetust kitsasfilmiaparaatide ostmiseks. Kumbki kool saab selleks 880 kr. Kuna aparaadi hind kõigub 600 kr. ümber, siis tuleb puuduw summa koolidel enestel aparaadi ostmisel wälja panna.

Seni teistes Tartumaa algkoolides weel kitsasfilmiaparaate pole.

Lohusuu tuletõrje peakoosolek. Lohusuu walla wabatahtlik tuletõrjeühing pidas 31. detk. kell 11 päewal oma järjekordset aasta-peakoosolekut. Koosolekul otsustati tulewase aasta töökawas rõhku panna raha kogumisele, sest alles kolm kuud tagasi osteti mootoprits ja selle eest on weel tasuda. Peakoosolekuga ühtlasi korraldati kohe uue aasta wastuwõtt ühes teeõhtuga.

Lutsupüük hoos. Praegu on käimas Peipsi kaldapiirkonnas lutsupüük, milline annab rahuldawat saaki. Mõned püüawad ööpäewa peale kuni 20 kg. Lutsu hinnad püsiwad kõrgel, nõutakse kuni 40 senti kg.

Walgamaalt

Helme uueks terwishoiuarstiks dr. Kadaja. Walga maawalitsuse teisipäewasel koosolekul nimetati uueks Helme jaoskonna terwishoiuarstiks senine Hargla jaoskonna arst dr. Ants Kadaja. Senine Helme jsk.-arst dr. A. Tammark asus 1. jaanuarist arwates Walga maa-arsti kohale. Praegu on Walgamaal wakantsed 2 jaoskonnarsti kohta, nimelt Sangaste ja Harglas.

Lisalasteabiraha wäikesemapalgalistele ametnikele. Walga maawalitsus otsustas maksta maawalitsuse teenistuses seiswatele wäikesemapalgalistele ametnikele ja töölistele lisanormina ühekordse lasteabiraha ühtlasel alusel riigiteenijatega. Lisalasteabiraha makstakse ka wallaomawalitsuste teenijatele wastawast fondist, kusjuures toetussumma makstakse wälja weel käesolewal kuul. Lisalasteabiraha ei saa need ametnikud, kelle kuusissetulek ületab 150 kr.

Wõrumaalt

Kasaritsas waliti uus wallawanem. Kasaritsa wallawolikogu walis wallawanemaks Enn Hinni (uus); abideks Oskar Rahnu ja Rudolf Pikka.

Kasaritsa rahwamajas elekter. Uueksaastaks sai Kasaritsa wallas Kirepi rahwamaja korraliku elektriwalgustuse sissejeade. Dünaamo ja sissejeade osteti seltside poolt ühiselt.

Wõrumaal wakantseid arstikohti. Wõru maawalitsus otsustas kuulutada wakantseks Wõrumaal Leewi jaoskonnaarsti ja Kanepi jaost.-ämmaemanda kohad. Walimised kuulutatakse wälja peatselt.

Järwamaalt

Järwamaal hoitakse 160 km teid lumewabad. Järwa maawalitsuse poolt on otsustatud eelolewal talwel mootorsõidukitele liikumiskõlwulisteks hoida 160 km teid. Esmajärjekorras hoitakse lumewabaks Tapa—Ambla—J.-Madise ja Türi—Paide wahelise teesa. Järgnewalt hoitakse lumewabaks Paide—Koeru—Rakke ja Paide—Päinurme wahelised teed. Teede lumest puhastamiseks on maawalitsusel kasutada kolm lumesahka ja üks teehööwel.

Läbi kodumaa linnade

Elwast

Abilinnawanema palk jäeti kinnitamata. Elwa linnawolikogu oma esimesel koosolekul otsustas tõsta nii linnawanema kui ka abilinnawanema palka, määrates mõlematele wõrdse palgamäära — 70 kr. kuus. Nüüd on Tartu maawalitsus teatanud, et abilinnawanema palka ei kinnitata ja see tuleb uuesti määrata. Ei peeta loomulikuks, et linnawanem ja abi saawad ühesuurust palga.

Maawalitsus on kinnitanud järelewalwekorras linnawanema palganormi, samuti linnawolikogu otsused rewisjonikomisjoni walimise, selle päewaraha ja kantselei abijõu palga osas. Linnawalitsuse liikmete kinnitamine kuulub siseministri wõimkonda.

Walgast

Perekonnaseisu muudatused detsembris. Walga linna perekonnaseisuametis registreeriti möödunud kuu jooksul järgmised perekonnaseisu muudatused:

Sünde: Perna Kalew, Mooni-Aleksandre pg.; Lallu Milwi, Iwani tr.; Breskowski Erika, Susanne tr.; Otto Üle, Johannese pg.; Warres Malle, Karla tr.; Radsin Endla, Hermanni tr.; Grünberg Mari-Anne, Edmund-Waldemari tr.; Katai Elwe, Erich-Gustawi tr.; Ainsalu Silwi, Jakobi tr.; Terk Andres, Erich-Gerhardi pg.; Tirrand Milwi, Alfredi tr.

Surmajuhtumeid: Tanne Aleksandra-Jeanette, 89 a. wana; Pärtelsohn Andrei (Hendrik), 79 a.; Jerkawits Johannes-Eduard, 43 a.; Iwanow Feodot, 48 a.; Bergmann Aleksander-Adolf, 57 a.; Katai Otto, 64 a.; Jerum Augusta, 81 a.; Willem Amalie, 71 a.; Raudsepp Anna, 81 a. ja Kushe Maria, 70 a.

Abiellumisi: Radsin Hermann ja Kaasik Elfriede-Ireene; Täht Aldo ja Pild Aimi; Kallion Robert ja Ristain Elle-Emilie; Aardewäli Raiwo ja Niinepuu Olga; Rosenberg Alfred ja Dajowski Minna-Elwine; Punga Jaan-Aleksander ja Redsep Sylwia-Melita; Antsohn Peeter ja Saks Eliisabeth.

Abiellumisfoowe: Lillewälja Mihkel ja Pähkla Olga-Johanna; Spungin Preide-Wigder ja Ogina Hane-Ete; Uhtjärw-Waho ja Sirel Liidia, Truwe August ja Kurwits Helga.

Eksitus sõnumis. Eilses lehes toodud sõnumi „T. Willa uuesti Walga linnapeaks“ lõpus on juhtunud sõnumi wastuwõtmisel telefoni kaudu eksitaw wiga. On trükitud: „Linnawalitsuse teiseks liikmeks sai senine abilinnapea Juhan Ilwes, kuna kolmanda liikme sisse jäi algul lahtiseks“. Peab aga olema: Linnawalitsuse teise liikme kindlaks kandidaadiks on senine abilinnapea Juhan Ilwes, kuna kolmanda liikme sisse on weel lahtine.

Wõrust

Sünnid ületawad surmajuhud. 1939. aastal on Wõru linna perekonnaseisuametis registreeritud järgmised perekonnaseisu muudatused: sündinud 103 last (möödunud aastal 92), surnud 89 inimest (95). Wanemad surnud on Leena Wõsu, sünd. 1839. a.; Marie Sander, sünd. 1842. a.; Liisa Schmidt, sünd. 1849. a. ja Kreeta Teder, sünd. 1849. a. Abiellunud 29 paari (31).

Wõru koguduse arwanne. 1939. a. registreeriti Wõru koguduses 36 poisi (möödunud aastal 43) ja 37 (42) tütarlapse sünnid, kokku 73 (85). Leeritati 84 (61) noort. Laulatati 33 (43) paari, kuri 43 (55) meest ja 54 (54) naist, kokku 97 (109) inimest.

Paidest

„Nimed marmortahwlil“ lawale. Neil päewil alustati Paide näitlejaskonna poolt A. Kiwika dramatiseeringu „Nimed marmortahwlil“ õppimist. Mainitud teos tahetakse lawale tuua Wabariigi aastapäewaks. Tüki lawastab „Estonia“ näitleja A. Waino, kes praegugi on käinud Paides juba esimestel proowidel.

Austati „Järwapoegade“ sportlasi. Wanaaasta õhtul toimunud ballil korraldati S. S. „Järwapoegade“ parimate sportlaste austamine linnapea poolt, kes neile üle andis kullatud seltsimärgid. Märgisaajateks osutusid: kuulitõukaja A. Maalstein, maadleja A. Roos, kõrgushüppaja R. Saarwa ja jalgpallimees E. Juhwelt.

Mustweest

KS kursused. 9.—24. jaanuarini korraldatakse Mustwees kaitseliitlastele, tuleõrjujatele ja kõigile osa wõtta soowijaile kodanliku õhukaitse kursused. Kawa on ulatuslik ja mitmekesine ning koosneb 10 teoreetilisest ja 4 praktilisest tunnist. Lektoriteks on kohapealsed tegelased eesotsas politseikomissar J. Enneki ja linnasekretär Ed. Alumaaga.

Wõrulaste kokkutulek. Mustwees teenib mitmesugustel ametikohtadel palju wõrulasi. Wõrulased on jaoskonnakohtunik F. Kõiw, politseikomissar J. Ennok, piiriwalwe rajooniülem leitn. Oja ja pol. politsei asjsistent J. Rinne. Ka Mustwee ümbruskonnas leidub terwe hulk wõrulasi: pastor F. Keller, kirjanik K. Matisoo, metsaülem F. Käämbre, metsnikud A. Teder ja K. Kõiw, konsulent F. Soome ja palju teisi. Nüüd kawatsewad kooliwennad korraldada ühise kokkutuleku Mustwees, et elustada wanu mälestusi koolipõlwest. Kokkutulek korraldatakse juba lähemal ajal.

Politseijaoskond kolib. Mustwee politseijaoskond asetseb seni kaupmees Nõmme ühekordses puumajas Tartu tänawas nr. 59. Maja on wana, ehitatud elukorteriks, mispärast ebasobiw ametiruumideks. Seni kasutas jaoskond seda maja ainult seepärast, et paremad peawarju wõimalused puudusid. Nüüd, jaoskonnaarsti dr. Kedrinsky seniste ruumide wabanemise tõttu kolib jaoskond üle end. jaoskonnaarsti ruumidesse, mis asetsewad samas Tartu tänawas nr. 60, Tallinna ärimehe A. Millerti kolmekordses kiwimajas, teisel korral.

Kohus

Läks sissesõiduhoowi wargile

15. dets. m. a. wiibis Tartus „Põllumeeste“ sissesõiduhoowis, Raekoja tn. 15, Kuuste valla Oru talu perenaine Alma Käppa. Siis on märganud hoowipidaja Eduard Pere kahtlast isikut, kes läinud wankritest mööda väljakäigukohta. Pere järgnenud mehele väljakäigukohta ja küsinud, mis ta seal teeb ja avanud wõõral paliu hõlmad, leides põuest nahkse wankripõlle, mis warastatud Alma Käppa wankrist.

Kohtus süüalune Richard Haase ennast süüdi ei tunnista ,waid ütleb, et wõtnud wankripõlle kellegi tundmatu mehe käsul, kellega joonud seltsis wiina, ning kes ütelnud, et põll kuulub temale. Tundmatu ütelnud, et toogu wankripõll nii ära, et tema naine ei näeks. Põlle pidanud nad pantima, et saada raha pummeldamise jätkamiseks.

Jaoskonnakohtunik karistas Richard Haaset, 34 a. wana, waremini karistatud, wiiekuise wangimajaga.

Pekšis naist ja sai karistada

Abielurahwal Wuksidel on tekkinud nende ühises korteris tüli raadioaparaadi pärast, mida mees on tahtnud realiseerida, kuna naine on meest aparaadi wiimises takistanud. Mees sellest ei ole hoolinud, waid on hakanud siis naist peksma, tekitades abikaasale kergeid kehawigastusi, mille järel naine oli wiibinud mõned päewad woodis.

Hilda Wuks on rääkinud kohe peksmisest Tooisile ja üpruselе, kes esinewad kohtus tunnistajaina ja tõendawad, et kehal olnud selgesti näha löömise tagajärjed. Ka on Hilda Wuks käinud arsti juures ja laskud ennast läbi waadata.

Jaoskonnakohtunik karistas Eduard Wuksi, 32 a. wana, kümne ööpäewase arestiga.

Toimetusele saadetud kirjandus

Juhan Jaik: „TOLMUKULL“. Lastejutud. 84 lk. teksti, 14 lk. pilte. Hind köites 2,40 kr. Kirjastus-osaühing „Kultuurkoondis“, Tallinn, 1939. a.

Lugusid mets- ja koduloomadest ning -lindudest — julgest varblasest Tolmukullist ja tema sõjakäigust; säästest, kärbsest ja kilgist Joru-Priidu seinaprao wahel; karu Mesikäpa saunaskäimisest; koera Musti, hobuse Miku ja wana warese waadetest maailma asjade kohta; Jäneste Ipu ja Pipu sõbrakssaamisest; Haraka eesti keele õppimisest; hundist ja ilwesest merehädas; metsade isanda Vanakaru ja tema sulase Hundi tülliminekust; sellest, miks kits kuldsarwi ja hõbehabet ei saanud, ja hiire äpardanud metsaraiumisest. Peale selle kaks pikemat laulu kassi kaubamaja asutamisest ja kass Karmillast ja Pabaratist.

Kohati lund

Neljapäewaks ennustab metobs: merel keskmiselt kõwani, maal keskmise kiirusega puhanguliisi loode- ja põhjatuuli. Waheldawa rohkusega pilwitus. Kohati lund. Temperatuur wähe madalam.

Eestis oli eile keskpäewal 2—5 kraadi külma ja sadas kohati lund.

Wastutaw peatoimetaja **Juan Kitsberg.**
Wäljaandja: **E. K./Ü. „Postimees“.**
Trükitud „Postimehe“ trükikojas, Tartus.

E. Sattelberg
Üllkooli 52, tel. 36-34
soovitab laost:
1/50 platvorm- ja lauakaale
Igas suuruses **meetrimõõte ja vihte**
Kaalude ja mõõtude tembeldus proowikoja poolt on 9.—20. jaanuarini.

6. jaanuaril s. a. avatavas
tütarlaste internaadis
on weel üksikuid wabu kohti. Sissekirjutamine toimub iga päew kella 9—11 KALEVI 13. Kuumaks kr. 32 kas rahas wõi toiduaineis.

KRISTL. NOORTE NAISÜHINGU
lasteaias
algab tegewus teisipäeval, 9. jaanuaril kell 10 h.

Parim. ja ilusaimad
REFORM-VOODEID
ostate Tähe tän. 72
tel. 27-10, **A. Käärika & J. Kivi** tööstustest

Äriraamatute
sisseseadmist kui ka nende pidamise juhtimist, bilansside tegemist wõtab enda peale bilansiwõimeline raamatupidajanna-majandusteadlane. Puiestee 84—4, Tartus.

Ehituskunste
müüb H. Tamm, ELWAS, Mäe-Arbi talus.

Müüa
okaspuu saepuru
Küsida Paabo lauawabriku kontoris, Aleksandri tän. 104. Telef. 22-20.

MÜÜMISED
Elum. tõttu müüa hea
wanatalu
Tartumaal. Hooned ja põld head. Suurus 143 r. wkm. Põldu 80 r. wkm., heinamaad 40 r. wkm., osa sellest kultuurheinamaa. Karjamaad 23 wkm. Teat. „Post.“ rmtkpl. „Hea talu 143“ all.

Mööbliäri
G. POCK
Omanik J. SADDE
TARTU,
LOSSI TÄN. 12-16
TELEF. 7-41

Müüa odawasti ümbermargusi, lahtikäivaid
jõõgilaudu
Raekoja t. 24, mööbliteostus. Wõetakse ka igasuguseid mööblitellimisi wastu.

Perekond. põhjustel müüa 2 head
maja
23.000 kr. eest. Hüpot. wõlga 6000 kr., aastastl. 200 kr. Teat. „Postim.“ rmtkpl. „Jaan. 1940“.

Müüa häid walgeid söögi-
kartuleid
Teat. saab Kaluri 29—6 ja Turuhoone eest marjalaud Reemets.

Odawasti müüa
söögi- ja kirjutuslaud, raamatu-, riide- ja puhwetikapid ja muud mööblit. Puiestee 3—1, kella 10—18.

Müüa
pakk-kaste
ja mõnesugust majapidamisekolu. Riia 75, hoowist, esimene uks.

Müüa
pianiino
Firma „Rathke“. Waksali 29—1.

Kindral Põdra 1 pianiino üürile anda ja
asju müüa
4. jaan. kella 11—6.

Müüa wähepruugitud, moodne
lapsewanker
Kirj. „Postim.“ rmtkpl. „Kw. nr. 5700“.

Müüa
3 lehma
kohe lüpsmatulijad. Wesneri, Wiidike küla, Hindriku talu.

Kiiresti müüa korras
sõiduauto
B-215. Näha autode seisukohal Pargi-Tähe tn. nurgal. Telef. 23-33.

Müüa
lihtsaid puuwoodeid ja laudu, 2 mahagonipuust „bürood“ sekretäri, kummut ja muid asju. Weski 28—6, hoowist.

Müüa hea, korras rätsepa
õmblusmasin
ja saaliarmatuur 3 lambiga. Kaluri 16—3, hoowis.

Müüa juuksuri
tualettlaud
peegliga. Kirj. „Postimehe“ rmtkpl. „Korralik 5755“ all.

Korteri PAKKUMISED
2 korralikku
möbl. tuba
ära anda kostiga wõi ilma. Kroonuaia 56—2.

Korter
1-toaline, hoowimajas, alum. korr,, omapäralt, wälja üürida. Liiva 8.

Kaks kostilast
(soowit. tütarl.) leiawad korteri haritud perekonnas (omaette tuba). Tähe 75—6.

Õpilased
(poissl.) leiawad perek. korteri kostiga wõi ilma. Kindral Põdra tn. 11, II k.

6-toaline
korter
wannitoaga ja weega, üürile anda. Gustaw Adolfi 15. Küsida majahoidjalt.

2 nooremat koolipoissi leiawad sõbralik. hoolitsem.
kostikoha
intelligent. eesti perek., ka järeleaitam. ning wõõrkeelte harj. Kooli t. 44—3, telef. 24-40.

Koolilaps
leiab waikse, sooja ja puhta korteri. Narwa tn. 163—2.

Ühetoalised
korterid
uuesti remont., ära anda. Jaama tn. 91.

Soe, möbl.
tuba
üürile anda. Kooli tän. 38—2.

Kooliõpilased leiawad korraliku
kostikoha
heas perekonnas, klaweri kasut. Eha 25—3.

Korter
tuba ja köök, üürile anda. Lõuna 2—1.

Suur, mööblita, soe
tuba
keeduwõim., ära anda. Tiigi 84—8.

Wäike tuba
III korral, üürile anda. Roosi 35—1.

Uuesti remonteeritud üks 4-toaline
korter
teenija- ja eestoaga, ja üks 2-toaline
korter
köögiga ära anda Narwa tn. 80/82, wastu loomakliinikut. Küsida majahoidjalt.

15. jaan. wabaneb ilus, puhas 3-toaline
korter
Hind 25 kr. Salme tän. 7—1. Tulla kl. 3—5.

2-toaline korter
elektrivalg., ära anda wähem. perek. KALMISTU tän. 42.

Soe, erasissekäiguga
möbl. tuba
ära anda kooliõpilastele wõi ametiskäijale. Lootuse 2—2.

Korter
üürile anda, tuba, köök ja esik, uuesti remonteeritud. Lõuna tän. 6.

Korralikult möbl. erasissekäiguga
tuba
üürile anda. Eha 25—4.

Korralik
möbl. tuba
erasissek., wälja üürida. Aleksandri 29—2.

Wõtan üürile
kooliõpilase
Tütar- wõi poeglapse. Tallinna tän. 49—3.

Soe tuba
keeduwõimalusega, ära anda wäiksele perele. Mäe tän. 32.

Üürile anda suur, walge ja korralik
möbl. tuba
Sobiw kahele. Pargi tn. 1—1.

Soe, walge tuba
õpilastele wõi ametiskäijale ära anda. Pargi tn. 12.

Korteri OTSIMISED
Wajatakse erasissekäiguga
tuba
raudteejaama piirkonda, wähese mööbliga wõi ilma. Soowitaw küte ja walgustus. Teateid Riia tän. 75, hoowist, esimene üks kirjakast.

2-liikmeline perekond wajab 2—3-toalist weewärgiga
korterit
Soowitaw wanniga. Pakkumised „Postimehe“ rmtkpl. „Riigiametnik“.

Kellel on wõi wabaneb 2-toaline köögiga korralik
korter
2. linnajaos wõi lähemas ümbruskonnas. Teat. „Postim.“ rmtkpl. kuni 8. jaanuarini s. a. „Kw. 5689“ all.

TUNNID
Annan hea eduga matemaatika ja füüsika
tunde
Ettewalmistus eksamitele. Wõru 30—2.
P. Kard

OSTMISED
Soowitakse osta wähepruugitud, jalaga
õmblusmasinat
kohemaksetawa raha eest. Pakk. saata 5. skp. kella 10-ni „Postim.“ rmtkpl. „Õmblusmasin“.

Soowin wäikest
maja
osta. Wäljamaks 4000 krooni. Teat. „Postim.“ rmtkpl. „4000 kr.“.

Ostan
wanakraami, mööblit, riideid, pesu, kasukaid, õmblusmasinaid, waskasju ja igasugust pööningukolu. Kirj. „Postimehe“ rmtkpl. „Ostja Petserist“ all.

Ostan
wanawaske, rauda, malmi ja tina. Maksan kõrget hinda. Kirj. „Postimehe“ rmtkpl. „Ostja Tartust“ all.

TÖÖ OTSIMISED
Walmistan soodsa hinnaga moodsaid
garnituure, diiwaneid, kušette
Wõtan ka parandustöid wastu. Polstermööblitööstus O. Kaldoja, Rüütli 13.

Täiesti iseseiswalt kõigis majatöödes wilunud 33-a. neiu palub haritud perekonda wõi üksikule iseseiswaks
üksiteenijaks-
keetjaks. Oman head soowitused. Teat. palun „Postimehe“ rmtkpl. „Kohe 1940. a.“.

TÖÖ PAKKUMISED
Wilunud
põetajat
wajatakse haige proua juurde. Läbi rääkima t. la kella 11—12 wahel Kastani tn. 38-a—2.

Wajan ausat ja korralikku
teenijat
wäikesesse perekonda, kes on wilunud ka imikuga ümberkäimises. Teat. „Postim.“ rmtkpl. „Imik“.

Wajatakse
teenijat
kes keeta oskab. Teat. saab Tähe 72, Adofi lihakauplusest.

Tarwis kohe maale suuremasse, korralikku tallu
naisteenijat
kes karjatalituses ja lehmalüpsmises täiesti wilunud. Kaubeldakse Lina tn. 7, 4. ja 5. jaanuaril.

Wajatakse wäikesesse perekonda
passijat
kes hästi keeta oskab. Läbi rääkida Jul. Kuperjanowi tän. 5-a—5, kl. 3—5 p. l.

Wajatakse keetaoskajat
teenijat
Korter on keskküttega. Tulla ainult soowitustega. Tähe 8—3.

Wajatakse
teenijat
kes loomi talitab ja pesu peseb. Salme tän. 16—1, kella 3—6 p. l.

Mitmesugused
Toiduainete-kauplus
kauplus 2 waateaknaga, Raekoja tn. 10 wälja üürida. Lähem. sealsamas majahoidja juurest.

Toiduainete-kauplus
ära anda. Tähe 122, poest.

Käidawas kohas sissetöötatud
pudukauplus
ära anda. Riia tän. 75.

Jõukas ja korralik tööstuseomanik, keskealine lesk pr. soowib
tutwust
korralikkude ja jõukate härradega maalt wõi linnast. Wan. 40—60 a. Kirjad „Postimehe“ rmtkpl. „Korralik 444“.

Kaks õilsat noormeest soowiwad tutwust
neidudega
Kirjad „Postim.“ rmtkpl. „L. 23“, „J. 23“.

Äriruum
ühes betoneeritud, kuiwa keldriga kohe üürile anda. Kompanii tän. 8. Näha saab majahoidjalt Kompanii tän. 6, hoowist.

Halloo, halloo! siin kaks korralikku neidu soowiwad
tutwust
abiellumiseks. Kas leidub praegusel moodsal ajal meest, kes oleks ühele truu. Wan. 25—45 aastat. Kirj. „Postim.“ rmtkpl. „Õie“, „Maie“.

Juuksetööstuse
ruum ühes korteriga odaw. wälja üürida. Wõru 57—4.

Kasepääl
müüwad „Postimehe“ iksiknumbreid, wõtawad tellimisi ja kuulutusi wastu
B. JUDENKOW.

Leitud
Jänes
on tulnud Õnne tn. 10. Palun omanikul järgi tulla.

Kadunud
Must, isane, eht tõugu
taksikoer
headesse kätesse koomarmastajale ära anda. Wõidu 16. Th. Wedler. T. E. L. Ü.

Uuel aastal kaotatud suurem summa
raha
Kastre-Wõnnu kiriku ümbrusse. Palun ära tuua Paju tän. 16. Pool rahast leidjale.

2. jaan. kaotatud kell ½6 õ. Riia t. ja Kindral Põdra t. nurgal bordoo wärwi, pakis, meesterahwa
sall
Leidjat palutakse waewatasu eest ära tuua Filosoofi 8—5. A. K.

Surma läbi lahkunud armast kaasvõitlejat

Ilmar Sõster'it

mälestab sügavas leinas

Eesti Korporatsioonide Liit

Oma kallist vilistlast ja kaasvilistlast

dipl. ins.

Aleksander Pürge't

sünd. 28. VIII 1887, surn. 2. I 1940

mälestavad sügavas leinas ÜS Liivika ja Vilistlaskogu

Varalahkunud õpilast ja kaasõpilast

VILLU SOISTE't

mälestab sügavas kurbuses

Vahi koolide õpetajas- ja õpilaskond

Masinatarvitajate Ühingute Liidu
lähemad

traktorijuhtide kursused

Tartus

algavad 8. ja 29. jaanuaril 1940. a.

Üles anda: Tartus: Puiestee tän. 71-a, J. Kuresoole, ja Tallinnas: Masinatarvitajate Ühingute Liidus, Piirivahe 7—11, telef. 463-16.

Nõudke tasuta õppekavu!

Tartu Piimaühingu

piimasaadused

saadaval turuhoones nr. 68

Iga päev saadaval värske või, juustud, I valiku piim, pastöriseeritud piim, II valiku piim, hapupiim, võipiim, kohupiim jne.

Lahket külastamist ootama jäädes

E. MAHNKE

TARTU LINNAVALITSUS teatab, et 15. ja 16. jaanuaril 1940. a. kella 9—11 toimetatakse Tartus, Kompanii t. nr. 10 (Tartu-Valga prefektuuri hoone) asetseva hoone ees

sõiduvoorimeeste

talvriietuse, sõidusaanide, hobuste ja hobuseriistade ülevaatust.

Ilmuda:

1) 15. jaanuaril 1940. a. järjekorra nr. 1—50, ja
2) 16. jaanuaril 1940. a. järjekorra nr. 51 — lõpuni.

Ülevaatusele ilmumine on kohuslik.

Ühtlasi teatame, et sõiduvoorimeestel tuleb lasta end tervislikult läbi vaadata Tartu linnaarstil kuni 1. aprillini 1940 ja tõendus tervisliku läbivaatamise tulemuste kohta esitada liiklusinspektorile.

TARTU LINNAVALITSUS

„Vanemuise" teater

Neljap., 4. jaan. kl. 20 (8 õ.). Viimast korda. Rahvaetendus.

Muinasjutt mustast mehest

A. Farago draama 2-es vaatuses 8 pildis.

Reedel, 5. jaan. kl. 20 (8 õ.). 36. korda. Ainukordselt rahvaetenduse hindadega.

Montmartre'i kannike

Imre Kálmáni operett 3 vaatuses.

Pääsetähed eelmüügil: „Vanemuise" kontserdisaali kassas kl. 13—16 ja „Vanemuise" teatri kassas kella 18—20.30. Telef. 35-14.

Tartu E. Käsitööl. Abiandmise Selts

Vene tän. 5

korraldab reedel, 5. I 1940. a.

jõulupuu

Kavas: 1) „Isa Hamleti vaim", nali 1 vaat. 2) „Juku ja Miku", lastenäidend 2 vaatuses. 3) Koorilaulud. 4) Jõuluvanalt liikmete lastele kotikesed. TANTS jazz-orkestri saatel.

Peo algus kell 8 õht.

Pääsmed: liikmetele ja abikaasadele 30 s., võõrastele 50 senti.

Juhatus

E. Kink'i veoäri

Kalevi 24 võtab vastu igasugu

vedusid

Telef. 25-88.

Räpina-Meelval

võtab „Postimehe" tellimisi ja kuulutusi vastu. D. MÄLBERG.

Veoäri Joh. Ustal

veoautod 1,5-, 2- ja 4,5-tonnilised, igas. vedudeks saadaval. Sauna 24, tel. 38-48, Meltsi sauna juures.

TÖÖ OTSIMISED

Lp. tööandjad, palun võimaldage karistamata, korralikule, noorele naisemehele mingisugust

teenistust

Olen tööta ja raskes seisukorras. Senini olen töötanud vabrikuis, aurumasinate alal, mida tõendavad mitmed tunnistused. Oman ka head soovitajad. Teat. „Postimehe" rmtkpl. „Tänulik 5711".

Pikemaajalise praktikaga

autojuht

kes aastaid töötanud ka

metsa-praakerina

ja peale selle omab äriteenija oskusi ja kogemusi, soovib teenistust ükskõik missugusele alale. Pakk. „Postim." rmtkpl. „5699".

Lp. tööandjad, palun võimaldage energilisele preilile

teenistust

kas panka, kontori või ärri. Tunnen raamatupidamist ja masinakirja, ning valdan vene keelt. Oman panga- ja kontoripraktika. Teat. „Postimehe" rmtkpl. „Head soovitused".

Lp. töösturid, ärimehed, palun võimaldage korralikule garantiivõimelisele

maa-noormehele

mingi koht ärri või lattu. Võin ka agendina töötada. Kirjad palun Mooste p.-ag. pk. 5, ms. „Nõus kõigeks".

Noor, lasteta abielupaar soovib maale

tallu teenima

pikema aja peale. Kirjad „Postim." rmtkpl. „Kiire 8612".

Lp. tööandjad, palun võimaldage korralikule garantiivõimelisele

kohta

ärri, tööstusse, kinno, kohvikusse, laste juurde või majapidamisse. Olen kahes viimases eriti vilunud. Kirjad „Postimehe" rmtkpl. „Töökas 13+13" all.

Korralik, karske, 27-a. noormees palub

teenistust

ükskõik mis alal. Kirjad „Postim." rmtkpl. „5739".

Lp. töösturid, ärimehed, võimaldage korralikule, noorele abielumehele mingit

tööd

tööstusse hobusemeheks või midagi muud. Soovikorral kautsjon võimalik. Kirjad „Postimehe" rmtkpl. „P. J. 38" all.

Lp. tööandjad, korralik, töökas naisemees palub tungivalt

teenistust

kas lattu, vabrikusse, riigiteenistusse või mujale. Kohanen kõigega kiiresti. Kirjad „Postimehe" rmtkpl. „Teenistus 37".

Soovin kohta

meiereisse

Kirjad „Postim." rmtkpl. „Noormees + vilumus".

Põllutöödes vilunud

eestegija-sulane

soovib kohta korral. tallu. Head soovit. ja tunnistused olemas. Teat. „Postim." rmtkpl. „Kaine, töökas + 505" all.

Intellig. mees

esindaja-agent

soovib laialdasemat tegevust mitmesug. kaubaartik. massiliseks levitam. Kirj. „Postim." rmtkpl. „Reisumees".

Otsin tööd

kontorisse. Annan

tunde

Valdan eesti, saksa ja vene keelt. Vastused „Postimehe" rmtkpl. „K. T.".

Teen vilunult ja äärmiselt korralikult

ümberkirjutus-paljundamise-

töid. Võin ka diktaadi järele kirjutada. Kirjad palun „Postim." rmtkpl. „Masinakiri".

Otsin teenija

kohta

majasse või restorani. Keedan iseseisvalt. Teat. „Postim." rmt.-kpl. „1890".

Korralik

tütarlaps

soovib ükskõik missugust teenistust. Kirj. palun saata „Postim." rmtkpl. „Töö uuel aastal 5761".

Korralik prl. soovib kohta

ettekandjaks

Pakk. „Postim." rmt.-kpl. „Viimane lootus 5706" all.

Vilunud

kelnerinna

palub kohta. Pakkum. „Postimehe" rmtkpl. „Loodan 5710".

Noor, vilunud

ettekandja

otsib kohta restorani. Kirjad „Postim." rmt.-kpl. „Ettekandja 26".

Algkooli lõpetanud noor

maatütarlaps

palub tungivalt äriõpilase kohta. Kirjad „Postimehe" rmtkpl. „Äriõpilane".

Aus, korralik neiu palub mingit

kohta

passijaks, üksiku pr. majateenijaks või perenaise-abiks. Kirjad „Postimehe" rmtkpl. „255".

Tugev

sepapoiss

soovib kohta või õpilaseks lukusepa juurde. Kirjad „Postim." rmt.-kpl. „466".

Mitmesugused

Kaupluseomanik, 37-a., maalt

abiellub

preilide või prouadega maalt või linnast, kellel oleks vaba kapitali kauplusse mahutada kr. 1000 alates. Foto soovitav. Kes kirjutab, ei kahetse. Kirjad „Postimehe" rmtkpl. „Rändan üksinda".

Apteegi ja rohukaupluse aladel vilunud apteegi

meespraktikant

soovib vahetada kohta. Eelistatud maakonnalinnad või nende ümbrus. Kirjad „Postim." rmtkpl. „5721" all.

Kiidjärve vallas, Kiidjärve rdt.-jaamast 2,5 km, „Lüko" talu

pooleterale

või rendile anda. Kaubelda koha peal. Omanik.

Meie äri ja tööstuse lõpetamise puhul avaldame oma ostjaskonnale

suurimat tänu

ülesnäidatud poolehoiu eest, ühtlasi palume kõiki tellimistele ja parandustele kuni 12. skp. järele tulla. Lugupidamisega

H. ja A. Berg

kella-, kulla- ja templiäri ja tööstus. Võidu 15.

Raudteede Talitus ostab

tammepakke

hindadega franko raudteejaamad. Pakkumised ühes müüdava koguse suuruse ja hinnaga saata Raudteede Talituse varustusetoimkonda, Tallinn, Tööstuse t. 48. Samast saadetakse soovijaile välja ostutingimused.

Dr. J. Imelik

Naha-, sugu- ja sisehaigused

Elan nüüd Vallikraavi t. 3

Barklai platsist teine maja. Telefon nr. 31-41

Linna kinnisvaraomanik

tutvuks

üksiku naisega, kel kinnisvara maal või linnas. Van. 40—60 a. Kirjad „Postim." rmt.-kpl. „Kinnisvara maal".

Kas leidub meeste seast, kes oleks heaks

sõbraks

kahele laitmatu välimusega naisele. Vanus 36—60 a. Kirjad „Postimehe" rmtkpl. „Triina 37", „Härma 35".

Linna sees

väike tööstusruum

elukorteriga välja üürida. Kirjad „Postim." rmtkpl. „Odav 8614".

„Postimehe" kuulutuste peale eelmisel päeval saabunud

kirjad

Märgusõna	Arv
A. T. 141	2
A. E. 1940	1
B. K. 1940	1
Bene sufficit	1
Embo 38, Kaarel 24	6
Hea talu 143	2
Hea süda	1
Igatsus uude koju	1
Igatsen sind 1940	1
Korralik üürnik 5628	1
Kiire 5597	1
Kiosk 1940	9
Korralik tuba	4
Koht 25 kr.	1
Kõik mõnusused	1
Korralik 30	1
Loitev koit	8
Ladu 5647	1
Lõbus 1940	3
Naine lapsega	1
Mugav ja korralik	1
Mulk veskist	9
Osav perenaine	1
Oleks õnnelik	2
Puuhoov 5424	1
R. 500	13
Raamatupidaja	4
Sünnipäev 30	2
Sa ei pettu minus	1
Sõbraks 1940. a.	1
Tunnistus 59	1
T. P.	1
Truu ühele	3
Tuba 15. I 40	3
Tuba 1+	13
Tööstus 5617	1
Uue aasta õnn	1
Uue aasta kingitus	1
Uus aasta, uus elu	1
Unustamatud pilgud	1
Väljas on külm	15
Välispass 2494	1
Äriõpilane 5593	1
Õnnelik tulevik	13
Üksik poisu	1
Üksindus hävitab elu	5
Ühine eesmärk	1
10—75	1
2 vanapoissi	3
250	2
5535	1
5514	2
5645	3
5681	2
5685	1
5678	1
8596	3

Kirjad hoitakse alal üks kuu, arvates saabumise päevast. Kirjad antakse välja kuulutuste kviitungi ettenäitamisel.

Teatan

lugupeetud ostjaskonnale ja ärisõpradele, et mina oma kulla-, hõbe- ja kellasepaäri, mida 125 aastat oma perekonnaga pidasin, sulgenud olen.

Tänan kõiki sõbraliku vastutuleku ja ülesnäidatud suure usalduse eest ning soovin ühtlasi **head ja edurikast uut aastat.**

Kättesaamata parandused ja tellimised palun ära tuua kullasepalt O. Kikerpillilt, Uueturu 22 ja kellasepalt Tehas, Võru 2—3.

Lugupidavalt

kullasepp O. Hermann

Aleksandri 2

Holatan

Aleftine Braun'i

kelle elukoht Tartus, Tallinna tän. 69—2 ja kes Tartu 3. jaoskonnakohtuniku otsuse põhjal hiljuti sai **karistatud kristallkümmeli varguse eest 2-kuise vangimajaga,** minu kohta kuritahtlikult auteotavate asjaolude avaldamise pärast.

Sinaida Sturitis

Käesoleval nädalal on avatud

Emajõe

bassein-saun

meestele neljapäeval ja naistele reedel. Kõik osakonnad on avatud neljapäeval ja reedel.

TARTU

SAUNAD

käesoleval nädalal kõetud

neljapäeval ja reedel

VÕRU MAAVALITSUS vajab Leevi tervishoiujaoskonnale

jaoskonnaarsti

ja Kanepi tervishoiujaoskonnale

õde-ämmaemandat

Jaoskonnaarsti palk on kr. 120.— ja õe-ämmaemanda palk kr. 65.— kuus. Peale selle saab jaoskonnaarst Maavalitsuselt korteri ja kr. 15.— kütte- ja valgustusraha, õde-ämmaemand kr. 7.50 korteriraha.

Sooviavaldused ühes dokumentide ja eluloo-kirjeldusega palutakse esitada Tervishoiuosakonnale 20. jaanuariks s. a.

VÕRU MAAVALITSUS

Suuski

ja kõiki suusatarbeid

suurel ja väikesel arvul soovitab

Tartu Spordiriistade Vabrik

Tartus, Emajõe 5 — Telefon 21-87.

Lp. daamid, rutake

elektrilokkide

reklaamnädalale. Lokid vanalisam uudissalvide ja õlidega. Juuksetööstus „VELLO", Võidu 37. M. KALLAS.

OTSITAKSE

ruume

restorani jaoks, soovitav kesklinnas või Tähe tn. rajoonis. Pakkumised saata „Postimehe" rmtkpl. „109" all.

Kipperi-Jaagu ja Eedi piltide sari

2. osa: „KOJUTEEL"

